

Aristotelische Studien

von

Leonhard Spengel.

III.

Zur Politik und Oekonomik.

Vorgetragen in der Sitzung der philosophisch-philologischen Classe den 3. November 1866.

1089073

LIBER I. *)

Cap. 2. p. 1252, 25. ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τοῦτοις κάλλιστ' ἂν οὕτω θεωρήσειεν] vix dedita opera dictum pro vulgari οὕτω καὶ, nam in ceteris non οὕτω θεωρεῖ. 27. οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἐνεκεν] scrib. γεννήσεως. Stob. Ecl. Eth. p. 324 Heer. συνέρχεσθαι γὰρ τῷ θήλει τὸ ἄρρεν κατὰ πόθον τεκνώσεως καὶ τῆς τοῦ γένους διαμοιρῆς ἐγείσθαι γὰρ ἐξάτερον γεννήσεως ubi supra quoque p. 322 πολιτεία δὲ πρώτη σύνοδος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς κατὰ νόμον ἐπὶ τέκνων γενέσει καὶ βίου κοινωνία reponendum γεννήσει. Sed quid θῆλυ praeposuit, an quod viro mulier minus carere possit? ἄρρεν μὲν καὶ θῆλυ oppositio ἄρρον δὲ γύσει καὶ ἀρχόμενον διὰ τὴν σωτηρίαν requirit, ubi γύσει additum videtur, quod civis suae civitatis ipse ἄρρον καὶ ἀρχόμενος est. 33. ἀρχόμενον καὶ γύσει δοῦλον] at praecedat ἄρρον γύσει καὶ δεσπόζον γύσει, ut facile transponas γύσει καὶ [sic fere et Thurot].

*) Diese Bemerkungen zur Politik des Aristoteles stammen aus den Jahren 1838—49, wurden jedoch auch noch in letzter Zeit durchgesehen. Um den Umfang unserer akademischen Abhandlungen einzuhalten, ist mehr als die Hälfte, namentlich alles auf Erklärung bezügliche übergangen, und doch zeigt gerade die neueste Forschung zur Politik, dass eine richtige Exegese um so nothwendiger wird, je willkürlicher man mit dem Texte verfährt. Man hat nach der bekannten Ueberlieferung, dass die Schriften des Aristoteles vermodert in einem Keller aufgefunden worden, schon lange gerade unsere Politik durch Annahme auf diese Art entstandener Lücken dem Verständnisse näher zu bringen gesucht. Die neueste Zeit hat nun auch den Antipoden dieser Kritik glücklich herausgefunden, den Interpolator, der viel ungehöriges Zeug eingeflickt habe, was wieder auszumerzen sei. Manchen mag es günstig stimmen und zum Beifall verlocken, wenn er sieht, wie hierin verschiedene Gelehrte unabhängig von einander zu demselben Resultate gelangen: so hält Chandler (Miscellaneous emendations and suggestions, London 1866, S. 17) die schöne Stelle VII, 10 über Minos, Aegyten, Italien für spätern Zusatz von fremder Hand, eben so

p. 1252, b, 1. οὐθὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοιοῦτον οἶον χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μάχαιραν πενιχρῶς] de part. anim. IV, 6, p. 683, 24. οὐθὲν ἡ φύσις εἴωθε ποιεῖν, ὥσπερ ἡ χαλκευτικὴ πρὸς εὐτέλειαν ὀβελισχολύχνιον. Polit. p. 1299, b, 10. Becker Charikles II, 215 seq. vides instrumentum Graecis frequentatum; abeat igitur Osanni illud *Κελτικὴν* Z. f. A. 1855, p. 318. 16. *πρώτη*] explicari quidem potest, sed melius abest; sic enim oratio procedit *οἰκία πρώτη . . κώμη . . πόλις*, potius igitur est *δευτέρα*, quam sequitur *κοινωνία τέλειος*, quae *πόλις* est. 29. *ἡ δ' ἐκ . . πόλις ἡ δὴ πάσης . . γινομένη μὲν οὖν τοῦ ζῆν ἐνεκεν, οὐσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν*] *πόλις ἡ δὴ πάσης* recte vet. int. sed offendit *μὲν οὖν* pro *μὲν*, sic tamen media in sententia *μὲν οὖν* invenitur VII, 10 p. 1329, b, 3, *sophist. el. 12, p. 172, b, 12*, melius vero his nova sententia incipit deletο *διὸ* v. 30. quod Aldus edidit *ὡς ἔπος μὲν εἰπεῖν*,

Suscmihl, ohne von diesem etwas zu wissen. Derselbe Suscmihl erklärt IV, 13 und einen grossen Theil des vorbergehenden zwölften Kapitels für untergeschoben, und erfährt später, dass Congreve in seiner (mir unbekannten) Ausgabe der Politik fast eben so geurtheilt habe. Ohne die Verdienste solcher Gelehrten auf diesem Gebiete irgend wie zu verkennen, kann ich doch nicht umhin zu gestehen, dass ich mit einer derartigen Hyperkritik mich nicht zu befreunden vermag; mir ist das unerwartete Zusammentreffen zweier auf diesem Wege keineswegs immer ein Zeugniß der Richtigkeit des Urtheils, häufig nicht mehr als ein Beweis, dass mehrere, ohne von einander etwas zu wissen, denselben Irrpfad wandeln können. Ich habe manchmal nachgetragen, wenn auch andere dieselbe Ansicht wie ich geäußert haben, will aber damit nicht im mindesten die Richtigkeit unserer Vermuthungen verbürgen, vielmehr zu einer um so strengern Prüfung derselben auffordern. Nähere Vertrautheit mit der Denk- und Redeweise des Philosophen ist was man voraussetzen muss, dadurch so wie durch die richtige Erklärung des einzelnen und des Zusammenhanges im ganzen verlieren solche heroische Kuren (*καὶ τὸ καὶ τὸ*) grossentheils von selbst ihre vermeintliche Bedeutung. Anders verhält es sich mit dem sprachlichem Elemente; man liest die Schriften eines Aristoteles begreiflicher Weise mehr ihres Inhaltes und der Sache, nicht blos ihrer Form und der Sprache wegen; gar manches wird in dieser Beziehung, was der Aufzeichnung nicht unwerth wäre, übergangen; so entstehen bei der Verschiedenheit in welcher diese Bücher uns vorliegen, häufig Bedenken über Ausdrücke, welche auch eine wiederholte Lecture zu lösen nicht immer vermögend ist; hier ist eine Anfrage, oder bescheidener Zweifel wohl erlaubt. Hätten wir ein Werk, in welchem der Sprachschatz des Aristoteles vollständig niedergelegt wäre, wie wir uns dessen zu einigen Autoren, namentlich zu Sophokles, erfreuen, so würde ein Blick in dieses *Lexicon Aristotelicum* den erforderlichen Aufschluss geben und jede Frage unnöthig machen. So lange aber ein solches Hilfsmittel nur ein frommer Wunsch ist und eigene Beobachtung nicht ausreicht, kann man oft seine Bedenken nicht unterdrücken und muss andere zur Berichtigung und Widerlegung auffordern.

γινομένη οὖν et Götting recepit, nil nisi operarum mendum est; nunquam noster illis verbis vocabulum *μὲν* vel simile inserit.

p. 1253, 4. ὥσπερ δ' ὑφ' Ὀμήρου λοιδορηθεὶς ἀγρότηρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος ἅμα γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμου ἐπιθυμητὴς ἅτε περ ἄζυξ ὦν] sensus potius requirere videtur λοιδορηθεὶς πολέμου ἐπιθυμητὴς ἀγρότηρ. nam de hoc illa verba dicuntur; id fit, si particula *καὶ* deleatur. ceterum ἅτε περ apud Arist. legere non memini. Scaliger *πειτοῖς* verum censuit; adscripsit enim: *πειτηνοῖς* Aretin. male. 9. οὐθὲν γὰρ . . μάτην ἢ φύσις ποιεῖ] supra 1352, b, 1, vid. Ideler ad Meteorol. II, 96, 535, quibus add. Arist. 605, b, 19. 704, b, 15. 708, 9. 711, 18. 744, 36. 788, b, 21. 1256, b, 21. 16. τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον . . αἰσθῆσιν ἔχειν] debbat *μόνους* scribere; licet tamen ex multitudinis numero τὸν ἀνθρώπον intelligi. 31. τελεωθὲν . . χωρισθὲν] quidni τελεωθεὶς . . χωρισθεὶς? 34. φρονήσει καὶ ἀρετῇ] mirum hoc videatur; nam ἀρετῇ in aliorum incommodum abuti nequeunt; Rhet. I, 1, de bonarum rerum abusu, τοῦτό γε κοινόν ἐστι κατὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν πλὴν ἀρετῆς καὶ μάλιστα. coniuncta leguntur φρόνησις καὶ ἀρετῇ et apud Platonem et Aristotelem, ut alterum corrigi non liceat, intelligendae sunt αἱ διαφορικαὶ ἀρεταί, nec dicit φρόνησιν καὶ ἀρετὴν, quae enim quis ἀρετῇ invenit arma, facile alius abuti potest. conf. Giphanius, et cap. 6, p. 1255, 13. 38. ἡ δὲ δίχη τοῦ δικαίου χρίσις] sane ἡ δίχη χρίσις ἐστίν, Rhet. II, 1, sed h. l. repetitum vocabulum *δίχη* delendum et intelligendum esse videtur ἡ δὲ [πολιτικῆς κοινωνίας τάξις] τοῦ δικαίου χρίσις.

cap. 3. 1253, b, 3. οἰζορομίας] οἰζία Lambinus, idque sententiarum nexus requirere videtur; vidimus πόλεως μόρια, nunc οἰζία consideranda; nam constat πόλις ἐξ οἰκιῶν. sed illud etiam autor eclog. Stob. II, 324 legit qui sic dividit: τὴν δὲ οἰζορομικὴν φρόνησιν . . ταύτης δὲ τὸ μὲν εἶναι πατριζόν, τὸ δὲ γαμίζόν, τὸ δεσποτιζόν, τὸ δὲ χρηματιστιζόν. conf. cap. 12 et 13, III, 6, ut hic οἰζορομίας falsum non esse discas.

13. ἔστωσαν δ' αὗται] scrib. δῆ.

cap. 4, 27. οὕτω τῶν οἰζορομικῶν] coniicias *καὶ* τῇ τῶν οἰζορομικῶν, sed multitudinis numerus offendit et vet. tr. v. 25, ἐν omittens τῷ οἰζορομικῷ vertit, quod praestat. At ubi apodosis incipit? si recte auctoris sensum secutus sum, aut v. 30 οὕτω καὶ τὸ πτῆμα, quod ut

fiat, verba οὕτω καὶ ex praecedentibus illata delenda sunt, aut v. 32 ἔστι καὶ ὁ δοῦλος . . ita ut deletο οὕτω etiam verba καὶ τὸ κτῆμα . . πλῆθος ὀργάνων protasi adhaereant.

cap. 5, 1254, b, 23. ἀλλὰ] fort. del. 28. τὰ μὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν] sequitur oppositio τὰ δὲ ὀρθὰ καὶ ἀχρηστα πρὸς τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ut facile quis quod in Theognidis versu appareat, excidisse coniciat v. c. σκολιὰ, λοξὰ, κριτὰ, neque tamen hoc flagitari puto; cum autem dicat συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τὸνναντίον τοὺς μὲν τὰ σώματ' ἔχειν ἐλευθέρων, τοὺς δὲ τὰς ψυχὰς, pronuntiavit quidem quod verum est, sed quod rationi suae modo praepositae parum convenit; debebat enim scribere τοὺς δὲ ἐλευθέρους δούλων.

cap. 6. p. 1255, b, 3. ἡ δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν πολλάκις, οὐ μέντοι δύναται] distingue ποιεῖν, πολλάκις μέντοι οὐ δύναται, vid. Schneid. add. p. 474. 5. καὶ οὐκ εἰσὶν οἱ μὲν φύσει δούλοι, οἱ δ' ἐλεύθεροι] i. e. omnes aut natura servi aut liberi. pertinent haec ad finem cap. 5 et init. cap. 6, 1255, 1—12. ὅτι τοίνυν εἰσὶ φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι, οἱ δὲ δούλοι, γαρτὸν, ubi illud τινὲς quod noster locus omittit, attendendum, sed nunc quoque id repetit, ὅλγον δὲ καὶ ὅτι ἐν τισι διώρισται τὸ τοιοῦτον, sic enim illam controversiam solvi putat. conf. Becker Charikles II, 24. — Male Aristotelis doctrinam secutus Posidonius ap. Ath. VI, 263. eorum servitutem explicat qui viribus inferiores a superioribus subiecti sunt: πολλοὺς τινὰς ἑαυτῶν οὐ δυναμένους προῖστασθαι, διὰ τὸ τῆς διανοίας ἀσθενὲς ἐπιδοῦναι ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν συνεκωτέρων ὑπηρεσίαν, ὅπως παρ' ἐκείνων τυγχάνοντες τῆς εἰς τὰ ἀναγκαῖα ἐπιμελείας αὐτοὶ πάλιν ἀποδιδῶσιν ἐκείνοις δι' αὐτῶν ἅλας ἂν ὡς δυνατοὶ ὑπηρετεῖν.

cap. 7. p. 1255, b, 37. ἡ δὲ κτητιζὴ . . θηρευτιζή] praecedat quidem mentio τῆς χρησιμότητος, sed quid haec verba h. l. sibi veliut, ignoro. v. 35 erit fort. qui pro τιμὴν requirat ἐπιστήμην.

cap. 8. p. 1256, 10. ἡ αὐτὴ ἡ οἰκονομικὴ τῇ χρηματιστικῇ] scrib. cum Sylb. τῇ οἰκονομικῇ ἡ χρηματιστικῇ, ea enim erat quaestio, docentque quae sequuntur, item 1253, b, 24. 15. τοῦ χρηματιστικοῦ] imo τῆς χρηματιστικῆς. nam res indicanda est, sic et 1257, b, 6 ἐργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρεῖσαι πόθεν ἔσται πλῆθος χρημάτων. Quae sequuntur, corrupta sunt, ut ea restituere non audeam; Scaliger litura

verborum ὥστε πρῶτον ἡ γεωργικὴ locum sanare studuit, potius vero quaedam excidisse credas. argumentatio haec est: ἡ χρηματιστικὴ οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ. iam pergit πότερον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστὶ τι ἢ ἕτερον εἶδος; nam si chrematistice acquirit χρήματα et κτήσιν, haec vero κτήσιν multa comprehendit, imprimis ea quae agricultura ad vitam degendam confert, quid est haec κτητικὴ? — πότερον μέρος τι . . ἢ ἕτερόν τι γένος . . ἡ περὶ τὴν τροφὴν ἐπιμέλεια καὶ κτήσιν; pars vero τῆς οἰκονομικῆς, non τῆς χρηματιστικῆς, quod docent et ea quae praecedunt, et quibus solvit quaestionem b, 25. ἐν μὲν οὖν κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστίν. igitur v. 17 τῆς χρηματιστικῆς falsum est et fortasse τῆς (οἰκονομικῆς ἢ) χρηματιστικῆς reddendum. In verbis καὶ ὁ πλοῦτος ὥστε πρῶτον ἡ γεωργικὴ coniicias ἐστὶ πρῶτος ut infra dicit b, 30, καὶ ἔοικεν ὅ γ' ἀληθινὸς ἐκ τούτων εἶναι, sed offendit πλούτου mentio sufficeretque μέρος ὧν ἐστὶ πρῶτον ἡ γεωργικὴ. In fine huius capitis quae leguntur: ὅτι μὲν τοίνυν ἐστὶ τις κτητικὴ κατὰ φύσιν τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, δῆλον dativus idem sonat quod τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς, at quod initio cap. 10, 1258, 20, extat δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐξ ἀρχῆς πότερον τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐστὶν ἡ χρηματιστικὴ ἢ οὐ, ex usu nostri οἰκονόμου scribendum erit, non τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς. Quod Aristoteles hanc χρηματιστικὴν quae ἀναγκαῖα et περὶ τροφὴν est, ὑληρετικὴν dicit, Schneider p. 45 supra 1256, b, 27, μέρος delendum esse censet; frustra, hoc enim iam ante propositam quaestionem concesserat, cap. 4. ἐπεὶ οὖν ἡ κτήσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ, καὶ ἡ κτητικὴ μέρος τῆς οἰκονομίας . . ὥσπερ δὲ ταῖς ὠρισμέναις τέχναις ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεία ὄργανα . . οὕτω καὶ τῇ οἰκονομικῇ. 1256, b, 1 γεωργικὸν] postremum enumeravit, unde transponendum esse videtur. 3. τὸν ἐνδεέστατον βίον] quid h. l. superlativus? egregie Reiske ap. Schn. in add. p. 475 τὸ ἐνδεές κατὰ τὸν βίον. 15. γενομένοις] male ex v. 13 repetitum.

cap. 9. 1257, b, 9. ποιητικὴ γὰρ εἶναι τοῦ πλούτου] constructioni verborum succurrit vet. tr. εἶναι omittens, ex praecedentibus δοκεῖ intelligendum videtur, supra vero v. 23 Coraius recte post ἀναγκαῖον addidit verbum ἦν. 37. χρήσεως κτήσιν] potius κτήσεως χρήσιν cum Göttingio. 21. ἀλλ' ἢ] imo ἀλλ' ἢ cum aliis.

p. 1258, 4. ὑπάρχειν] ὑπάρχον Coraius recte. 36. λειπόμενον]

non corrigendum; id quod cuivis genito ex eo unde nascitur, relinquitur, eo nutritur.

cap. 11, 1258, b, 31. αὕτη δὲ πολλὰ ἤδη περιέιληφε γένη πολλὰ γὰρ εἶδη] correxi πολλὰ εἶδη deletō vocabulo γένη, quod postea Scaligerum occupasse vidi, non propter verba mutata γένη et εἶδη, id enim moris est nostro, sed quod ἤδη abundare videtur. tamen nihil fortasse mutandum est; similiter supra v. 18 καὶ ταύτης ἤδη, ubi iterum Scaliger εἶδη reddere conatur. 40. οἶον Χάρητι δὴ τῷ Παρίῳ] ineptum δὴ et egregie Coraius Χαρητίδῃ restituit; idem nomen in titulis navalibus ap. Boeckh. p. 99.

p. 1259, 13. ἐλαιουργίων] imo ut alii cum diphthongo *ει*, conf. Casaub. et Menag. ad Diog. 1, 1, 26, aliter Cicero de divin. 1, 49.

31. τὸ μέντοι ὄραμα θάλειω καὶ τοῦτο ταῦτόν ἐστιν] puto τοῦτου, sequitur enim ἀμφοτέροι γὰρ ἑαυτοῖς ἐτέχνασαν. similiter v. 28 τοῦτον cum Aldo pro τοῦτο reddendum. 35. μᾶλλον δέ] scil. δεῖ χρηματισμοῦ, si modo hoc graecnm est; nam proprie nil aliud sonat, nisi quod latini atque adeo dicunt.

cap. 12, 1259, b, 1. γυναικὸς μὲν πολιτικῶν] vid. Callicratidem ap. Stob. serm. 85, 17.

cap. 13, 25. οἶον σωφροσύνη καὶ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἔξεων] excidissee videtur unde genetivus dependet, ut Rhet. I, 1. τί δεῖ τὸ προοίμιον ἢ τὴν δίηγησιν ἔχειν καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον μορίων.

p. 1260, 4. καὶ τοῦτο εὐθὺς ὑφίγεται περὶ τὴν ψυχὴν] fortasse ὑφηγείται τὰ περὶ . . (ita et Rassow 1861). 8. ὥστε φύσει τὰ πλείω ἄρχοντα καὶ ἀρχόμενα] haec sensu carent, an excidit verbum διαφέρειν? fort. transpositio sufficit πλείω τὰ (hoc etiam Thurot, p. 18). 24. δὴλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοποῦσιν καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἔξαπατῶσιν ἑαυτοὺς] καθόλου oppositum est τῷ κατὰ μέρος, itaque idem quod οἱ γὰρ καθόλου λέγοντες, nisi potius οἱ delendum est; praeterea καὶ melius abest.

LIBER II.

Cap. 1. contra hunc librum Aristotelis vide qui Platonem defendit e veteribus scriptoribus incertum autorem apud Maium nov. coll. II, 671—5, *ἐπίσχεψις τῶν ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν δευτέρῳ τῶν πολιτικῶν πρὸς τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἀντειρημένων*, servatum in codice qui Proclum continet, quem autorem Maius secundum Longinum ap. Porphyrium in vit. Plot. 20 philosophum Eubulum esse censet. conf. Bandini III, 192 ubi fort. integer est libellus, nam in Romano codice initium modo invenitur, dignus qui excudatur, vel propter varietatem lectionis.

Patricius in discussionibus Perip. III, VII, p. 349—59 livore Aristotelis multa male explicat; alios vide apud G. Pinzger De iis quae Aristoteles in Platonis Politia reprehendit commentatio, 1822, p. VII.

28. *ἡ κρατίστη*] quidni solemnī utitur vocabulo *ἀρίστη*? an ut hiatum fugeret, at potuit *ἡπερ* scribere; idem et 1288, b, 25. 31. *καὶ εἰ τινες . . τυγχάνωσιν*] vid. ad. poetic. cap. 1. 41. *εἰς ὃ τῆς*] egregia emendatio quam iam interp. vet. sequitur pro *ισότης*, quod libri nostri omnes tenent; num ille meliore usus est codice, an de suo id dedit?

cap. 2. p. 1261, 9. *ἔχει δέ*] alii *δὲ*, utrumque ex usu, praestat tamen *δέ* quod oppositio est et transitus. 10. *εἶναι τὰς γυναῖκας κοινὰς καὶ*] cur alterum omisit membrum quo semper utitur? ego id excidisse puto et scribendum *κοινὰς καὶ τέκνα, καὶ . .* 1262, 41 *κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας*. 14. *πᾶς δὲ δεῖ διελεῖν οὐδὲν διώρισται*] neque in his libris neque aliubi demonstravit; ergo *ἐξ ἀγράφων δογμάτων* nil peti poterat. 27. *διώσει δὲ τῷ τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθρους . .* [*ἀλλ'*] *οἶον Ἀρχάδες*] non dubito quin Platonis locum in mente habuerit autor Symp. p. 409, ubi Aristophanes de hominum, viri et foeminae discidio: *νυνὶ δὲ διὰ τὴν ἀδελφίαν διωκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθάρπερ Ἀρχάδες ὑπὸ Λακεδαιμονίων*. nam paulo post hanc ipsam Aristophanis orationem laudat. 33. *ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ κατὰ τινα ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον*] quid postrema verba *ἢ χρόνον* sibi volunt, si *τάξιν* tempus significat? delenda puto potius quam *χρόνον* corrigendum esse. an *καὶ χρόνον*?

p. 1261, b, 2. *ἐν τούτοις δὲ μιμεῖσθαι τὸ ἐν μέρει τοὺς ἴσους*

εἵκειν ὁμοίως τοῖς ἐξ ἀρχῆς] imitationi nullum hic esse locum video, corruptum puto μιμεῖσθαι, fort. κειῖσθαι τοῖς ἴσοις εἵκειν ὁμοίως τοὺς ἐξ ἀρχῆς.

cap. 3. 17. τοῦτ' ἀποδείκνυσθαι φαίνεται] supra vero a. 12 οὐ φαίνεται συμβαῖνον ἐκ τῶν λόγων, non idem est, sed discrimen certo observandum est in his locis, nisi συμβαίνειν scripseris.

p. 1262. 1. ἔτι οὕτως] tertium argumentum; locus admodum interpretatu in primis verbis difficilis; vid. Conring. p. 666. Garve p. 78; conf. Plat. p. 240 seq., 242 seq. exspectamus tale fere ἐμὸν τὸ τοῦ δεῖνος et ut a civibus transitus ad filios fiat, καὶ ἕκαστον. de filiis dicta sana sunt verba ἐμὸς ἢ τοῦ δεῖνος . . καθ' ἕκαστον, sed quid tum sibi velint τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς, non perspicio. 3. ἢ ὅσων ἢ πόλις ἐστὶ] filios, non cives intelligit, at tum dicendum est ἢ ὅσους ἢ πόλις ἔχει. 7. τὸ αὐτὸ μὲν προσαγορεύοντας] quid illud μὲν?

12. πρὸς δὲ τούτοις ἕτερον φράτορα ἢ φυλέτην] codd. om ἢ. at quid ἕτερον? imo eundem τὸν αὐτὸν aliis nominibus invocant; scribe. ἐταῖρον, sodalem quoque (ἐταιρείας participem) dicunt, quale nomen frustra in Platonis rep. quaeritur vid. Plat. p. 241—2. iure igitur deest ἢ in libris. 19. εἶναι γὰρ τισι τῶν ἄνω Αἰβύων] Αἰβύριοι dicuntur Nicolao Damasceno idem facere ap. Stobaeum 44, p. 291 (p. 196 Lips.) puto nostros intelligi et nomen in codd. varie scriptum haud integrum esse; an Αἰβυκοί? de aliis vid. Schneid. p. 83.

pag. 1262, b, 19. οὕτω συμβαίνει καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τούτων, διαφροντίζειν ἥμισυ ἀναγκαῖον ὄν] verbum διαφροντίζειν quod minus convenit, Scaliger delet, sed aptum est modo deleto ὄν male ex postremis praecedentis vocabuli literis repetito disiungatur: δι' ἃ φροντίζειν ἥμισυ ἀναγκαῖον ἐν, nam vocabula ipsa quibus utuntur, amicitiam veram non reddunt, sic omnia egregie conveniunt. repetitum τὴν non placet, fort. οἰκειότητα εἶναι πρὸς. in sequentibus potius hoc flagitamus ἢ πατέρα υἱοῦ ἢ υἱὸν πατρὸς ἢ ἀδελφούς ἀλλήλων. certe non convenit multitudinis numerus υἱῶν et deinde singularis υἱὸν, sed particula ὡς ferri potest; neque ὡς ἀδελφῶν ἀλλήλους requirimus; est enim: sie sorgen für einander als wären sie Brüder. ceterum attingit egregium Platonis locum p. 242. quem tamen non multum probare contendit; vera enim

non esse quae ibi tradantur. 31. *προσαγορεύουσιν*] fort. praestat *προσαγορεύουσιν*. 33. *εἰς τοὺς ἄλλους*] *εἰς* ex praecedenti versu male repetitum esse alii iam perspexerunt.

cap. 5, 40. *καὶ χωρὶς σκέψαιτο ἀπὸ τῶν*] offendit me ἀπὸ, non enim ita dicere solet Aristoteles, cui sufficit illud *χωρὶς*, quamvis sit mirum idem *χωρὶς* paulo post alio modo adhiberi.

pag. 1263, 2. *καθ' ὃν νῦν τρόπον ἔχει πᾶσι, τὰς τε κτήσεις*] distingue *ἔχει*, πᾶσι nam id res ipsa docet, neque omnibus ita est, ut ipse supra de Libyae populis dixit, esse qui uxores communes habeant, *κοινὸς* et dativo et genetivo coniungitur. ceterum expositio haec non convenire et quaedam excidisse docet, nam si dixit *τὰς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι καὶ τὰς χρήσεις*, id aperte explicatur infra ἢ καὶ τὰ γήπεδα καὶ τοὺς καρποὺς κοινούς. illae enim sunt *κτήσεις*, hae *χρήσεις*, ita ut praecedentia duo genera desiderentur, sic fere restituenda: *πότερον . . πᾶσι τὰς κτήσεις ἢ τὰς χρήσεις ἢ τὰς τε κτήσεις*, sic *ὁμοιοτέλετον* causa fuit, ut quaedam exciderent, sed malim *τὰς χρήσεις ἢ τὰς κτήσεις* quo ordine rem explicat. Sic demum tria illa genera apparent, aut *χρήσεις* sunt *κοινὰ*, aut *κτήσεις*, aut utrumque, *γήπεδα* scilicet et *καρποί*. — aliter h. l. tractat Hampke Philol. XXI, 541—3. 23. *ὃν δὲ νῦν ἔχει τρόπον καὶ ἐπιχοσμηθῆν*] scribendum *τρόπον, ἐπιχοσμηθῆν*. 29. *δι' ἀρετῆν δ' ἔσται πρὸς τὸ χρῆσθαι*] *πῶς* quod Scaliger et ego coniecimus, defenditur ex v. 26. adverbii locum ut *ἐτι δὲ πρὸς* ex usu tenere non potest, nisi *δὲ προσέσται* dederis, sed fortasse pronomen *τούτῳ* vel *τούτοις* excidit.

p. 1263, b, 1. *μὴ γὰρ οὐ μάτην . . ἔχει*] nonne coniunctivus flagiturat *ἔχῃ*? conf. p. 1265, b, 25 ubi tamen alii *συμφέρει* . . indicativum defendit Göttlingius p. 313. 2. *γίλαντον*] intelligit Platonis Legg. V, 380—1 (731). 7. *τοῖς λίαν ἐν ποιοῦσι τὴν πόλιν*] merito offendit Schneider in vocabulo *ἐν*, semper dicit *μίαν*. supra cap. 2 fine 1261, b, 10 *τὸ λίαν ἐνοῦν ζητεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἀμεινον*. possis hoc loco omittere *τὴν πόλιν*, at apte hoc nomen additum, malimque *λίαν ἐνοῦσι τὴν* vel *ἐνοῦν ζητοῦσι*. male vero illud *τε δὴ . . καὶ* accusat Schn. conf. ad Poetic. cap. 15 fin. 20. *λέγω δὲ δίξας*] intelligit Plat. remp. IV, 176, tum *πλουσίων ζολακείας* V, 245. 39. *ἄτοπον τοῖς τοιοῦτοις οἷεσθαι διορθοῦν*] in nostro autore fort. scribendum *οἷεσθαι δεῖν διορθοῦν* . . in aliis scriptoribus illud probum esse docuit Lobeckius ad

Phryn. 1266, b, 6. ᾤετο δεῖν εἶν. 1268, 2, ᾤετο γίνεσθαι δεῖν.

40. ἀλλὰ μὴ τοῖς ἐθεσι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις] conieci ἡθεσι, sed si confero VII, 13 ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι γίνονται διὰ τριῶν, τὰ τρία δὲ ταῦτά ἐστι φύσις ἐθος λόγος . . item VII, 15, vera videtur vulgata lectio, et potius a, 23 ἐθεσι reponendum pro ἡθεσι.

pag. 1264. δεῖ δὲ μὴδὲ τοῦτ' αὐτὸ ἀγνοεῖν] abundat αὐτὸ. cap. 7. 1266, b, 8. δεῖ δὲ μὴδὲ τοῦτο λανθάνειν τοὺς οὕτω νομοθετοῦντας. 1267, 28. δεῖ δὲ τοῦτο μὴ λανθάνειν. 10. ὕπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν] nonne Helotes semper id faciebant? 29. ὁ λέγει Σωκράτης] pag. 176 seq. ubi aliud vocabulum additum legitur quod fortasse etiam Aristoteles posuerat καὶ ἐλλιμενιζῶν. 34. conf. Plato V. 245.

39. τὸ ποιοῦς τινὰς εἶναι τούτους] recte Scaliger ποίους . . εἶναι δεῖ τούτους quod ipse conieceram antequam huius exemplum vidi. Aldus sane ποίους habet. praestare puto δεῖ εἶναι. b, 40 ποίαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι τῶν φυλάκων.

p. 1264, b, 3. καὶ εἰ . . γυναῖκες] inclusit Bekkerus et sane videntur ex margine illata a lectore qui autorem correcturus erat: imo etiam tum si κοιναὶ αἱ κτήσεις. alias ἢ καὶ κοιναὶ exspectamus et ante τίς οἶκον.

9. ἤπου γε δὴ παρὰ γε] nescio qui primus ita dederit; nam libri et veteres editiones ἤπουθεν δὴ, cuius alterum exemplum non legi. probum videtur ἢ δὴ πουθὲν γε παρὰ τε τοῖς, postremum iam Coraes. [ἤπουθεν δὴ Bekker²]. 18. μὴ τῶν πλείστων ἢ μὴ πάντων μερῶν ἢ τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν] quidni ordine suo haec enumerata sunt μὴ πάντων μερῶν ἢ τῶν πλείστων ἢ τινῶν? vel sic nisi pleraeque partes, etiam si omnes non possunt, aut quaedam certe participes fiunt.

cap. 6. p. 1265, 17. δεῖ μὲν οὖν ὑποτίθεσθαι κατ' εὐχὴν, μὴδὲν μέντοι ἀδύνατον] id quod optandum est ut adsit quo fiat ἀρίστη πολιτεία. alio sensu Plato Rep. V, 428 (456) οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν. ceterum idem alia occasione dicit Plat. legg. V, 401 (748), ex quo haec sumpta est sententia. 18. λέγεται δ' ὡς] ipse Plato legg. V, 391 (737) hoc dicit, ubi et vicinos tangit; ergo hunc locum intelligit, etiam p. 337—8 ἀνθρώπους considerat hospes Atheniensis, sed exspecto λέγεται δὲ καλῶς ὡς, ut statim ἐπὶ δὲ καλῶς ἔχει. tamen hoc magis vituperare quam laudare Platonem videtur, nescio quo iure. Aristoteles ipse hanc rationem sequitur in optima sua civi-

tate libro septimo. 40. ὡς ἱκανῶς ἂν ὁμαλισθησομένην] notandum futurum cum particula ἂν, infra cap. 7, 1266, b, 2 ὅμως δὲ τάχιστα' ἂν ὁμαλισθῇναι. de re vid. Plat. Legg. V, 396 (740) qui sane multa de ea tradit, ut iniquum et falsum sit Aristotelis iudicium.

p. 1265, b, 10. τὸ δ' ἀφείσθαι] scil. ἀόριστον τὴν τεκνοποιῆσαν quod v. 40, a. legitur; Götting hoc de coloniis emittendis intelligit, quod Plato hac ratione caverat. imo male Aristoteles hanc curam Platonis neglexit, quae si non sufficebat, id ei indicandum et demonstrandum erat. 17. λεκτέον ὕστερον] VII, p. 1335. 20. φησὶ γὰρ δεῖν . . οὕτω καὶ τοὺς ἄρχοντας ἔχειν δεῖν] huius verbi repetiti exemplum alterum ignoro; quamvis similes inveniantur repetitiones, haec mihi satis absurda videtur. 22. μέχρι πενταπλασίας] cap. 7, p. 1266, b, 6 πλεῖον τοῦ πενταπλασίαν εἶναι. At Plato ipse pag. 744 μέχρι τετραπλασίον. ergo Aristotelis est μνημονικὸν ἀμάρτημα neque librariorum videtur error in alterutro autore. -29. ὡς κοινοτάτην] imo εἰ μὲν οὖν ὡς κοινοτέραν ταύτην κατασκευάζει ταῖς πόλεσι τῆς ἄλλης πολιτείας, hanc civitatem magis aptam et communem, illa quam de republica composuit. supra a. 2 καὶ ταύτην βουλόμενος κοινοτέραν ποιῆν ταῖς πόλεσι, κατὰ μικρὸν περιάγει πάλιν πρὸς τὴν ἑτέραν πολιτείαν. 40. οἱ δὲ τὴν ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα] ipse Plato legg. IV, 347 (712). Isocrates Lacedaemonios μάλιστα δημοκρατουμένους τυγχάνειν dicit Areopag. §. 61.

pag. 1266, 15. ἀλλ'] recte dictum: sed omnes nonnisi in primo et secundo censu necessitate coacti sententiam ferunt; in tertio censu voluntarii ferunt qui ex quarto sunt, in quarto qui ex tertio et quarto. male Muretus pro ἀλλ' voluit ἐννευήχοντα, non enim XC, sed CLXXX eligunt, e quibus tum denique dimidiam partem eligunt. malim εἶτ' ἐκ τοῦ τρίτου, quamvis et Plato dicat ἐκ τῶν μεγίστων . . δευτέρων . . τρίτων τιμημάτων et ἐκ τοῦ τετάρτου . . ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ τρίτου . . ἐκ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τιμήματος. locum sic ex Platone refinge: εἶτ' ἐκ τῶν τρίτων [τοῦ τρίτου] πλὴν οὐ πᾶσιν ἐπαναγκῆς ἦν τοῖς ἐκ τῶν τετάρτων [τοῦ τετάρτου]. ἐκ δὲ τῶν τετάρτων [τοῦ τετάρτου] μόνοις.

23. ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας] vid. Plat. IV, 344 (710 seq). sed nexum sententiae non intelligo, dixit autor Platonis civitatem in legibus constitutam non ex democratia et monarchia constare; nam μοναρχικὸν non inest, sed ὀλιγαρχικὰ et δημοκρατικὰ, idque probavit; at eam con-

stare non debere ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας, de hoc ne γρὺ quidem dixit. num ὀλιγαρχίας reponendum est μοναρχίας loco? ceterum ex Platonis sensu qualem hic τύραννον intelligit, res facile disceptatur.

cap. 7, 31. φιλοσόφων καὶ] delenda esse censet Giphanius, fort. αἱ μὲν φιλοσόφων καὶ ιδιωτῶν. 39. εἰσήνεγκε πρῶτος] cur πρῶτος? longe ante Phaleam eandem rem τῶν πάλοι τινες considerarunt. b, 16. necessarium puto cum aliis πρῶτον. hoc primum in libris suis de civitate ut potissimum exagitaſſet.

pag. 1266, b, 6. πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι] vid. cap. 6, p. 1265, b, 22 μέχρι πενταπλασίας et quae ibi adnotavimus, conicias ibi esse quintam partem exclusam, idque male intellectum effecisse, ut aliquis veram lectionem τετραπλασίαν hoc loco eiiceret. at cum Plato ipse dicat μέχρι τετραπλασίον, id improbable est. 12. ἀνάγκη τὸν γε νόμον λύεσθαι καὶ χωρὶς τῆς λύσεως] imo scribendum est τὸν τε νόμον.

38. ἔτι στασιάζουσιν] non novum hoc est argumentum et a praecedentibus diversum, sed cohaeret cum iis et causam indicat quo modo sint homines προαιρετικοὶ τιμῶν. itaque cum non in verbo στασιάζουσιν novum argumentum agnoscere possim, cum prioribus coniungendum esse puto et scribendum ἢ συναμφοτέρων, ἐπεὶ στασιάζουσι. contrarium vitium paulo post 1267, 12 latere videtur ἐπεὶ ἀδικοῦσί γε quae non cohaerent cum iis quae praecedunt, sed novum his incipit argumentum, unde reponas: δέονται. ἔτι ἀδικοῦσι τὰ μέγιστα.

pag. 1267, 7. οὐ τοίνυν διὰ ταύτην μόνον] notandus h. l. usus vocabuli τοίνυν, nam facile οὗτοι τοίνυν conicias. ταῖς ἀνὲν λυπῶν ἡδοναῖς sunt καθαραὶ ἡδοναὶ ex Platonis Philebo et nostri Ethic. Nicom. libro decimo notae, quibus αἱ ἄλλαι opponuntur, μὴ καθαραὶ vel μικταί. supra autor verba ἢ πεινῆν omittere aut sententiam explere poterat ἢ (οἷτον κλέπτειν διὰ τὸ) πεινῆν. 24. τοσοῦτον δὲ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ] χρημάτων intelligendum, ut ὧν explices; fort. ὥσθ' mutata structura, ut ὥστε et indicativo et infinitivo construatur.

p. 1267, b, 5. τῶν οὖν τοιούτων ἀρχῇ] iam Scaliger offensus est, corrigens ἄζη, sed neque multitudinis numerus supra legitur et unum est remedium quod adhibeatur, unde ἄκος Schneiderus ipse invenit. ἀρχῇ si sanum est, intellige, res primaria qua talibus malis medearis est.

cap. 8, 22. Ἰππόδαμος] vid. Hermannii disputatio de Hippodamo

Milesio. Marb. 1841. *Εὐρυφῶντος*] non video cur *Εὐρυπόωντος* Photii praestet, cf. Herm. p. 5. 26. *ἔτι δὲ ἐοθῆτος*] sane obscurum unde dependeat genitivus, *ἔτι δὲ* om. *T* quod nullius momenti esse puto. grammaticae repugnat Hermannii ratio p. 21 qui *πλήθει* intelligit, ut *τε* et *ἔτι δὲ* inter se respondeant, nam aperte *τε . . καὶ* cohaerent. nisi vocabulum excidit, *ἐκ κοινοῦ* intelligendum est, v. c. *ἐνδύσει*, neque *κόσμῳ πολυτελεῖ* de capillis tantum, sed de toto corpore intelligo, neque absurdum genitivum ex praecedenti *κόσμῳ* explicari. 33. *εἰς τρία μέρη*] tripartitam divisionem ergo ante Platonem iam Hippodamus excogitaverat; quater in his illa invenitur. quae apud Stobaeum XLIII, 92 leguntur posterioris esse auctoris elocutio docet praeter argumentum. cf. Herm. p. 33 seqq. quibus alia addi possunt.

pag. 1268, 9. *ὥς οὐπω τοῦτο παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον*] quid illud apud alios? et cum sit: exstat autem haec lex nunc et apud Athenienses et aliis in civitatibus, nonne tum eam nondum fuisse latam apparet? neque Aristoteles Hippodamum vituperat qui tamquam novum inventum commendasset quod dudum apud alios sancitum esset, ut Hermannus p. 44 censet. huic obstat particula *νῦν*, neque *ἔστι* sed *ἦν* legeremus. equidem corruptum puto locum et *ἄλλοις* cum *Ἑλλήσι* confusum, quod in Isocratis et Demosthenis libris saepe factum esse Bekkeri codices nos docuerunt; repono: *ὥς οὐπω τότε παρ' Ἑλλήσι νενομοθετημένον*. 26. *τοὺς τὰ ὅπλα γε κεκτημένους*] vacat γε particula quam delendam esse censeo. 42. *τό τε πλῆθος ἄπορον ἔσται τῶν καρπῶν ἐξ ὧν ἕκαστος γεωργήσῃ δύο οἰκίας*] corruptum censeo *καρπῶν*. supra cap. 6, 1266, b, 25. *δύο γὰρ οἰκόπεδα ἕκαστῳ ἐνεῖμε διελὼν χωρὶς, χαλεπὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν*. sensus potius *πόνων, καμάτων, καρτεριῶν*, vel simile requirere videtur.

p. 1268, b, 9. *τοὺναντίος τούτῳ τῶν*] Ald. *τούτων* malim unde *τῶν*. 13. *κρίνει*] scribe *κρινεῖ*, ut sequitur *μεριοῦσιν* et *καταδικάζουσιν*. 30. *ἐνδέχεται δ' εἰσηγεῖσθαι*] imo γὰρ ut v. 25. 31. *ἐπεὶ δὲ πεποιήμεθα μνείαν*] mirum Aristotelem hoc loco illam causam in utramque partem excutere, quo minime id exspectamus. neque *μικρὰ* sed longa sunt quae profert, quamvis fine dicat *ἄλλων γὰρ ἔστι καιρῶν*. cf. Rhet. I, 15.

p. 1269, 22. *διὰ χρόνου πλῆθος*] dicitur nude *διὰ χρόνου*.

33. *ὑπεναντίως*] Schneiderus ἢ *ὑπεν.* atque idem Scaliger dudum voluit; autor in hoc capite ea imprimis notat quae consilio et fini Lacedaemoniorum civitatis contraria sunt, ut ex ipso capitis argumento illam emendationem redarguas, neque quid sic τὸν τρόπον significet video, nude nunc positum. b, 13, ἡ περὶ τὰς γυναῖκας ἀνεσις καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πόλεως βλαβερά καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως (id est καὶ πρὸς τὴν ἀρίστην πολιτείαν) καὶ τὴν ὑπόθεσιν. 1270, 39. *ὑπεναντίος* δὲ καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιῖαν νόμος. b, 31. ἔστι δὲ καὶ ἡ διαίτα τῶν ἐφόρων οὐχ ὁμολογουμένη τῷ βουλήματι τῆς πόλεως. 1271, 31. ὥστε συμβαίνειν τὸνναντίον τῷ νομοθέτῃ τῆς προαιρέσεως. ergo quae vituperanda, non quae laudanda et vituperanda sint in illorum civitate exponit. 36. difficultatem eiusdem rei iisdem additis exemplis attigerat iam Plato Legg. VI, 776 seq. Aristoteles ipse libro VII, 10 sub finem pauca monet, plura in iis quae desiderantur exposuit.

p. 1269, b, 18. τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως εἶναι δεῖ νομίζειν ἀνομοθέτητον] idem supra fine libri primi, 1260, b, 18. ante Aristotelem vero Plato Legg. VI, 781 (468 Bkk.) οὐ γὰρ ἥμισυ μόνον ἐστίν, ὥς δόξειεν ἂν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας ἀκοσμητῶς περιορώμενον, ὅσῳ δὲ ἡ θήλεια ἡμῖν γένεσις ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν χείρων τῆς τῶν ἀρρένων, τοσούτῳ διαφέρει πρὸς τὸ πλεον ἢ διπλάσιον εἶναι. idem in Rep. V, 216 (449 St.) Rhet. I, 5.

21. τοιοῦτος ὢν] quidni τοῦτο ποιῶν? 22. ἐξημέληκε] cur hoc? nam Lycurgus quidem voluit mulieres legibus vincere, at non potuit. vid. 1270. an quod ibi est φασὶ, fidem narrationi non praestitit? at idem refert Plato Legg. VI, 781 (468) οὐκ ὀρθῶς τοῦτο εἴξαντος τοῦ νομοθέτου δύστατον ὢν ἀφείθη. 36. πρὸς ταῦθ'] imo πρὸς τοῦτον, nam πόλεμον intelliges.

p. 1270, 22. τοῦτο συμβαίνειν] ταὐτὸ scribendum esse alii iam viderunt.

p. 1270, b, 2. προάγεται τοὺς πολίτας] imo προάγει. 9. γίγνονται δ' ἐκ τοῦ δήμου πάντες] Sauppius epist. crit ad Herm. p. 95 corrigit παντὸς male, nam δῆμος est plebs p. 1272, 32, 40, b, 11 et si infra dicitur ἐξ ἀπάντων id est ἐκ τοῦ δήμου, neque dicitur ἐκ τοῦ δήμου παντὸς p. 1265, b, 39. διὰ τὸ ἐκ τοῦ δήμου εἶναι τοὺς ἐφόρους. 1270, b, 25. 31. ἔστι δὲ καὶ ἡ διαίτα] novum incipit argumentum, εἰτι δὲ fort. non dictum, ne idem repeteretur. 32. πόλεως] egregie Scaliger πολιτείας. 1269, b, 13. 40. καὶ σώματος] καὶ melius abest.

p. 1271, 3. *γαίνονται δὲ*] rationem praecedentium haec continent, quare non *δὲ*, sed *γὰρ* requirimus. 5. *ἀνευθύνοους*] *ἀνυπευθύνοους* scribendum esse ex graeco usu alii iam monuerunt; autor ipse infra de iisdem hoc utitur solemni verbo p. 1272, 37. 24. *ἐξέπεμπον . . ἐνόμιζον*] ad legislatorem aperte haec pertinent, et *ἐξέπεμπε* atque *ἐνόμιζε* dicendum erat, quod ad Spartanos translatum est. 40. *αἰδίδιος*] repone cum aliis *αἰδίοις*.

p. 1271, b, 1. *Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις*] legg. I, 192. 334 Bekk. 630 E. Hermann gesch. der platon. Philos. p. 96. 3. *αὕτη γὰρ χρησίμη*] vid. ad Rhet. p. 25.

cap. 10, 30. *διόπερ καὶ νῦν οἱ περίοικοι τὸν αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς ὥς*] at quid hoc loco sibi volunt *περίοικοι* Cretensium? vid. 1272, 1, neque alio sensu vocabulum *περίοικοι* explicandum, ut sint qui circum illos habitent. equidem delendum esse puto *οἱ περίοικοι*.

p. 1272, 8. *οὐς καλοῦσιν οἱ Κρητὲς βουλὴν*] sane Spartani hoc vocabulo non utebantur, supra quidem non dedit Aristoteles, tamen me offendit, nescio an creticum nomen lateat. conf. Schoemann antiq. p. 153, not. 13. 11. *κύρια δ' οὐδενός ἐστιν ἀλλ' ἢ συνεπιψηφίσαι τὰ δόξαντα τοῖς γέρονσι καὶ τοῖς νόμοις*] Schoemann antiquit. gr. p. 154. contrarium erat in Carthaginensium republica cap. 11 ubi Aristoteles Cretensium morem tacite attingit, *ἀ δ' ἂν εἰσφέρωσιν οὗτοι, οὐ διακοῦσαι μόνον ἀποδιδόασιν τῷ δήμῳ τὰ δόξαντα τοῖς ἄρχουσι, ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ καὶ τῷ βουλευμένῳ τοῖς εἰσφερομένοις ἀντιπεῖν ἔστιν ὅπερ ἐν ταῖς ἑτέροις πολιτείαις οὐκ ἔστιν.* ergo Cretensium populo licet tantummodo διακοῦσαι τὰ δόξαντα, est quod IV, 14 dicitur 1298, b, 32 de optimatibus *ἢ ταῦτα ψηφίζεσθαι τὸν δῆμον ἢ μηθεὶν ἐναντίον τοῖς εἰσφερομένοις.* rectius igitur illi quos vituperat Schoemannus l. l. interpretati sunt.

23. *πρὸς τὴν διάξειν τῶν γυναικῶν*] vid. Becker Charikles I, 351. Cretenses fuisse qui fabulam Ganymedis excogitarent monet Plato in legg. 29. *ὑπάρχει καὶ τούτων*] quid *τούτων* genitivus? imo *τούτῳ* scil. *τῷ τῶν νόμων*, neque *τῷ τούτων* praestat.

p. 1272, b, 17. *ξηνηλασίας γὰρ τὸ πόρρω πεποίηκε*] imo *ξηνηλασίαν* cum Coraio. 20. *γεωστί τε πόλεμος ξενικός*] vid. Niebuhr alte Geschichte II, 474.

cap. 11, 31. *τὸ τὸν δῆμον ἔχουσαν διαμέρειν*] inepte *ἔχουσαν* ex-
Abh. d. I. Cl. d. k. Ak. d. Wiss. XI. Bd. III. Abth.

plicant: πόλις τὸν δῆμον ἔχουσα, ut III, l. p. 1275, b, 7, ἐνίαις (πολιτείαις) οὐκ ἔστι δῆμος. corruptum est verbum, aperteque subiectum τὸν δῆμον. Puto ἐκούσιον διαμένειν. conf. 6, 5, p. 1320, b, 5. 40. εἴτε διαφέρων] acute monet Schneiderus verba μεγάλων γὰρ de senatoribus et ephoris potius quam de regibus dicta videri, vid. cap. 9, nunc de γεροσύᾳ quam apud Lacedaemonios inprimis vituperavit, nil dicit, itaque vide ne quid exciderit. idem tamen etiam de regibus valet.

pag. 1273, 11. ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ] ne sit ambiguum, lege ἀλλὰ κύριος κρίνειν ἐστί, contrarium enim supra de Cretensium concione dixit 1272, 10 κυρία δ' οὐδενός ἐστι ἀλλ' ἢ συνεπιψηφίσαι τὰ δοξάντα τοῖς γέρονσι καὶ τοῖς κόσμοις. 19. ὑπὸ τῶν ἀρχείων] ὑποτινων ἀρχῶν, III, 1, p. 1275, b, 12. 28. συντέτακτοι καὶ τοῖς Καρχηδονίοις] vacat καὶ (ita et Thurot).

pag. 1273, b, 1. ἐθίζεσθαι δέ] melius γὰρ. 5. διὸ δεῖ τοὺς δυναμένους ἀρισταρχεῖν τούτους ἄρχειν] citius rescribe ἄριστ' ἄρχειν.

19. τῷ πλουτεῖν] τὸ πλουτοῦν Scaliger, quod non intelligo; res aperta est et sententia loci quod infra VI, 5 idem repetit quem locum Schneiderus recte indicavit: τοιοῦτον δέ τινα τρόπον Καρχηδόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆμον. αἰ γὰρ τινὰς ἐκλέμποντες τοῦ δήμου πρὸς τὰς περιοικίδας ποιοῦσιν εὐλόφους. iam Lambinus coniunxit τῷ πλουτεῖν αἰεὶ τι τοῦ δήμου μέρος: nec cum Schneidero πλουτεῖν opus est.

cap. 12. Göttingio caput integrum spurium censi me in comment. p. 11 frustra oblocutum esse monet Engelhardt Loci Platonici p. 14, alii, ut Susemihl maiorem capitis partem 1274, 19 — b 26 ἐκ τῶν πενταζοσιομεδίωνων . . . ἔχοι τις ἂν insititiam dicunt, quorum sagacitati non invidemus. 29. περὶ ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴρηται σχεδὸν περὶ πάντων] usitata utitur dicendi ratione, v. c. V, 1, 1301, 19 περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προεικόμεθα, σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων, quod V, 12, 1315, b, 40 sic dicit τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰ περὶ τὰς μοναρχίας σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων. VI, 8, 1323, 9, περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχῶν . . . σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν. de divin. 2, 464, b, 18, εἰ δὲ περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐνυπνίων μαντικῆς εἴρηται. ubi E M V i. e. optimi μαντείας εἴρηται περὶ πάσης. adde p. 480, b, 21, histor. animal. VI, 18, 571, b, 3. 34. καὶ πολιτείας] fort. καὶ πολιτείαν singulari numero, ut v. 33. 35. Σόλωνα δ' ἐνιοι] Solonem quidam σπουδαῖον

νομοθέτην esse dicunt, quod impotentem optimatum vel paucorum statum solverit, plebem ex servitute liberaverit et popularem civitatem instituerit, *μῖξας καλῶς*, minus recte Solonis haec omnia esse opera confirmant; plura enim a maioribus accepta intacta reliquit, Areopagum et τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, at populo iudicia dedit, unde alii eum οὐ σπουδαῖον esse νομοθέτην dicunt, inde enim omnia democratiae mala esse nata. Hoc quoque iudicium falsum est, casu enim hoc potius neque Solonis consilio factum est. hic est nexus et sensus totius loci male intellecti; inter eos qui Solonem laudant, ni fallor, Isocratem in Areopagitico intelligit; ita enim loquitur, ut Soloni et αἵρεσιν ἀρχῶν et βουλὴν tribuat, at nihil ille de δικάσθησις. 40. τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἵρετὰς ἀριστοκρατικὸν] verbum εἶναι abesse notandum est.

pag. 1274, 4. θάτερον] scilicet id quod democratiae oppositum est, τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ ὀλιγαρχικόν. 5. ζύριον . . πάντων] sanum videtur, iudicium quod de omnibus iudicaret. 18. δοῦλος] om Ald. ceteri omnes tenent, ibi casu praecedente δῆμος operarum vitio excidisse videtur.

20. καὶ τρίτου τέλους] sane hoc falsum, nam secundum, non tertium est; ceterum ita dicere solet Arist. ut cap. 11, 1272, b, 28, an verba eiusdem exitus coniunxit *ζευγυτῶν τρίτου τέλους καὶ τῆς* . . 30. ἀσπερτότερον τῷ χρόνῳ] nonne τῶν χρόνων? sane ita Schneid. et Coraius.

32. ἢ δὲ Φιλόλαος] longius hoc exponit, quod Philolaus Corinthius Thebanis leges dedit. 35. μισήσας τὸν ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλκυόνης] itane revera matris, non noverae μητρίδος?

pag. 1274. b, 6. πρῶτος γὰρ ἐποίησε τὴν ἐπίσημιν] ergo ex hoc sumpsit Plato in legibus. 9. ἢ τῶν οὐσιῶν ἀνωμάλῳσι] ita et Bekk., ἀνωμάλῳσι Aldus et Schneiderus s. v. at supra de Phalea cap. 7 ἢ τῶν οὐσιῶν ὀμαλότης, vid. Sylburgius in indice s. v. ὀμαλότης qui plures locos congescit. nemo h. l. vitium sensit. vid. comment. acad. p. 12. Mirum sane v. 11—15 repente in legislatorum numero Phaleae et Platonis mentionem fieri. at interpolatus hic locus non est; neque alio modo solvere possum hanc difficultatem, nisi ut concedamus Aristotelem, cum τὸ ἴδιον quod civitati Philolai et Charondae inesset, memoraret, simul quae illi, Phaleas et Plato, propria invenissent inculcasse.

12. ὁ περὶ τὴν μέθην νόμος] vid. Becker Charicles I, 466. 27. τὰς

τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημέναις] sic et initio secundi libri καὶ εἴ
τινες ἔτεροι τυγχάνωσιν ὑπὸ τινῶν εἰρημέναι, ubi item Götting. εἰρημέναι.

LIBER III.

Cap. 1, p. 1275, 10. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων
κοινωνοῦσι καὶ γὰρ ταῦτα τοῖς ὑπάρχει] idem per idem repetitum; post-
rema vacant, sed fort. sunt transponenda ad inquilinos. 14. ἀλλὰ
καθάπερ] deest apodosis, at dele illud καθάπερ quod omnem turbam
efficit. 16. οὐχ ἁπλῶς δὲ λίαν, ἀλλὰ] quid illud λίαν? est contra autoris
usum atque inclusit Coraius, an fuit πολίτας, ἀλλὰ? 24. αἱ μὲν εἰσι
διηρημέναι κατὰ χρόνον] v. 25 διὰ τινῶν διωρισμένων χρόνων, item
ἀόριστος, et invenies optimo iure Scaligerum διωρισμέναι correxisse.
vid. b, 15. ibidem ἐρίας μὲν ὅλως . . ἢ διὰ] offendit μὲν nude positum,
item requiro alteram particulam ἐρίας ἢ ὅλως . . ἢ. 26. ὁ δ' ἀόρισ-
τος] repone cum aliis ἢ δ'. sequente ὅλον structura variat. sed fort. fuit
additum ἄρχων ut b, 14 mutato ordine. 32. τοῖς οὕτω μετέχοντες]
adverbium stare potest, ut intelligamus τῆς πολιτείας vel τῶν διζαίων.
at modo dixerat 23 τῶ μετέχειν κυρίως καὶ ἀρχῆς. quae ei est ἀόριστος
ἀρχή. unde aut τοῦτων quod proprius accedit, aut ταύτης potius
requirimus: absolute τοῖς μετέχοντες dicit 1279, 32.

p. 1275, b, 7. ἐρίας] ἐν ἐρίας recte Coraius. 19. βουλευτικὴς ἢ
ζωτικὴς] quid igitur, num alterutrum iam sufficit? nam hucusque semper
utrumque coniunxit ut v. 16, itaque scrib. βουλ. καὶ ζω.

cap. 2, 21. ὀρίζονται δι] corrig. δέ. ita iam Conring, cf. Schneid.

24. οὕτω δὲ ὀριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως] haec duo verba con-
iuncta non intelligo. Scaliger πλατυκῶς καὶ παχέως, posterius quod et
Camerarius invenit verum videtur, sed fort. omissa particula reddendum
est πολιτικῶς, ταχέως ἀποφοῦσι etsi hoc alibi in Aristotele non invenitur.

32. ἴσαν ἄρ] dele ἄρ male repetitum et ita ex libris St. Hil.

καὶ δυνατὸν] ego conieci ἀδύνατον, at omnes habent οὐδὲ δυνατὸν
ipse St. Hil. num operarum error edit. Bekk.? 34. ἐξείρη μᾶλλον
ἔχει ἀπορίαν] ita libri, ἐξείρη μᾶλλον ἔχουσιν aperta correctio propter

ὅσοι, puto ἐξεῖναι. 37. ξένους μετοίκους καὶ δούλους Nieb. II, 346; malim μετοίκους ξένους καὶ δούλους 7, VII, 4. 39. τοῦτό τις ἐτι προσεπορήσειεν] deest ἂν inserendum post τις. (ζᾶν Bekker²).

cap. 3, 1276, 17. πῶς ποτε] del. πῶς et scrib. πότε cf. v. 25.

22. ταύτην μὲν οὖν προτέραν θετέον τὴν ἀπορίαν] quis dixit προτέραν ἀπορίαν pro faciliore? utinam liceret reponi ῥαυτέραν, vid. Phrynich. p. 402 ibiq. Lobeck. nec προτέραν probabile videtur. 29. ἵς γε γασσιν] conf. Herod. 1, 191. 31. εἰς ἄλλον καιρὸν] infra VII, 4.

p. 1276, b, 2. ἔστι δὲ κοινωνία πολιτῶν. πολιτείας γιγνομένης] alii πολιτείας coniungunt cum πολιτῶν sequente distinctione, corrigo πολιτεία, ut v. 29 κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία, cap. 1, ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. sic ratiocinatio procedit addito articulo: ἔπειθ' ἡ κοινωνία ἐστὶν πολιτεία, ἔστι δὲ ἡ κοινωνία πολιτῶν πολιτεία, γιγνομένης. (idem Rassow 1864). 12. ἡ ταύτων] notandum hoc, cum deinde καὶ sequatur. 15. ἕτερος λόγος] cur hoc non exposuit scitu dignissimum? intelligit enim Atheniensium exemplum quod Schneid. in Addend. p. 479 ex Isocr. Arcop. cap. 28 illustravit, idem ap. Demost. adv. Leptin. ubi vid. not.

cap. 4, 19. προῖον] malim πρότερον. 25. ὁμοίως] recte Victorius ὁμοῖα. 40. ἐπεὶ δ'] del. δ', alii reddiderunt ἐπειδὴ.

p. 1277, 19. τὰ ζῶντ' αἰν] scrib. ζῶντ' αἰν, nam apud poetam alia sequuntur verba:

μή μοι τὸ ζῶντ' αἰν
αἰν' οὐ πόλει δεῖ.

vid. Schneid. p. 176. Fragu. p. 11 Matth. 20. εἰ δὲ ἡ αἰν] consecutio est: iam si eadem est virtus: εἰ δὲ ἡ αἰν. 26. πολιτῶν δοξίμων ἡ ἀρετὴ εἶναι] εἶναι infinitivum mutat Scaliger in εἶναι ἂν . . mihi πολιτῶν δοξεῖ ἀρετὴ scribendum esse videtur, quod Zwinger iam coniecit. 30. ἐπεὶ οὖν ποτὶ δοξεῖ ἀμφοτέρω καὶ οὐ ταύτῃ] locus vitiosus, nam structura desideratur; si esset ὅτι μὲν οὖν initio pro ἐπεὶ, sententia procederet; sed potius καὶ delendum, ut deinde apodosis incipiat, et intelligendum δοξεῖ ἀμφοτέρω ἐπαινετά, sic et alii, vid. Schneid. sed male καὶ retinuerunt. 35. θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες] dele et hic καὶ.

39. ὥστερ' σημαίνει καὶ τοῦτον αὐτοῖς] notandus accusativus pro αὐτῶν.

p. 1277, b, 2, τὸ παλαιὸν] vid. VI, 7. 4. οὐ δεῖ τὸν ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν πολιτικὸν οὐδὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθὸν μαρθάνειν] pro τὸν ἀγαθὸν οὐτε πολιτικὸν οὐτε πολίτην μαρθάνειν. puto hoc solum graecum esse.

12. me offendit διὸ καὶ λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, prius καὶ delendum et omisit Aldus.

cap. 5, 39. οὐδὲ γὰρ μέτοικος οὐδὲ ξένος] imo scrib. οὐτε . . οὐτε.

p. 1278, 24. πλουτοῦσι γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν τεχνιτῶν] num hoc verum erat Aristotelis aetate? vix puto, dele articulum οἱ, ut sit καὶ πολλοὶ vid. VI, 4, 1318, b, 20. 27. τῶν ξένων] excidit aliquid,

πολλοὺς καὶ τῶν ξένων, vel τοὺς ξένους, idque unus cod. ap. St. Hel. haud dubie ex correctione. 30. ἀλλ' ἐπεὶ] quod si probum est ἐπεὶ, delendum v. 32 δ'.

32. παραιροῦνται] παραιτοῦνται Cobet var. lect. p. 370 verbum rei minus aptum; vulgatum probum esse additum κατὰ μισθὸν docet. 34. ἀσίων] libri αὐτῶν, fortasse recte, nam subiectum in ποιῶσιν sunt cives πολῖται, ergo ex utroque sui generis natos tantum

cives esse constituunt. 40. πότερον οὐν ἑτέραν ἢ τὴν αὐτὴν θείον] excidit ἀρετὴν quod abesse nequit, videtur excidisse post ἑτέραν potius quam post αὐτὴν. quamvis supra hoc pronomen semper sequatur.

p. 1278, b, 3. ζάκειρος οὐ πᾶς] imo ζάκειρος, scilicet illius τινος πόλεως, conf. comment. p. 29, vix ζάκειρος eadem ratione explicari potest.

cap. 6, 12. δημοκρατίας] imo δημοκρατίας. 13. γαμὲν δὲ] id sequitur ex praecedentibus, unde scrib. γαμὲν δὲ, ut est 1277, 14.

24. καὶ κοιρὴ πᾶσι καὶ χορῆς] add. ex iis quae praecedunt ἐξάστω vid. comment. p. 47. 35. οὐδὲν ἥτιον] mirum hoc, immo debebat. οὐδὲν ἥτιον δὲ πρὸς τὸ. nam domino est καὶ αὐτό.

p. 1279, 2. εἶν] coniicias εἶν. scilicet ἀρχή, non τέχνη: nam illa verba in parenthesi dicta sunt, sed has simul includit, itaque non αὐτοῦ. sed αὐτῶν dicit. 9. ὅταν ἢ κατ'] scil. πολιτεία elicienda ex πολιτικῆς ἀρχῆς, quod si non licet, τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν reponendum erit.

cap. 7, 26. τὸ χερίον τῶν πόλεων] quidni τῆς πόλεως? 28. πρὸς τὸ κοινοὶν συμφέρον] ita et v. 33, at alibi semper κοιρὴ. 39. πολιτεία. συμβαίνει δ' εὐλόγως] quidnam? illam civitatem πολιτείαν appellari? minime id confirmatur. Garve: es ist aber, wie sich denken lässt, nur ein glücklicher Zufall, wenn die Regierung der Menge eine solche regelmässige Staatsverfassung ist. Optime! utinam graeca verba id signifi-

carent, at nil aliud sonant nisi quod interpretes ap. Schneid. p. 189 volunt. An tripartita illa civitatis divisio intelligenda est? ne sic quidem quae sequuntur, conveniunt; itaque aliquid excidisse puto.

cap. 8, 16. ἔστι δὲ] parum aptum δὲ, desideramus δὴ vel γάρ, an et hic fuit ἔστω δὴ? 19. οἱ μὴ ζεζτημένοι πλῆθος οὐσίας ἀλλ' ἀποροί] offendit πλῆθος, id enim hoc capite ubique de multitudine hominum dicitur v. 22. 25. 27. 29. 30. quod si deest hoc vocabulum, opponuntur verbis οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες iam quae nunc procedunt οἱ μὴ ζεζτημένοι οὐσίας. 39. διαφορᾶς] rectum alii διαφορᾶς.

cap. 9. p. 1280, 22. νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἀπλῶς] num articulus abesse potest? equidem requiro τὸ δίκαιον. 27. ὅσονπερ τῆς κτήσεως] Aldus: ὅσονπερ τὸ τῆς et omnes ut videtur apud St. Hil. non male. 39. ἐξαγωγίμων] ἐξαγωγίμων καὶ non sine ratione omissum videtur.

p. 1280, b, 6. εὐνομίας, ἥ καὶ γαρὲρ] de re confer Protagorae orationem in dialogo cognomine, ubi est doctrina πολιτικῆς ἀρετῆς; ibi invenitur p. 180, Bekk., (345) εὐνομία quam hic quoque requirimus; idem vero significare videtur εὐνομία. ceterum apodosis est in verbis ἥ καὶ γαρὲρ, neque tamen verba ἥ καὶ delenda, saepius sic transitum facit ἥ καὶ δήλον. . . 22. μυρίοι] imo μύριοι (sic Bekker²). 23. οὐδ' οὕτω πῶ πόλις] ita Bekkerus, libri πῶν, fort. hoc defendi potest, ut sit ni fallor, ut statim sequitur: οὐδ' οὕτως ἄν εἶναι δοῖτε πόλις.

38. φιλίας ἔργον] idem quod Protagorae de eadem re in Platonis dialogo p. 174, αἰδοὶ καὶ δίκην . . φιλίας συναγωγαί.

p. 1281. cap. 10, 12. ἡ γὰρ τοι τὸ πλῆθος. ἡ] notandum ἡ τοι disiunctum. 13. ἡ τύραννος] haec delenda esse credas; nam ex ordine omisso tyranno infra repetit, facile ἡ τὸν νόμον conicias, hoc enim in fine v. 34 exponitur, sed fort. omnes civitatum formas revocare voluit, τὸ πλῆθος comprehendit πολιτείαν et democratiam, οἱ πλούσιοι oligarchiam, οἱ ἐπιεικῆς aristocratiam, restant igitur βασιλεία et τυραννίς. 17. πάντων λιγθέριον] non intelligo, vertunt: ex omni populo, conf. 1283. 42.

37. τί δώσει περὶ τῶν ἐμπορημένων] abundat περὶ.

cap. 11, 39. ἔστω τις ἕτερος λόγος] intelligit ni fallor cap. 16 exposita, utrum melius sit, ἀνθρώπων ἄρχειν an νόμον, in utramque partem disputata. 41. δοῖεν ἄν λύσθαι] intelligit quae sequuntur usque

ad b, 38, ubi incipiunt ἀπορίαι, quae solvuntur, quod supra indicavit verbis καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν, τάχα δὲ καὶ ἀλήθειαν.

p. 1281, b, 13. ἐπεὶ κεχωρισμένων γε] haec carent omni constructione, neque enim φασὶ repeti potest quod Schneiderus censet; immo quaedam desiderantur v. c. οὐδὲν ζωλεύει. 18. ὅτι περὶ ἐρίων ἀδύνατον] offendit genitivus pro ἐρίους, conf. ad Rhet. p. 41, sed cum praecedat περὶ πάντα δῆμον καὶ περὶ πᾶν πλῆθος et deinde sequatur περὶ τι πλῆθος, reddendum erit περὶ ἑνιον, scil. πλῆθος raro singularis numeri exemplo.

p. 1282, 10. περὶ ἐρίων ἔργων καὶ τεχνῶν] num περὶ delendum, an περὶ ἐρίων translatum ex v. 18? deinde v. 11 ἀλλ' οὐ τι τῶν εἰδόντων γε μᾶλλον, nonne praestat ἀλλ' οὐ τοι . . γε? (sic Bekker²). 32. ὁμοίως δὲ τις] imo δέ τις. cf. 13, p. 1283, 37.

p. 1282, b, 2. οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὥς ὅτι δεῖ] notanda dictio nostra satis inusitata pro vulgari οὐδὲν οὕτως [εἶναι ἀναγκαῖον] ἕτερον, vel potius ποιεῖ φανερόν ὅτι δεῖ οὐδὲν οὕτως [κύριον εἶναι] ἕτερον ὥς τοὺς νόμους τοὺς χειμέριους ὁρθῶς, τοὺς ἀρχοντας δέ. 8. ἀλλὰ γὰρ . . ἢ ἀδίκους] aperte haec ponenda post v. 11 τοὺς νόμους, conf. Schneid. p. 200, alterutrum καὶ in hac sententia abundat, puto alterum.

cap. 12, 13. ποῖον δ' ἰσότης] his incipere apodosis puto, unde δ' delendum vel τ' scribendum. 30. φανερόν δέ] quidni γὰρ? sic et δῆλον δέ p. 1284, b, 7. 37. εὐγένηται ἢ κάλλος] nonne καὶ ut v. 39, 1283, 2, tum ἐξάτερον pro ἐξαστον, an hoc verum est et excidit πλοῦτον, qui in seqq. apparet.

p. 1283, 1. δεῖ] ἔδει Scaliger, non male. 4. εἰ γὰρ μᾶλλον τό τι μέγεθος] delendum μᾶλλον.

cap. 13, 27. πάντων ἴσον] πάντως Scaliger, recte puto. 37. ὁμοίως δέ] puto δέ vid. ad p. 1282, 32.

p. 1283, b, 9—13. εἰ δὲ . . ἐξ αὐτῶν haec quomodo cohaereant praecedentibus non video, aut plura ante haec exciderunt, aut haec locum mutarunt, non incommode fort. starent haec p. 1283, 40 post τὰς ἄλλας, vel statim supra v. 8 post τὸν αὐτὸν τρόπον. 15. δόξαν γὰρ οὐδὲν] insere αὖ post γὰρ (sic Bekker²). 16. δῆλον γὰρ ὥς . . δῆλον ὅτι . . δείσει] dele alterum δῆλον ita ut post δῆλον sequatur ὥς . . ὅτι quod saepe apud nostrum invenitur. φανερόν ὅτι . . ὅτι Analyt.

post. I, 23. Physic. I, 7, p. 190, b, 17. VI, 2, p. 233, 13. VIII, 7, p. 260, 23, *δῆλον γὰρ ὡς . . ὅτι*, ut nostro loco, (ita et Themistius Aristotelem secutus I, 7, fol. 21, b, 10) de somno I p. 454, 15. 458, b, 26, *δῆλον ὅτι . . ὅτι*, Analyt. p. 62, 19, *οὐτ' ἐνδοξον ὡς εἰ θάτερον ψευδός ὅτι θάτερον ἀληθές*. Ethic. Magn. p. 1190, 26. Isaeus v. 3. *ἴσως ἐπὶ τοῦτον τρέφεται τὸν λόγον ὡς Διζ . . πεποίηκε καὶ αὐτὸς ὅτι ἀπέδωκε* ubi Schöm. laudat Förtschii obs. crit. in Lysiam p. 45 seqq. qui plura conguessit exempla. Platonis legg. V, 736 (389) *μὴ λανθανέτω ὅτι . . ὡς* quod Astius non intellexit. alius generis sunt aliae repetitiones ut *ἔτι ἐπειδὴ . . ἔτι*. Analyt. post. I, 25, p. 86, b, 10. Ethic. p. 1136, b, 29, seqq. sed locus corruptus (*δῆλον ὅτι* inclusit Bekker²).

p. 1285, 8. *στρατηγία τις αὐτοκρατόρων*] *αὐτοκράτωρ* correxit Victorius recte ex v. transl. imperialis, idem tacite Bekkerus in indice edit. minoris p. 234: *αὐτοκράτωρ στρατηγία* enotans. *κτεῖναι γὰρ οὐ κύριος εἰ μὴ ἐν τινι βασιλείᾳ, καθάπερ*] Scaliger *στρατηγία* quod ferri nequit, alii omiserunt illa *ἐν τινι βασιλείᾳ*, sed vide ne transpositione sit opus *κτεῖναι γὰρ οὐ κύριος ἐν τῇ βασιλείᾳ, εἰ μὴ καθάπερ*.

13. *ὅν δ' ἐγὼ ἀνάρκευθε μάχης*] supplet Scaliger: *ἐθέλοντα κτεῖναι*, sed Il. II, 391 est: *ἐθέλοντα νοήσω μιν ἀρᾶζειν παρὰ νηυσὶ κορυφαῖσι*.

19. *πατρίαι*] v. 24 *πάτριαι*. 33 *πάτριος*. b, 5 *πάτρια*. 9 *πάτριον* est quod b, 24 dicit *ἐξ γένους* hereditate acceptum. *πάτριος*, ea enim vera videtur forma, ambigui generis est ut *χορήσιμος*, *ἐκ τῆς πατρίας δημοκρατίας* V, 5 sub finem. 21. *δουλιζώτεροι . . οἱ μὲν βάρβαροι*] conf. VII, 7. Isocrat. Philipp. § 107. 39. *ἀχόλω*] Bergk *ζαχόλω*, est populus tyrannidem haud aegre ferens.

p. 1285, b, 36. cap. 15. *μεταξὺ τούτων*] Plat. Rep. VIII, 378—544 *δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὀνηταὶ βασιλείαι καὶ τοιαῦτα τινες πολιτεῖαι μεταξὺ τούτων πού εἰσιν, εὔροι δ' ἂν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους πρὸς τοὺς βαρβάρους ἢ τοὺς Ἕλληνας*.

cap. 15. p. 1286, 7. *ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς ζήτησεως αὐτῇ*] nil mutandum; nam alias sic verba posuisset: *ἔστω δ' ἡ ἀρχὴ*. 9. conf. quae in Platonis Politico pro legibus disputantur p. 326 seqq. Bekk. (294) quae quamvis contraria esse videantur et sint iis quae Aristoteles disserit, tamen non alienus est a Platonis sententia; viro enim politico Platónico idem est qui apud Aristotelem caeteris omnibus *ἀρετῇ* quavis praestans

non legibus paret, sed ipse lex est. 14. ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ] αὐτῶν Schneiderus, sed similiter 1287, b, 31, καὶ αὐτοῦ φίλους, quod magis offendit, nam in nostro et aliis facilius quisque intelligitur. 22. νομο-θέτην αὐτόν] ante haec excidisse videntur quae infra leguntur, vid. ad p. 1287, 23. 23. παρεκβαίνουσιν] qua deficiunt, quod infra est περὶ ὧν ἐκλείπειν ἀναγκαῖον αὐτόν; ergo idem quod παρεκλείπουσιν.

p. 1286, b, 8. mutatio reipublicae et transitus haec est βασιλεία (ἀριστοκρατία), πολιτεία, ὀλιγαρχία, τυραννίς, δημοκρατία. Plato libro VIII et IX. Reip. βασιλεία = ἀριστοκρατία, τιμοκρατία, ὀλιγαρχία, δημοκρατία, τυραννίς. 9. ἄνδρας πολὺν διαφέροντας] id verum videtur neque corrigendum πολλοὺς, ut v. 12. 20. ἐπεὶ δὲ καὶ μείζους εἶναι συμβέβηκε τὰς πόλεις, ἴσως οὐδὲ ῥάδιον ἔτι γίγνεσθαι πολιτείαν ἑτέραν παρὰ δημοκρατίαν] notandum est Aristotelem hoc et vivo et imperante Alexandro scripsisse; an haec quoque omnia ab Aristotele ex aliorum sententia referuntur, vid. 1287, b, 35? ipse quid de hoc regno censeat, vid. IV, 2, 1289, 41.

p. 1287, cap. 16, 8. ἔλαττον] nonne ἐλάττων? scil. ἀρχή. 10. δεῖ] stare nequit, seclisitque autore Iuliano p. 261 Schneiderus. facile quis coniiciat, verba quae praecedunt variam esse lectionem eorum quae initio capitis leguntur.

περὶ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν πάντα πράττοντος,

περὶ δὲ τῆς παμβασιλείας καλουμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρχει πάντων κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὁ βασιλεὺς.

sic recte δὲ quod Scaliger in δεῖ mutavit, locum suum teneret; conf. ad V, 1 p. 1301. 22. 23. ἀλλὰ μὲν ὅσα γε] quo modo sententiae in superiore et hoc capite cohaereant, difficile est diiudicatu, totusque locus me saepe multumque vexavit; senserunt difficultatem Camerarius, Zwinger, postremum Schneider, recentiores tacent. omnia pag. 1287, 23 ἀλλὰ μὲν ὅσα γε . . . κατὰ τὸ ἔθος b, 8, aliunde translata huc non pertinent. haec enim νόμον, non hominem imperare debere demonstrant, quod alienum ab hac quaestione est, in qua multos ἄρχειν et ἄρχεσθαι, vel potius πάντας τοὺς ὁμοίους, non unum ἄρχειν debere docemur. accedit ἀλλὰ μὲν adversativum esse quod praecedentem sententiam refellat; abest vero nunc quod refellant. Sequens ἀλλ' ἐπίτηδες . . et

ἔτι δὲ . . . aut ipsi qui leges defendunt proferunt, aut quod probabilius est, eorum adversarii impugnantes, quo illi magis suam de lege sententiam confirmant ὁ μὲν οὖν τὸν νόμον, hic enim aperte illi priores denuo incipiunt, et horum sunt omnia quae sequuntur. Haec igitur quae neque cum iis quae praecedunt, neque cum iis quae sequuntur concinunt, unde sunt translata? puto verum me locum invenisse, quo si inseruntur, omnia aptissime conveniunt; supra pag. 1286, 20, legimus:

ἀλλ' ἴσως ἂν φαίη τις ὥς ἀντὶ τούτου βουλευσεται περὶ τῶν
καθ' ἕκαστα κάλλιον,

respondent adversarii ea quae infra posita sunt:

ἀλλὰ μὴν ὅσα γε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, οὐδ'
ἄνθρωπος ἂν δύναίτο γνωρίζειν,

contrarii et hic particula ἀλλὰ utentes opponunt:

ἀλλ' ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος ἐφίστησι . . . τῶν κειμένων,
pergunt illi adversarii; ergo ex hoc ipso sequitur νόμον multum praestare
ὁ μὲν οὖν τὸν νόμον . . .

aptissime iam accedit confutatio eorum qui legem aegyptiacam ad refellendos adversarios attulerant; quibus disputatis iure conclusio additur:

ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν εἶναι . . .

nunc rite intelligitur νομοθέτην αὐτὸν, praecedit enim ἄνθρωπος ἄρχων, et ipse homo legem corrigit, unde apertum fit παρεκβαίνουσι, pertinet enim ad id quod praecedit ἐπανορθοῦσθαι 1287, 27. sic demum difficillimum locum in ordinem redegissem mihi videor. non negligendum est, et hunc locum verbis incipere ἀλλὰ μὴν, et sequentem 1287, b, 8, sic pagina excidit et in margine ascriptum est quod vocabulum συλλογισμὸς repetitum erat, Rhet. I, 2, pag. 1357, 17—b, 6. 27. ὅτι ἂν δόξῃ] coniicias ὅτιαν, non enim corrigunt atque emendant quod ipsis melius esse videtur, sed quod malum, ineptum, perversum est; nolo tamen in hoc argutari. 28. ὁ μὲν οὖν τὸν νόμον] solus Iulianus p. 260 veram servavit lectionem: ὁ μὲν οὖν τὸν νόμον κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον μόνους. sequitur tripartitam Platonis divisionem in λόγος, ἐπιθυμία, θυμὸς. Schneiderus recte Iulianum probavit. 34. ἀλλὰ] abundat. 36. διὰ γίλιαν] requiro oppositionem ἢ ἔχθραν, ut statim sequitur v. 38 πρὸς ἐπὶφραν καὶ χάριν. pag. 1287, b, 6. ὥστε τῶν] vet. transl. ὥστ' εἰ τῶν non male.

13. τοῦ δὲ ἐνός] aut δὲ delendum est, aut excidit postea apodosis v. 15 quod probabile videatur, quod sequentia aliud tractare credas, non tamen haec loco suo movenda esse puto, quamvis ad demonstrationem ἀνθρώπων quoque, non solum νόμον imperare debere pertineant, v. 15—26 εἰσι δὲ καὶ . . . ὑπὸ τοῦ νόμου καλῶς. exciderunt fortasse quaedam quibus haec adhaerebant, re vera multos, non unum esse κυρίους, ut mentio prioris ἀπορίας me non tantum offendat; transitum enim statim facit ad nostrum argumentum: οὐ τοίνυν τοῦτό γε . . . 18. ὥς . . . κρίνειεν] transponunt codices post 17 διορίζειν, vetus interpres solus verum ordinem reddidit. 20. τὰ δ' ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν] scribendum esse conicias τὰ δ' ἀδύνατον, τοῦτ' ἐστὶν ὃ ποιεῖ, sed vulgata quoque ferri potest, at sententia potius negativa requiritur; pertinet enim hoc non ad priorem quaestionem ἀρίστου νόμου et ἀρίστου ἀνδρός, sed ad posteriorem, utrum εἰς an πολλοὶ imperare debeant; debent vero multi. igitur οὐ excidisse puto, fort. post ζητεῖν.

25. κρίνει] praestare videtur κρίνει ut. v. 24 κρινόντα. 30. τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ καὶ αὐτοῦ φίλους] requiritur multitudinis numerus, Scaliger scripsit αὐτοῖς, vid. ad 1286, 14; paulo post legimus, εἰ δὲ φίλοι καὶ εἰσὶν καὶ τῆς ἀρχῆς. ergo dicitur φίλοι ἐκείνου, sed οἱ τῇ ἀρχῇ φίλοι.

cap. 17, 41. ταῦτα γὰρ γίγνεται παρὰ φύσιν] imo αὐταὶ γὰρ γίνονται, sed etiam illud propter praecedens τυραννικὸν ferri potest.

p. 1288, 4. quidni concinnius οὕτε μὴ ἀγαθὸν μὴ ἀγαθὸν vel supra οὕτι ἀγαθὸν ἀγαθόν? 10. πλῆθος ὃ πέφυκε κρίνει] male ex praecedentibus repetita. 12. πλῆθος ἐν ᾧ πέφυκε καὶ ἐν ἐγγίγνεσθαι] haec item abundant; ἀρετὴ πολεμικὴ omnibus civibus inesse debet qui se ipsos regunt cap. 12, p. 1283, 20. 15. εὐπόροις] si cum libris plerisque ἀπόροις scripseris, non πολιτεία, sed δημοκρατία intelligitur, cap. 8, p. 1279, b, 19, cap. 11, p. 1282, 30, an utrumque coniungendum τοῖς εὐπόροις καὶ τοῖς ἀπόροις conf. IV, 8—9, at vix hoc ex sententia Aristotelis est. 20. οὐ μόνον οὕτως ἔχει] non sequitur ἀλλὰ καὶ, unde id Schneiderus infra v. 24 ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν reddidit inserto καὶ, recte puto, quamvis illa arcte etiam iis quae praecedunt adhaereant, nisi verba οὐ μόνον οὕτως corrupta sunt.

cap. 18, 36. τῶν μὲν ἀρχεσθαι δυναμένων τῶν δὲ ἀρχεῖν] si γένος ut supra cap. 17 βασιλικὸν, non ἀριστοκρατικὸν, πλῆθος vero ἀριστοκρατικὸν, non

πολιτικὸν est, haec corrigenda non sunt; nam in βασιλείᾳ et in ἀριστοκρατίᾳ sunt οἱ μὲν ἄρχεσθαι δυνάμενοι, οἱ δ' ἄρχειν πρὸς . . si vero hic omnes τρεῖς αἱ ὄρεσθαι πολιτεῖαι indicari debent, ut debent, locus integer non est; πολιτείας enim mentio in qua est, ut in sua politia ἀρίστη, ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν, omitti non potest, excidit igitur aliquid, sive τῶν μὲν ἄρχεσθαι (καὶ ἄρχειν), sive τῶν δ' (ἄρχεσθαι καὶ) ἄρχειν reponis.

37. ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδείχθη λόγοις] vid. ad p. 1278, b, 3, cap. 5, non quidem dilucide hoc demonstravit, sed inest in iis quae dixit, nam quod in ἀρίστη πολιτεία inesse debet ἀρετή, et fere eadem cum illa ipsa, certissime id sequitur. conf. comment. p. 29—31.

pag. 1288, b, 2. καὶ βασιλικόν] vid. Comment. p. 18, exspecto potius καὶ τὰ ποιοῦντα πολίτην ἀγαθόν. at idem est πολιτικόν, simplex enim sensus est: ἀρίστην πολιτείαν eadem disciplina, iisdem moribus constituas quibus σπουδαῖον ἄνδρα, ergo neque hic καὶ βασιλικόν, neque supra v. 41 ἢ βασιλευμένην ferri potest. ἀριστοκρατομένην est idem quod ἀρίστην, neque hic disiungit ut IV, 2 et 8 βασιλείαν et ἀριστοκρατίαν ab πολιτείᾳ. 5. ἀνάγκη δὲ] melius δὲ, tum etiam VII, 1 τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι pro usitato ποιήσασθαι extat. τὴν προσήκουσαν σκέψιν] sequuntur nunc verba: διορίσασθαι πρῶτον τίς αἰρετώτατος βίος libri septimi p. 1323, 15. conf. comment. p. 19 seq.

LIBER IV, vulgo VII.

Pag. 1323, 14. περὶ . . . ἀνάγκη] vid. finis praecedentis libri.

20. ὁμολογεῖσθαι] Corais: ὁμολογήσθαι: man muss einig, einverstanden sein, ut infra, b, 23, ἔστω συνωμολογημένον, ibi vero re iam demonstrata, quae cum hic incipiat, praesens ferri potest. 21. πότερον

κοινῇ καὶ χωρὶς] plerumque dicit καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς. cf. comment.

p. 47. 22. ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις] aperte non Aristotelis scripta, sed aliorum quae vulgata erant, Platonis, indicantur, qui saepius hac utitur divisione, vid. ad Rhetor. I, 5. 32. τοὺς φιλιátους φίλους]

notandum, sed vix emendandum. 34. ὥσπερ] delet Scaliger, melius

quam quod ego quondam cum aliis: ὥσπερ εἵπομεν ex v. 24. 41. οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκεῖνα ταύταις] eadem Socrates in Plat. apolog. p. 30, 13, λέγων ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἢ ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰλλα τὰγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία.

p. 1323, b, 8. πᾶν δὲ τὸ χρήσιμόν ἐστιν] τὸ stare nequit, ὃ vet tr. exspectamus τοιοῦτο, sed verum invenit Scaliger δέ τω, de re vid. I, 8 fine. 11. εἶναι] del. vel ἐστὶν reddendum, nam ex ἀναγκαῖον infinitivus dependeret, quod parum aptum est. 15. διάστασιν] explicandi causa ad ὑπεροχὴν additum videtur; transpositum certe invenit vet. int. secundum excessum distantia quam quidem sortita est quarum sic cod. an fuit κατὰ τὴν ὑπεροχῆς διάστασιν ἥπερ εἴληχεν ὧν? vulgatum pro ὑπεροχὴν διαστάσεως ex usu auctoris explicari non licet. [ἥπερ διεστᾶσιν ὧν Bernays: Die Dial. des Arist. p. 76, 159.] 22. ὅσονπερ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως] praeter morem supra Socraticorum quadripartitam virtutem secutus est, hic ex sua disciplina ἀρετὴν καὶ φρόνησιν coniungit ut v. 33. et 3 ἡθὺς καὶ διάνοιαν. 25. δι' αὐτὸν αὐτός] an et hic quod aliis solemne est, scribendum δι' αὐτὸς αὐτὸν? 27. τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν τῆς ψυχῆς] aut τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν, aut delendum τῆς ψυχῆς, idque praestat. 32. τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν] nexus potius flagitat τὴν . . πράττουσαν, civitas enim agitur et res primaria est; praeterea ἀδύνατον γὰρ scribendum [γὰρ etiam Bernays l. l.] 34. καὶ φρόνησις] deest καὶ σωφροσύνη, ut adiectiva docent, item initio ἀνδρεῖος καὶ ut substantiva evincunt. cf. comment. p. 46.

pag. 1324, 1. ὁ μετὰ ἀρετῆς ξεχορηγημένης] non emendandum ξεχορηγημένος ut IV, 1, nam IV, 2 est βούλεται γὰρ ἑκατέρα κατ' ἀρετὴν συνεστάναι ξεχορηγημένην. 3. εἴ τις τοῖς εἰρημένοις τυγχάνει μὴ πειθόμενος] at alias ita loqui non solet Aristoteles, et nonne hoc iam prolixè ostenderat in Nicom. Ethicis? num hanc aporiam solverat, antequam illa exposuit? nam hanc solutionem priorem esse illa quae capite secundo sequitur apertum est; nemo enim animadvertit duplicem hic esse recensionem, bis eandem rem tractatam, alter vero locus praestat aliis quoque argumentis additis. vid. Commentat. pag. 45, unus Scholaster in interpretatione offendit, sed male rem gessit.

cap. 2. 10. μακαρίζουσιν] quidni μακαρίζουσιν vel μακαριοῦσιν, si hoc nostro moris est, ut ἂν φαῖεν . . φήσει. 17. τίνα πολιτείαν . .

καὶ ποίαν διάθεσιν πόλεως ἀρίστην] rem reique διάθεσιν distinxit supra cap. 1, v. 13, agiturque h. l. πόλις, non πολιτεία, ut et hic et v. 23, item v. 34 πόλιν corrigendum esse censeam. 19. ἐπεὶ δὲ] rationem cur his verbis alteram quaestionem composuerit, addit, ut potius ἐπεὶ γὰρ requiramus 24. καθ' ἣν τάξιν] τάξιν intelligi nequit et abundat, neque καθ' ἧς τάξιν probabile videtur. 31. καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν] nonne πρότερον? 33. τὸν τε εὖ φρονοῦντα] scrib. γε sequitur enim horum divisio et singulorum et plurium. om. vet. tr. 35. πολιτείαν] imo πόλιν, quod iam oppositio docet, conf. ad v. 17. 37. μετ' ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης] num ita graece dici potest ἀδικία τις ἡ μεγίστη, nulla inserta climace, ut v. c. μᾶλλον δέ? itaque vet. tr. et P om. τινός, sed est ἀδικία τινος ἡ μεγίστη, unde αὐτὸν sequitur.

p. 1324, h, 11. ἐν Σκυθαῖς] Plat. rep. IV, 435 (195 Bekk.) tribuit Scythis et Thracibus τὸ θυμοειδές et omnibus qui superiorem locum habitant κατὰ τὸν ἄνω τόπον, Graecis τὸ φιλομαθές, Phoenicibus Aegyptiis τὸ φιλοχρήματον. 30. οὔτε γὰρ ἱατροῦ οὔτε τοῦ κυβερνήτου ἔργον ἐστίν] utrumque exemplum sumptum ex Platonis Repub. VI, 489 (289—90).

33. καὶ ὅπερ αὐτοῖς] scrib. ὃ παρ' αὐτοῖς vel ὅπερ παρ', vid. v. 35.

36. εἰ μὴ φύσει] id significat: mirum sane sit, si natura distinctio non exstet; at haec auctoris sententia non est, dicit: sed absurdum est horum iudicium, cum natura sit τὸ δεσπόζον et τὸ οὐ δεσπόζον distinctum; ergo μὴ delendum. ceterum δεσπόζον non in δεσποστὸν corrigendum est, vid. v. 4, 25.

p. 1325, 18. πρὸς ἀμφοτέρους αὐτοὺς] non intelligo αὐτοὺς, abundat.

cap. 3, 19. τὸν τε τοῦ ἐλευθέρου βίον] τε abundat. 29. ἢ αὐτὸ τὸ φύσει] sic corr. l., alii αὐτῷ, Aldus αὐτὸ, vet. tr. αὐτὸ, distinguitur res primaria αὐτὸ τὸ φύσει ἐλευθέρον ab illa quae inde ducitur ἢ τῶν ἐλευθέρων ἀρχή.

p. 1325, b, 15. καὶ καθ' ἕνασιν] sic et v. 31, alibi ut 1322, b, 41 χωρὶς addit. 22. Iulianus p. 2613, μάλιστα δὲ κράττειν λέγομεν κυρίως

καὶ τὸ τῶν . . τῆς διανοίας . . 32. καὶ τοῖς ἀνθρώποις] aperte male interpolata verba. conf. comment. p. 47, deesse non posset καὶ πᾶσι τοῖς, conf. a 8, at appositio est ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων et πόλις ut cap. 2.

cap. 4, 34. καὶ περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῶν τεθεώρηται πρότερον] cum certum sit hunc librum septimum necessario sequi eum qui tertius

est, neque praecessisse librum quartum in quo ceterae civitates explicantur, haec interpolata esse apparet. vid. comment. pag. 26 seq. conf. 1323, b, 37, notandum etiam θεωρεῖν περὶ τι, item τῶν λοιπῶν, non enim reliqua sequuntur, sed initium datur (Arist. Studien II, 66). 38. διὸ δὲ πολλὰ προϋποτιθεῖσθαι καθάπερ εὐχομένους, εἶναι μέντοι μηθὲν τούτων ἀδύνατον] hoc ipsum profitetur Plato in Legibus.

p. 1326, 2. αὐτῇ] αὕτῃ malim. 7. καὶ κατὰ τὴν χώραν ὡσαύτως, ὅσον τε εἶναι καὶ ποῖαν τινα ταύτην] conf. cap. 7 fine, p. 1328, 18; fort. καὶ τὴν χώραν ὡσαύτως πόσῃν, si quis etiam hic τε δεῖ εἶναι requirit, verbum similiter p. 1328, 18 ex praecedentibus repetendum est.

pag. 1326, 18. τοῦτο οἰητέον] optime iam Camerarius τοῦτο ποιητέον. 33. ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλῆθει καὶ μεγέθει] multas difficultates Schneiderus movit, sed omnia sunt sana, ὁ λεχθεὶς ὅρος est quod praecedit εὐνομία, εὐταξία, notandum vet. interpretem . . καλὸν . . καλλίστην vertere . . bonam . . optimam. 34. ἤ] nonne melius ἦ?

p. 1326, b, 10. μεῖζον] et mihi aequae atque Schneidero addidamentum visum est. 23. ὅρος] eadem ratione Poetic. 7, ὅρος μεγέθους τραγωδίας definitur, ubi item exempla ridicula. conf. Platonis definit. Rep. IV, 172 Bekk. ceterum iure haesit h. l. Schneider; nam supra πρῶτην πόλιν i. e. minimam, nunc maximam definit, unde ille ἀριστος τῆς μεγίστης ἢ μεγέσῃ coniicit, certe ἐστὶ μεγέθους πόλεως requirimus, sed facilius adest medicina deleta vocabulo πόλεως, quod si fit, ex verbis τίς ὁ τῆς ὑπερβολῆς ὅρος intelligendum τῆς ὑπερβολῆς πόλεως, id quod flagitatur. ἀσύροπος vero ne attingas, quod cap. 5 πλῆθος ἀσύροπον ex h. loco laudetur.

cap. 5, 27. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ποῖαν τινα δῆλον ὅτι] correxi ποῖαν τινα δεῖ, δῆλον idque necessarium puto, postea idem Scaligerum et plura addidisse vidi ποῖαν τινα δεῖ εἶναι τὴν χώραν, δῆλον.

pag. 1327, 10. εὐπαράνομοισιν] intellige παραπομπήν. 13. τυγχάνουσιν ἀμφισβητοῦντες] Plato in legg. lib. IV, initio et quae sequuntur, ubi alia quoque ab Aristotele supra indicata leguntur. Isocrates.

cap. 6, 15. μὲν γὰρ] γὰρ delet Scaliger, ut cohaereat πολυανθρωπίαν γίγνεσθαι μὲν, crederem si particula μὲν abesset. 25. ὅσα τ' ἄν] vet. transl. autem. 34. τὸ αὐτὸ ρέμειν ἄστυ] articulus si sanus est, non

cum αὐτὸ coniungendus, praestat vero αὐτὸ νέμειν τὸ . . 41. βέλτισ-
τον] opportunam vet. tr. scrib. optimum.

p. 1327, b, 12. περιόζων καὶ τῶν τὴν χώραν γεωργούντων] nonne
iidem sunt, ut abundet particula καὶ? p. 1329, 25, cap. 9 ἀναγκαῖον
εἶναι τοὺς γεωργοὺς δούλους ἢ βαρβάρους ἢ περιόζους. ceterum hunc
ραυτιζὸν ὄχλον democratiam veram et bonam corrupisse prae caeteris
Isocrates queritur. 15. ἐμμελεστέραν] contractiore vet. tr. id est
ἐνδεστέραν. 16. καὶ πόλεων] me offendit, nam de optimo statu civi-
tatis loquitur, non de civitatibus; an fuit τῆς πόλεως? offendit iam alios,
Conringium, Schneiderum qui male addita censent, imo et καὶ λιμένων
delenda sunt; semper dixit χώραν et θάλατταν contraria. 24. τὰ μὲν
γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις εἶθι καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην] at hae gentes
eadem sunt, ut καὶ sit delendum. de re conf. supra III, 14 et egre-
gius locus nescio unde excerptus ap. Anonym. de vita Pythagorae § 21,
p. 118 ed. Kiesl. ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ ἀμείνων τὰ ἤθη τῶν βαρβάρων
ὡς τὴν εὐχραιον οἰκοῦντες. Σύνθαι δὲ καὶ Αἰθίοπες οἱ μὲν ὑπὸ ζῆτους
ἐροχλοῦνται. οἱ δὲ ὑπὸ θάλασσης πυκνουμένης τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος
καὶ ἀποκαυματομένην ἐντὸς τοῦ θερμοῦ πολλοῦ καὶ τοῦ ἐγροῦ τὸ δύσκρα-
τον ἐξληρώσαντο συμβαίνει οὖν λιγνιζοὺς καὶ θρασεῖς εἶναι τοὺς οἰκοῦντας
ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ἀναλόγως δὲ καὶ οἱ τοῦ μέσου καὶ τῶν ἄκρων
ἐγγυτέρω ὄντες τῆς χράσεως τῶν παρακειμένων αὐτοῖς παρέχουσι, διὸ καὶ
ὡς Πλάτων γράσιν ὃ τι ἔν καὶ παρὰ βαρβάρων μάθημα λάβωσιν οἱ
Ἕλληνες τοῦτο ἀμείνον ἐκφέρουσι. μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οἱ
Ἀθηναῖοι. 35. εἴτε ζέχεται] nescio quid τε velit, an excidit aliquid?
fort. εἴτε τε καὶ ζέχεται. scil. ἔχει. St. Hil. τε om. nil monens.

39. πρὸς τινας] Plat. Rep. pag. 90 Bkk.

p. 1328, 5. οὐ γὰρ δὲ περὶ φίλων ἀπώγχει] Schneid. in Addendis
p. 506 et Meineke fragm. Comic. IV, 716 σὺ γὰρ, alii ἀπώγχει. ut
vitarent scilicet barbarismum, sensus esse videtur: wenn du dich auf
deine Freunde verlassen willst, hänge dich nur lieber gleich auf. vet.
transl. non enim ab amicis a lanceis perforationes. Aretinus:
non hae quidem ab amicis lanceis transfixus es? illud esse
videtur perforatus es, (ἀπ' ἐγγείων ἀπώγχει?) σὺ si verum est im-
perativo additum praemisso θυμὸς integer fit trimeter. 8. οὐ καλῶς
δ' ἔχει λέγειν] Platonem intelligit. 13. δεῖν sane locum non habet.
et cum vet. interpr. Schneid. om. 15. χαλεποὶ γὰρ πόλεμοι ἀδείγων]

sane non male paroemiacus fit transposito γὰρ, vet. tr. inimici.

16. οἱ τοι . . οἱ δὲ . . sic οἱ δὲ repetitum pro οὗτοι notandum est.

cap. 8, 22. ταῦτά ἐστιν] sic Bekkerus, sed scribebatur ταῦτά ἐστι cum aliis, nam illud si verum esset, legeremus infra καὶ ὧν. 39. τοὺς μὲν ἐνδέχεται μετέχειν αὐτῆς] nonne deest πάντως vel simile, ut oppositio appareat?

pag. 1328, b, 4. εἴη ἀναγκαῖον] his inserit vet. transl. propterea quod. 12. πέμπτον δὲ καὶ πρῶτον] mirum si Aristoteles hoc dixit, potius alium qui primam esse religionem moneret addidisse καὶ πρῶτον puto. 17. ὥς φαμεν] ὥς ἔφαμεν Scalig. diximus vet. interpr. Arist. in praeterito dicit εἵπομεν, in praesentē φαμέν, conf. cap. 13, 1332, 7.

23. ἀναγκαῖων] δικαίων hoc supra dixit, et infra repetit, primus vidit Lambinus, an fuit δικαίων ἀναγκαῖον?

cap. 9, 26. τοὺς βουλευομένους] articulus notandus, non delendus est. 29. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ τοῦτο πολιτεία] haec non intelligo, vet. transl. haec sed incertum, nam hoc et haec semper commutantur. potius requiritur ταῦτό. 29. καθάπερ γὰρ εἵπομεν] II, 1 vid. comment. p. 28.

41. οὐδὲ δὴ] Camot. δὲ . . neque oportet vet. interpr. sed malim δὴ, nam δὲ intelligitur ex praecedentibus: saepissime enim praecedente negatione, altera negatio vocabulis οὐδὲ δὴ inducitur. Rhet. I, 4 init.

pag. 1329. 5. ἑτέρα] ἑτέροις Schneiderus, non male; sed propter θειότερον tamen vulgatum praefero. nam ἀποδιδόσθαι τιτι dicitur v. 13.

16—17. ἐστιν . . εἶναι] recte commutat Bekkerus. 34. τοῦτοις ὧν εἴη ταῖς ἱεροσύναις ἀποδοτέον] quis non statim coniiciet et probabit quod Camot. praestat τοῦτοις . . ταῖς ἱεροσύναις. accedit libros sane praestare τοῦτοις, vid. St. Hilarius. 35. γεωργοὶ μὲν γὰρ καὶ τεχνῖται . . ἀναγκαῖον ὑπάρχειν] si deles verbum. nominativus stare potest; est enim attractio adiectivi ἀναγκαῖον quod dependet ex proximo θητιζόν. nunc constructio mutatur, ut anacoluthon sit, non temere fort. delendum; accusativum quem vulgaris ordo requirit, γεωργοὺς . . τεχνίτας restituit Scaliger. 38. ἕκαστον] ἑκάτερον coniicias, si τὰ μέρη et τὰ ἀναγκαῖα distinguit, sed simpliciter dictum videtur pro διὰ ταῦτα, τὰ μὲν αἰ, τὰ δὲ . .

cap. 10, 40. οὐ γὰρ οὐδὲ νοσῶσι] de Platone hoc dictum, verum tamen hoc non esse et eundem bonum militum et agricolam esse posse

monet Schleiermacher in adnot. ad Plat. Rep. docueruntque praeter alios Romani.

pag. 1329, b, 8. *ἡσὶ γὰρ οἱ λόγιοι*] ex Antiocho, ut ex Strabone docuerunt Schlosser, et Nieb. hist. Rom. I, 17, non ut putat Casaub. ad Strab. VI, p. 255, quem vid. de h. l. (p. 367 ed. Falçon). supra v. 6 coniicias *γενόμενῃ . . παλαιότερα . .* sed nihil est mutandum. integrum locum v. 3—25 auro pretiosiore *τά τε περὶ Κρήτην . . ἡ Σεισώστριος* aliena manu insertum censet H. Chandler Miscell. p. 17. 10. *μεταβαλόντας*] *μεταλαβόντας* vet. int. 20. *τὸν Ἰόνιον* sic IV, 4, 1290, b, 11, *ἐν τῷ Ἰονίῳ* omissio *κόλαφ.* 34. *ἐρημέτοις*] recte Lambinus *ἐρημέτοις* et qui eum secutus est, Schneiderus; non attenderunt editores qui necessariam hanc correctionem respuebant, finem sophist. Elench. cuius postrema verba: *λοιπὸν ὅν εἴη πάντων ὑμῶν ἢ τῶν ἀφροσύμων τὸ ἔργον τοῖς μὲν παραλείμενοις τῆς μεθόδου συγγνώμη. τοῖς δὲ ἐρημέτοις πολλὴν χάριν εἶχει.* 36. *τῶν ὅλων κεκτημένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων*] praeter morem hoc dictum est ut *Ζεὺς καὶ θεοί*, item requirimus *τὰ ὅλα*, quod si quatuor prima verba abessent, nemo ea desideraret. cap. 12. 1331, b, 4, omissi sunt milites *τὸ πλῆθος διαορίεται τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς, εἰς ἄρχοντας.*

pag. 1330, 1. *ἀλλὰ τῇ χρήσει γιγνῶσκει*] Platonem intelligit, v. supra II, 5, p. 1263. 21—9. 3. *περὶ συναιτίων τε*] vet. interpretes vertit autem, sic et infra b, 4. 15. *δύο κλήρων*] et supra II, 6, p. 1265, b, 24—6 Platonem qui idem hoc ipsum instituerat in legibus vituperavit, nonne hoc mirum est? conf. VI, 4, p. 1319, 9. 25. *εἰ δὲ καὶ εὐχὴν*] num *εἶναι* abesse potest? supra quoque 1329, 18 post *δεῖ* in multis codd. deest *εἶναι*. 26. *δοῦλους εἶναι μὴ τε ὁμογεῶν ἀνθρώπων*] eadem Plato in legibus VI, 459—62. 30. scrib. *βαρβάρους ἢ περιούρους*. cf. p. 1329, a 26, vidit iam Schneider.

cap. 11. 35. *καὶ τῆς χώρας ἀπάσης*] cap. 5, p. 1327, 3. 38. *οἵ τε . . ἔχουσιν*] quae? *οἰκίσσεις* an *πόλεις*? et quomodo transitus fit deinde ad *εὐέσδορον* et *δυσπρόσδορον*? haec enim de civitate dicta videntur ut supra cap. 5, p. 1326, b, 41, ubi eadem verba, non de aedificiis singulis, ibi dictum est de regione *χώρα* quae sane distat ab urbe *πόλει*.

pag. 1330, b, 28. *γεωργοῖς*] *γεωργηρίοις* Scaliger, non male. 32. *οἱ μὴ φάσζοντες*] Plat. legg. VI, conf. Astius pag. 328. 38. *καὶ τῆς*

ἀνθρωπίνης καὶ τῆς] hoc non intelligo, nam illa *ὑπεροχὴ τῶν ἐπιόντων* non maior esse potest quam *ἀνθρωπίνη ἀρετὴ*, quia illa abundantia ipsa ex hominibus constat, equidem intelligo, si legimus *ἐπιόντων τῆς ἀνθρωπίνης τῆς ἐν* delete utroque *καὶ*.

pag. 1331, 1. ergo sua aetate haec ars exculta est Philippi ingenio, conf. Demost. Philipp. III. 10. *ταῖς δὲ μὴ κερτιμέναις*] imo *τοῖς . . . κερτιμένοις*, opposita enim haec verbis *τοῖς μὲν περιβεβλημένοις*, conf. Schneider. 25. *καὶ τὰ κυριώτατα τῶν ἀρχείων συσσίτια*] antiquorum vet. intr. ergo invenit *ἀρχαίων* ut codd. Bekkeri quod ineptum est, *ἀρχῶν* Aldus, *ἀρχείων* correxit Victorius, sed offendit *ἀρχείων συσσίτια*, neque *συσσίτια* distinguuntur alia aliis *κυριώτερα*, ut haec opposita dicas verbis *ἐν τῶν συσσιτίων* v. 22, sed *ἀρχεῖα*; infra enim minora referuntur alio loco instituenda, quare *συσσίτια* delendum esse puto, sic sacrae et publicae coniunguntur curiae, de quibus nunc agit, postea transit ad *συσσίτια*. vid. ad b, 5. 29. *πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς θέσιν*] mire dictum neque intelligo, ad virtutem demonstrandam, apte transponit Chandler *ὅστις θέσιν τε . . . ἀρετῆς ἐκτρέφει*, idque ex divi Thomae confirmat interpretatione: primo quidem quod habeat positionem bene se habentem ad apparentiam virtutis. 32. *ἢν ἐλευθέραν καλοῦσιν*] ex Xenophonte haec sumpta esse recte vidit Muretus, sed Xenophon Thessalorum forum ad Persas translatum more suo expolivit. Scaliger *καὶ οἱ περὶ Θετταλίαν* deletis verbis *ὀνομάζουσιν ἢν* quod probabile non est.

pag. 1331, b, 5. deest constructio, Scalig. ex *περὶ τὴν* fecit *περιττὴν* acute, sed nullum aptum extrico sensum, equidem aliquid excidisse puto. mirum iam *ἐπεὶ δὲ τὸ πλεῖθος διαφεύγει τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς, εἰς ἀρχοντας*, at cap. 9 duas tantum partes esse *τὸ δίκαιον* et *βουλευτικόν* esse docuit, et *ἱερεῖς* sumuntur ex numero *τῶν βουλευομένων*, sunt enim horum seniores. neque quod nunc legitur graecum est, unde *καὶ* quod interpres vertit inseruit Schneiderus; et quae est consecutio, cum dividatur civitas in sacerdotes et archontes, illos convivia habere prope aedes sacras convenit, hos vero inferiores alio in foro habitare? excidit tale quid: convenit et sacerdotes ibi circa aedes sacras convivia habere et *ἀρχοντας* in suis aedificiis, v. c. *πρόκει καὶ τῶν ἱερῶν συσσίτια περὶ τὰ τῶν ἱερῶν οἰκοδομήματα (περὶ τὴν τῶν ἱερῶν οἰκοδομημάτων χώραν)*

εἶναι καὶ τὰ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς ἀρχείοις τὴν αὐτὴν ἔχειν τὴν τάξιν. haec lacuna cum esset, supra v. 25 aliquis magistratuum in usum συστάτια inseruit. 13. *ρενεμῖσθαι*] alii *μεμνησθαι*, sed offendit perfectum pro *μυμῖσθαι* et v. 17 redit *ρενεμημένα*.

cap. 13, 26. *ἐπεὶ δὲ*] nulla sequitur apodosis, Reizius et Schneiderus eam inveniunt in structura mutata v. 39 *οὐ μὲν οὖν*, sic Nicom. VII, 9, 1151, 14, *ἐπεὶ δ' . . ἐξείρος μὲν οὖν*, VII, b, 1147, b. 31, *ἐπεὶ δὲ . . τοὺς μὲν οὖν*. vid. ad poet. cap. 6.

pag. 1332, 1. *τούτου*] recte vidit unus Schneiderus *ταύτης* requiri.

11. *οἷον τὰ περὶ τὰς δίκαιας πράξεις*] nonne melius τὰ abundat? sed est accusativus, wie an dem was *δίκαιαι πράξεις* sind, die *δίκαιαι τιμωρίαι* zwar von der ἀρετῇ ausgehen. 16. *εὐπορίας ἀπλῶς εἰσὶ ζάλλισται πράξεις*] at quis ita graece dicit pro ἀπλῶς *καλαί*? offendit me etiam *εὐπορίας* numerari inter *καλὰς πράξεις*, ferrem quidem *εὐδοξίαν*, desunt vero mihi exempla *εὐπορίας*. libro IV, 1 est ἀπλῶς ἀρίστη πολιτεία, neque tamen illo hoc defendas. 17. *κακοῦ τινὸς ἀφαιρέσις*] recte Schneiderus ἀφαιρέσις. 25. *διὸ καὶ ρουτίζουσιν . . τέχνης*] haec pertinent ad verba v. 20. *ἀλλὰ τὸ μακάριον ἐν τοῖς ἐρατίοις ἐστίν*. 42. *ἐνιὰ τε*] imo δέ, nam transitus ad secundum fit; in iis quae sequuntur, significare videntur verba *διὰ τῆς φύσεως* ea quae natura non certa sed ambigua sunt et moribus diriguntur; nam quae natura insita sunt, ea non furca, nedum moribus expelles. Nicom. II, 1 *οὐδὲν γὰρ τῶν φύσει ὀρθῶν ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κατὰ φύσιν οὐκ ἂν ἐθισθῇ ἄνω φέρεσθαι . .* quare improbanda est Corais coniectura *ἰδὲ τῆς φύσεως*, praestat praepositionem *διὰ* cum Göttingio deleri.

p. 1332, b, 5. *μόνον*] imo *μόνος*. neque enim apte τῶν ζῶων intelligere licet.

cap. 14, 12. eandem rem eadem ratione supra tractavit, idem eodem modo solvit Plat. Rep. p. 155—8 quem securus est Aristoteles.

26. *τοῦ κατὰ μέρος ἀρχεῖν καὶ ἀρχεσθαι*] fort. del. καὶ ἀρχεσθαι, nam initio non aliis imperare, sed ipsi imperatum facere debent, sed expectamus *τοῦ ἀρχεσθαι καὶ κατὰ μέρος ἀρχεῖν*, vel omnino del. *κατὰ μέρος*.

30. *τασοῦτους τε*] nonne δέ? 35. *εἴρηται δὲ πρότερον*] cap. 9 ubi eadem, ut nesciam cur haec hic repetantur, ἀφαιρῶν. ut 1333, 34 est *διαίρειν* quod Schneider. reddidit, *ποιήσασα αὐτῷ τῷ γένει ταῦτόν* (alii αὐτό)

faciens eidem generi hoc quidem iunius vet. tr. h. e. ποιήσασα τῷ αὐτῷ γένει τὸ μὲν, requirimus potius ποιήσασα τὸ τῷ γένει ταῦτόν.

pag. 1333, 3. πρῶτον] imo πρότερον ut v. 13. ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται λόγοις] I, 12. III, 6. 7. τίτος ἔρεξα] vid. VIII, 2, p. 1337, b, 17. Ethic. VII, 12, ad Philod. rhetoric. col. XXXVIII, b. 11. πολίτου καὶ ἄρχοντος] non hoc supra docuit, sed ἀνδρὸς et πολίτου σπουδαίου. ut me offendant verba καὶ ἄρχοντος, conf. III, 4. probarem πολίτου ἀρίστου. 18. ὃν γὰρ μὲν τὰς ἀρετὰς εἶναι] non scrib. quod conieceram οὐ ex fine libri I Nicom. quod ἡθικὰ καὶ ἀρετὰ existunt ex eo quod ἄλογον est sed obedire potest ei quod λόγον continet, opponit enim τὰς ἡθικὰς ἀρετὰς ubique ταῖς διανοητικαῖς, hoc loco utrasque intelligit, nam ἀγαθὸς habet etiam σοφίαν vel φρόνησιν quae διανοητικὴ est. 29. ἢ πασῶν ἢ τῶν δυῶν] aut omnes aut prioris duas, vide hoc schema:

ψυχὴ

λόγον ἔχον

οὐκ ἔχον λόγον. αὐτῷ δὲ ἐπικρατοῦν διυπάρχον

λόγος θεωρητικός

λόγος πρακτικός

πρακτικὸν

θεωρητικὸν

ἀρεταί

ἀρεταί

ἀρεταί

ἀρεταί

26. ἄλλοι ὅτι] si verbum est, adverbii locum tenet: quod si non probas. scribendum καὶ ἄλλοι ὅτι καὶ τὰς ἀρετὰς ἀνάλογον. at audacius est addere καὶ, delere δέ. vet. transl. om. ἄλλοι ὅτι. item δ'. alium locum vid. VIII, 5, p. 1340. 5, ubi praecedente ἐπεὶ δέ . . . δεῖ ἄλλοι ὅτι μαρθαίνειν. pro ἄλλοι ὅτι δεῖ. si modo sanus est hic locus.

pag. 1333. b, 17. ζητοῦσι τῶν πολλῶν δεσπότην] nonne τὸ πολλῶν? idem supra VII, 2 tractaverat. 30. ἔσχισεν ἐπὶ τὸ τῶν πέλας ἄρχειν] recte puto Scaliger τῷ, et ita Schneiderus coniecit. 37. ταῦτα γὰρ . . . ταῦτα] non intelligo, nec video quae illa sint, puto τὰ γὰρ ἀρετὰ deleta et altero ταῦτα.

pag. 1334, 6. πολεμοῦσαι μὲν σὺζονται] idem supra II. 9 fine. 8. τὴν βασιλῆα] cf. Lobeck ad Aiacc. v. 650.

cap. 15, 31. ἐν μαζάρων νήσοις] haud dubie attingit Socratem qui in Platonis apologia similiter iocatur seque in Hade. — Orco — sententiam exquisitum proficitur. 34. διότι μὲν οὖν] num in con-

clusionem *διότι* dicit Aristoteles pro *ὅτι*? 41. οὐ ταύτη διαφέρουσι] idem de Lacedaemoniis II, 9 fine, unde et hic scribendam quod Schneiderus iam coniecerat *γίνεσθαι*.

p. 1334, b, 3. ἐπεὶ δὲ μεῖζω τε] neque τε aptum neque ἐπεὶ cum *φανερὸν* cohaeret, et accusativus *ἀπόλανσιν* non habet quo referatur, mihi plura excidisse videntur hoc sensu: ἐπεὶ δὲ μεῖζω ἀγαθὰ ταῦτα, καὶ τὴν ἀπόλανσιν τὴν τούτων ἢ τὴν τῶν — πολεμικῶν μεῖζω εἶναι ἀνάγκη. οὐ μὲν οὖν τὸν νομοθέτην χρὴ ἐπιμελεῖσθαι τῶν εἰς τὴν σχολὴν — ἀρετῶν καὶ ὅτι δι' αὐτὴν, φανερὸν ἐκ τούτων. cf. c. 14, p. 1333, 37 — b, 5. δι' αὐτὴν ad σχολὴν pertinere videtur, concludit enim quod supra incepit. quoniam autem maiora bona quam quae belli haec et fructificationem, vet. transl. ex aperta interpolatione, inde post ἀγαθὰ in P² verba ἢ τὰ τοῦ πολέμου supra versum scripta leguntur. 14. ἀπὸ τιμῶν ἀρχῆς ἄλλου τέλους] vix sanum hoc est; fortasse id intelligit quod de part. animal II, 1, p. 646, 32, πᾶν γὰρ τὸ γιγνόμενον ἐκ τιμῶν καὶ εἰς τι ποιεῖται τὴν γένεσιν, καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐπ' ἀρχὴν, ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως καὶ ἐξουσίας ἤδη τινα γίνεσθαι ἐπὶ τινα μορφήν ἢ τοιοῦτον ἄλλο τέλος. ἀνθρώπος γὰρ ἀνθρώπου καὶ γυνὴ γυνὸς ἐκ τῆς περὶ ἐξουσίας ἐξουσίας ὕλης. fort. nihil aliud nisi medium intelligit, et deletο τέλους id est et dicitur ἀρχῆς ἄλλο, diversum ab initio. Poetic. 7 μέσος δὲ καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο καὶ μετ' ἐξείρο ἔτερος.

cap. 16, pag. 1335, 13. θηλυτότα] verum est neque θηλυτότα scribendum; est enim: horum proles *στῆλῆς* non mares gignit, sed est θηλυτότος. 19. τὸν χρησμὸν] acu tetiget rem Chalcondylas qui in codicis margine scripsit *μη τέμνῃ νέαν ἄλοχα* puto hoc ipsum verbum ambiguum fuisse dictum ab oraculo, ut in Eurip. Phoen. 18, *μη σπείρε τέκνον ἄλοχα δαμόνων βίᾳ*. 26. τοῦ σώματος ἀξαρμένον] aperte hoc verum, non σπέρματος. 29. τοὺς δι' ἐπὶ καὶ τριάξοντα ἢ μισθόν] quid postremum? quod Demosth. dicit Phil. I καὶ ἐν μισθὸν πρὸς? si verus est annorum numerus, id factum est, ut eadem annorum sit multitudo qua generant; uxor enim habet annos 18 — 50 = 32

maritus

37 — 70 = 33

iam si est ἢ μισθόν attendendum in viro, et in muliere περὶ τὴν τῶν... idem procedit numerus. erat quum de veritate dubitarem, corrigere inque πέντε καὶ τριάξοντα quod Solon hoc praescribit, est enim 7 × 5. et ipse

vulgarem opinionem infra probat; nam et maritorum usus muliebris in summa aetate est 7×10 . et uxorum consuetudo virilis 50 sequitur illam rationem, est enim 7×7 . tamen ratio parum convenit, si correxeris *πέντε καὶ τριάκοντα*, v. 10 *δεῖ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν εἰς τοὺς χρόνους καταβαίνειν τοὺτους* et v. 31 *καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται τοῖς χρόνοις εὐκαίρως*. nam nunc idem viginti annorum spatium et finis et initii generationis intercedit, $50 = 70$ et $18 = 37$ ἢ *μικρόν*. 34. *τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένῃς*] τῆς ἡλικίας postrema τῆς ἡλικίας si absint, nulla est difficultas; ut enim *ἀρχομένης* τῆς ἀκμῆς praecedat, sic ad verbum *καταλελυμένης* intelligendum est item ἀκμῆς, non ἡλικίας, sane dici potest ἀκμὴ τῆς ἡλικίας. quod vero nunc exstat, ambigue dictum ferri vix potest.

p. 1335, b, 3. *μάλιστα ὄφελος εἶη*] scrib. *μάλιστα ἂν ὄφελος*. (sic Bekker² edidit). 4. *ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας*] in hac civitate, sed exciderunt, nec sufficiunt quae sequenti capite leguntur. 11. *ἐλευθερίων*] aperte et necessario reddendum est *ἐλευθέρων*. 12. *χορὴ δὲ καὶ τὰς ἐγγύους ἐπιμελείσθαι τῶν σωματίων*] eadem Plat. legg. VII, 3—7.

15. *τῶν εἰλοχότων*] aperte *ἀφαιμὴν ἐλίδουσιν* intelligit, cum dii vero etiam colantur masculi, *θεοῖς* dicit. 18. *γενόμενα*] aperte h. l. *γεννώμενα* scribendum cum aliis; quae enim generantur vet. tr. τῆς ἐχούσης scil. τὸ *γεννώμενον*: absonum est de gravida, quod ipse Scaliger coniecit, τῆς *τεκούσης*. 19. *περὶ δὲ ἀποθέσεως*] vid. Plat. Rep. quos locos Schneiderus iam laudavit V, 236 (460 St.) 238 (461).

21. *διὰ δὲ τὸ πλῆθος*] hic est locus supra indicatus II, 6, p. 1265, b, 17 nunc illam difficultatem solvit. 22. *ὥρισται γὰρ δὴ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος*] in nostra civitate; at nondum hoc dictum erat, ut mirum non sit alios correxisse; iam vetus interpretes incertum ingenio an libro autore: propter multitudinem autem puerorum (add. si) ordo gentium prohibet, nil reservari genitorum; oportet enim determinatam esse multitudinem puerorum procreationis. fort. ex hoc *Ρ' ὁρισθῆναι γὰρ δεῖ*. Victorius *ὥρισθαι γὰρ δεῖ*. imperativo uti solet Aristoteles *ὥρισθω γὰρ δὴ*, nam statim exponit, ceterum similia fere sunt, quae Plato rep. V, 237 tradit, quibuscum conf. quae legg. V, 397 (740) exstant. *ἐπισχέσεις γενέσεως αἷς ἂν εὐρρους ἢ γένεσις*.

24. *συνδυασθέντων*] num hoc aptum est? vidit iam Schneiderus,

articulum τῶν inseruit Coraes, requirimus dativum, quem vet. tr. exhibet, si autem aliquibus fiant propter hoc (scrib. praeter haec) combinatis, antequam . . .

p. 1336, cap. 17. 3. οἷσθαι] hoc initio verbum δαῖ vel χοί additum aptum esset. 6. τροφή] infantium nutrimentum. non matrum quod

Schneiderus censet, intelligitur; nam tria de infantibus praecepta prima aetate dat. 9. τηλιζούτων] accusativum τηλιζούτους vertit vet. tr.

tantillos. 18. ἀρχομένῳ] scrib. ἀρχομένους cum Schneidero vel ἀρχόμενον.

21. περὶ μὲν τὴν πρώτην] deest substantivum quod abesse nequit, infra facile vacans, unde ex v. 23 hic reponendum est ἡμιζίαν.

30. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων] convenit Arist. cum Plat. rep. III, 93 — 118. 35. οἱ ζωλόγοι] Plato Legg. VII, 792 (p. 7 seqq. Bkk.)

pag. 1337, b, 3. ὅπως μὲν οὖν ἀσχοιογίαν . . . ὥσπερ ἄλλο τι] haec omnia conveniunt cum iis quae Plato in Rep. III, 124 — 8 praecipit, nisi quod ibi plura sunt quae nimis severa et rigida Aristoteles

vix probaverit, et tacite omittit — praeter morem dictum est ὥσπερ. usitatum est εἴπερ ἄλλο τι, sed idem V, 8, 1307, b, 31.

14. θεωρεῖν ἢ γράφειν ἢ λόγους ἀσχήμονας] libellos intelligere videtur. 25. ὕστερον]

an initium sequentis libri intelligit? id mirum esset, si ὕστερον dicit quae statim et iamiam sequuntur.

41. λέγουσιν οὐ καλῶς] οὐ καλῶς Muretus ad Arist. Rhet. II, 14 fine, ubi vid. adnot. Kapp Aristot. Staats-

paedag. p. 114. id probandum aut negatio delenda est; nam in hoc ipso loco probat primam divisionem, item secundam μέχρι ἑβίης, item

tertiam μέχρι τῶν ἐνὸς καὶ ἐξοσὶ ἐνῶν. septimam supra probavit p. 1335, b, 33, item decimam ($7 \times 10 = 70$), ineptus igitur esset, si hic eos

optima docentes quos ipse probat vituperaret. Historia anim. V, 14, p. 544, b, 25, ἀρχεται δὲ φέρειν τὸ σπέρμα περὶ τὰ δις ἐπὶ ἑπὶ γεννη-

τιζὸς περὶ τὰ τοὺς ἐπτά. ineptit de hoc loco Klotzius in Jahni Annal. XXVI, 1, p. 81.

LIBER V, vulgo VIII.

11. ὅτι μὲν οὖν] mirum si his verbis liber incipit; prima verba potius sunt quae v. 3 leguntur *πρωτον μὲν οὖν*. 17. αἰεὶ δὲ τὸ βέλτιστον ἢ θὸς βελτίονος αἴτιον πολιτείας] scrib. βέλτιον, nam superlativus si verus esset, reddendum erat *τῆς βελτίστης*, et tum falsum esset αἰεὶ. VII, 14, p. 1333, 21, αἰεὶ γὰρ τὸ χεῖρον τοῦ βελτιονός ἐστιν ἔρεξεν. cf. de caelo II, 12, p. 292. 24. vid. comment. acad. p. 25, VI, 6, p. 1320, b. 32 ὥσπερ χειρίστη . . τοσούτω δεῖ πλείονος φυλακῆς ubi vid. adn. corr. enim πλείστης. 18. τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων] ita iam Plato legg. VII, 34. 24. ζοιτὴν καὶ μὴ κατ' ἰδίαν] num κατ' stare potest? puto melius vacare. 31. καὶ τοῦτο] κατὰ Sylb. id non malum, quod non omnino laudat Lacedaemonios, sed vituperat p. 1334, 40. ergo non etiam hac in re, quod est καὶ τοῦτο.

pag. 1337, b. 5. ὅτι δὲ οὐ πάντα] num hoc pro ἐπεὶ? potius hoc cum Coraio reddendum est. 16. ἐρίων] est *ἐρίαι ἐπιστήμαι*, non *ἐρία*. prae ceteris musicam intelligit, vid. cap. 6, p. 1340, b. 40. 1341, b. 10. male Aristotelem interpretatus est hoc ἐρίων omittens Lasaulx: Ueber die theologische Grundlage aller philos. Systeme p. 15. 29. οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς] num haec coniungenda sunt? non puto, sed ἐξ ἀρχῆς pertinet ad verbum *ἔταξαν*. tum οἱ δὲ nimis nude positum esse videtur, infra p. 1338 v. 14 καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότερον ἔταξαν. nolim tamen contendere, idem hoc loco ab autore scriptum esse, sed hos intelligit.

36. τέλος γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι] hic verbum abesse nequit, cum res negetur, et scrib. ἀναγκαῖον ἢ εἶναι.

pag. 1338, 10. πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ σχολὴν] equidem conieci πρὸς τὴν ἐν σχολῇ προσαγωγὴν ut statim infra legitur, idemque Coraium emendasse postea vidi, at oppositio potius ut deleamus verba ἐν τῇ σχολῇ flagitat. 14. εἰς παιδείαν ἔταξαν] ἐν παιδείᾳ ἔταξαν supra 1337, b. 29, et infra 23 ἐν ταύτῃ τάττουσιν. οὐχ ὡς ἀναγκαῖον . . οὐδ' ὡς χρήσιμον] infra v. 31, ἢ οὐχ ὡς χρήσιμον παιδεύειν . . οὐδ' ὡς ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὡς ἐλευθέριον καὶ καλὴν, ubi χρήσιμον reponam, de quo vid. ad Rhet. I, 1, sed nostro loco fort. praestat ἀναγκαῖον, quamvis altero loco relativum ἢν fere flagitet foemininum, nostro

vero absolute poni possit praecedente οὐχ ὥς, sive addito sive omissio ὅν.

25. ἀλλ' οἷον μὲν ἐστὶ] tractavi hunc locum in programmate Heidelbergensi 1844. docuique versum integrum quem Welcker Ep. Cyclus p. 20 ex Cypriis, Düntzer p. 28 ex parva Iliade sumptum censet, ab Aristotele in exemplo suo servatum post v. 383, XVII, exstitisse:

ἀλλ' οἷον μὲν τ' ἐστὶν καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην

ubi servari ionicam formam pro epica quae in libris nostris traditur legitur. apte ille versus interpositus est, sed οἷον τε non in Iliade, nec in Odyssea nisi postremis libris exstat τ, 160, φ, 117, 173, cf. Kayser de diversa Hom. carm. origine p. 16. tum scribendum:

καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέροισι τινας οὐς καλοῦσιν αἰδοῖον φησὶν ὃ κεν, vel οἱ καλοῦνται. Ergo Aristoteles hunc versum in Odyssea invenit qui in nostra recensione desideratur, sed Plato eum in suo exemplari non legit, duos enim versus inter quos ille Aristotelicus est positus, affert de rep. III, 389 (113 Bkk.) id sane non negligendum. 31. χρησίμη] vid. supra ad. v. 14.

pag. 1338, b, 2. τὸ δὲ ξτεῖν παρταχοῦ τὸ χρήσιμον ἱκίστα ἀρμόττει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευθέροις] egregia sententia, qua apparet ea quae supra cap. 2, p. 1337, b, 15 exstant ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρη μὲν τινος ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, προσεδρεῦειν δὲ λίαν πρὸς τὸ ἐντελές ἔροχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. non ita intelligenda esse, quasi sit philosophandum paucis, nam omnino haud placet. quae deinde ibi sequuntur, explicant eius sententiam. 42. ἀλλ' ὥσιν] offendit haec oppositio Coraium, sed ideo structuram mutavit, dicens ἢ μᾶλλον, quod non fecisset, si dedisset ὥνις ὥσιν ἀνεξαλήτατοι, tum enim legeremus ἀλλ' ὅτι ποιεῖ.

pag. 1338, b, cap. 4, 15. βλέποντα] τὸν νομοθέτην, praestat tamen multitudinis numerus propter sequens ἐξευρίσκουσιν. 28. ἀλλὰ τῷ μόνον μὴ πρὸς ἀσχοῦντας ἀσχεῖν] imo ἀλλὰ μόνον τῷ πρὸς μὴ ἀσχοῦντας ἀσχεῖν. 36. ἐκ τῶν προτέρων ἔργων] scrib. πρότερον. 42. ἵνα μηδὲν ἐμπόδιον ἢ πρὸς τὴν αὐξήσιν] supra dixit λωβώμεναι τὰ τε εἶδη καὶ τὴν αὐξήσιν. aliter Plato Rep. VII, 367 (536) οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι βία πονούμενοι χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται, ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἐμμονον μάθημα.

p. 1339. cap. 5, 20. οἶνω] ὕπνω iam Reizius emendavit. 18. οἴτε

τῶν σπαιδαίων] non intelligo οὐτε. in poet cap. 25, p. 1461, b, 11—14 est . . τε . . ἀλλὰ καὶ sed ibi recte posita illa particula. Euripideus locus an sit ex Bacch. ut censet Götting et scribendum ἀναπαύει, valde dubito, dixit enim hoc poeta de ὕπνῳ et μέθῃ. 24. ἐθίζουσας δύνασθαι χαίρειν ὀρθῶς] infra κρίνειν etiam additur b, 1 seqq. 1340, b, 38. 25. πρὸς φρόνησιν] quid hoc loco sibi vult φρόνησις? non ea agitur. postea b, 4, πρὸς εὐημερίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον v. 23 εὐφραίνειν dicitur musica. an igitur fuit εὐφροσύνην? 27. μὴ παιδιᾶς ἕνεκα παιδεύειν] fortasse contra Plat. Remp. VI, 367 = 536, item VII, 68—9. 29. διαγωγὴν τε παισί] pro παισί τε Atticis non inusitatum esse dicunt neque aliis Graecis, sed in Aristotele non invenitur, unde Götting et Stahr καὶ φρόνησιν excidisse putant, at infra item sola διαγωγὴ apparet. τοῖς Schneiderus, γε Coraius, alterutrum praeferendum est. 36. τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς μαθήσεως] nonne delendum est καί. nam μάθησιν non tenent, at ἡδονὴν quam illa parit. τί δεῖ μανθάνειν αὐτοὺς, ἀλλ' οὐχ ἐτέρων χρωμένων ἀπολαύειν.

pag. 1339, b, 1. ὀρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν] supra v. 24 ἐθίζουσας δύνασθαι χαίρειν ὀρθῶς. 1340, b, 38, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κρίνειν καὶ χαίρειν ὀρθῶς, num etiam h. l. χαίρειν δύνασθαι καὶ κρίνειν?

8. οὐ γὰρ ὁ Ζεὺς] ineptissime versum effinxit Göttingius hexametrum, eumque secutus est Stahr. 13. πότερον παιδείαν ἢ παιδιάν] παιδιάν ἢ παιδείαν quod hoc ordine enumerantur, recte Victorius.

29. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἡδονήν] quid vult καὶ? imo scribendum ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ἡδονήν. 34. λαμβάνουσιν ὥς ταύτην ἐκείνην] scil. est παραλογισμὸς hoc modo si ex A (τέλος) fit C (ἡδονή), item ex B (παιδιά) fit C (ἡδονή), putant quod B adsit, ἡδονή. adesse A, τέλος. conf. poet. c. 24, ubi idem notatur παραλογισμὸς p. 1460, 20. 41. οὐ διὰ ταύτην] fort. διὰ del. .

p. 1340, 8. ὅτι γιγνόμεθα ποιοί τινες] contra hoc disputavit Philodemus περὶ μουσικῆς satis inepte et imperite, qui Aristotelem ne attendit quidem. Sextus Empiric. agnoscit quidem τὰ ἐνθουσιαστικά p. 749 seq. neque vero p. 752 eorum vim, idem Göthe tom. XXXVI, de Arist. loc. poetic. 12. ἐτι δὲ ἀκροώμενοι . . μελῶν αὐτῶν] haec quomodo cum iis quæ præcedunt et sequuntur convenient, non video, at intelligo v. 22 post ἀκροώμενοι τοιούτων posita, ubi hunc sensum ad ὁμοιάματα

effingenda et animum commovendum ceteris praestare dicit. Sane quae omnino musica carent, eius vim declarare non possunt; sed si illis verbis *ψιλή μουσική* intelligitur (1339, b, 20) *χωρὶς τῶν μελῶν αὐτῶν*, suo loco ea posita esse apparet. 27. *αὐτὴν ἐξεῖνῃ*] *αὐτοῦ ἐξεῖνῃ* Ramus, Lambinus, et fort. ante hos Scaliger, nam vulgaris dicendi ratio hoc flagitare videtur, sed si *θεωρία οὐ* arctissime coniungantur, etiam illud servari potest. 31. *ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν*] haec post *κοινωνοῦσιν* ponenda sunt.

cap. 6, p. 1340, b, 29. *οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν*] ex Plat. Legg. II, 233 = 653 *φησὶ δὲ τὸ νέον ἅπαν ὥς ἔπος εἰπεῖν τοῖς τε σώμασι μὴ ταῖς φωναῖς ἡσυχίαν ἄγειν οὐ δύνασθαι, κινεῖσθαι δὲ ἀεὶ ζητεῖν καὶ φθέγγεσθαι τὰ μὲν ἀλλόμενα καὶ σκιρτῶντα, οἷον ὀρχούμενα μεθ' ἡδονῆς καὶ προσπαίζοντα, τὰ δὲ φθεγγόμενα πάσας φωνάς.*

p. 1341, 8. *πρὸς μὲν τὰς χρήσεις ἤδη, πρὸς δὲ τὰς μαθήσεις ὕστερον*] exspectamus potius contrarium . . . *μαθήσεις ἤδη . . . χρήσεις ὕστερον.* vel *χρήσεις ὕστερον . . . μαθήσεις ἤδη.*

p. 1341, b, cap. 7, 19. *σχεπτίον δ' ἔτι*] hic apodosis est v. 8, unde δὲ delendum est; nam hoc tertium restat, p. 1341, 1. 20. *καὶ πρὸς παιδείαν*] *παιδιάν* Orelli Arist. Paedagogik p. 110, 116, recte. notandum etiam *καὶ . . . ἐπειτα.* 36. *πρὸς ἄλλο μέρος*] *μέλος* Tyrwh. ad. Arist. poet. 6, p. 125. 40. *τρίτον δὲ πρὸς διαγωγὴν*] at secundum nondum dixit, secundum vero est quod sequitur: *πρὸς ἀνείσιν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν*, ergo illa verba huc referenda sunt, nisi sic velis, *σαφέστερον, πρὸς διαγωγὴν, τρίτον δὲ πρὸς ἀνείσιν.*

p. 1342, 8. *καταχώχιμοί τινές εἰσι*] at dixit id esse *ἐν πάσαις*, igitur intelligendum ex praecedentibus *ἰσχυρῶς*.

p. 1342, b, 10. *μύθους*] ineptum, egregie Schneiderus *Μύσους*.

32. *παιδείαν*] *παιδιάν* male coniecit Schneiderus ad Plat. civit. I, p. 256—7 Platonem contra Aristotelem defendens, sed hunc male intellexit; neque de suo hoc sumsit Aristoteles, sed musicos secutus est.

33. *δῆλον ὅτι*] *ἢ δῆλον ὅτι* Par. 1, 2, unde *ἢ* fecit Götting. quod minime placet, quid si supra v. 27 fuit *ὥστε εἰ καὶ . . . ἀρμονιῶν δῆλον ὅτι*?

LIBER VI, vulgo IV.

Pag. 1288, b. cap. 1, 12. *περὶ ἕκαστον γένος ἀρμόδιον*] γένος repetitum ex versu qui praecedit, videtur. 16. *τῆς ἐκνουμένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἕξως μήτ' ἐπιστήμης*] in eandem incidi Schneidero coniecturam *τύχῃ* vel *ἐπιτύχῃ* VII, 14, p. 1332, b, 40 *ὅταν τύχῃ τῆς ἐκνουμένης ἡλιζίας*. 18. *μηδὲν ἦττον*] vitiosum est et aperte nisi plura exciderunt, unde haec dependent, scribendum *οὐδὲν ἦττον* (sic Bekker²). tum *παρασκευάσαι τε καὶ ταύτην ἐστὶ τὴν δύναμιν*, iam Scaliger delevit *τε καὶ . . . ἐστίν*. particula *καὶ* servari potest; intelligit tertium *τὸ δοθὲν θεωρῆσαι*, καὶ *βοηθεῖν δύνασθαι αὐτῷ φανυτέρῳ ὄντι*. verbum alterum excidisse videtur: *παρασκευάσαι τε καὶ . . . ταύτην ἐστὶ τὴν δύναμιν*. vet. transl. nihil minus exercitatoris disciplinae et gymnastici est praeparare et hanc adhuc potentiam. 22. *πολιτείαν τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην θεωρῆσαι*] aperte haec ex Platonis legibus V, 394 seqq. = 739, item V, 407—8 = 746, et ante Platonem iam alii hoc perspexisse videntur. 25. *χρατίστην*] num hoc dedita opera scriptum est, ne ter idem repeteretur vocabulum? conf. ad 1260, b, 28. 29. *ἔξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο καὶ γενομένη τίνα τρόπον ἂν σοῦζοιτο πλεῖστον χρόνον*] haec verba non tertiae conveniunt formae vel civitati quae iam data et debilitata in melius provehenda est, sed primae et secundae; itaque ponenda post *ἀρίστην* et ante *οὐ δεῖ*. monuimus in dissertatione pag. 21, not. 23.

pag. 1289, 2. *ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν*] scil. *πολιτειῶν*. ut hanc tuam ceteris omnibus quae apparent, praeferant. 5. *πρὸς τοῖς εἰρημένοις*] non nova et quinta introducitur civitatis forma, nam supra iam dixit p. 1288, 34 *παρὰ πάντα δὲ ταῦτα*, quibus postrema indicatur, ut IV, 15 p. 1300, b, 32, (V, 9 p. 1309, b. 17, ubi tertium est, postremum 1310, 12 sequitur), sed tertiam repetit, unde dicit *καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον*, quae verba falsa essent, si nova additur civitas: nam nunquam supra de hac verbum dixit; itaque verba *πρὸς τοῖς εἰρημένοις* abundare videntur. (errorem meum in comment. p. 21, commissum recte castigavit Susemihl Mus. Rhen. XXI, 552). 11. *πόσαι καὶ συντίθενται ποσαχῶς*] Scaliger *πόσαι συντίθενται καὶ*. male, nam est *πόσαι εἰσι καὶ ποσαχῶς*

συντίθενται. 18. νόμοι δὲ κεχωρισμένοι] *discrimen docet quod est inter πολιτείαν et νόμους illa pertinet ad ἀρχάς et κύριον, hi vero non ad πολιτείαν ipsam pertinent, differunt ab iis quae civitatem constituunt τὰ τὴν πολιτείαν δηλοῦντα, sed docent quomodo ἄρχοντες imperare debeant, tot sunt εἶδη νόμων quot πολιτεῖαι existunt, Plat. legg. IV, 351.*

24. εἴπερ δὴ πλείους] libri πλείω, unde εἶδη πλείω scribendum est, nam εἶδη non intelligi potest quod Göttingius vult. b, 13, εἴπερ ἔστιν εἶδη πλείονα τῆς τε δημοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας. 35. διώριστα πρότερον] vid. commentat. p. 22 seqq.

cap. 2, p. 1289, b, 1. ὥστε τὴν τυραννίδα χειρίστην οὖσαν πλεῖστον ἀπέχειν πολιτείας] idem Plato in rep. docet IX, 455 seqq. 5. ἥδη μὲν οὖν τις ἀπεφώνητο] Plato in Politico p. 346 (302 seq.), quem initio libri primi tangit, at numquam quod scio ita de Platone Aristoteles loquitur; non male igitur Socherus de Platonis scriptis p. 277 hoc argumento quo Politicum Platonis esse negaret, usus esse videtur. mirus est Aristoteles qui Platonis dictum corrigat quod dixerit ἄλλην ἄλλης εἶναι βεβείω, imo Plato omnes illas sex depravatas iam esse dicit, et septimam unam veram agnoscit, illam quam in Rep. ἀριστοκρατίαν esse dicit, verbum Platonis sectatur, rem negligit Aristoteles, quod si quis in eius scriptis facere vellet, nae is multa haberet quae exagigaret. conf. Suckow Form der platonischen Schriften p. 87—93. an non Platonis Politicum, sed alius autorem libri intelligit? sane quae ipse dicit, parum conveniunt cum iis quae in Politico leguntur et Plato δημοκρατίαν dicit, quam Aristoteles πολιτείαν appellat.

cap. 3, 3. δεύτερον δὲ ὀλιγαρχίαν] recte Schneiderus δευτέραν.

15. καὶ εἴ τις ἄλλη τετύχηκεν] vid. ad. poet. cap. 1. 22. τέλος δὲ πάντων τούτων] hoc argumento St. Hilarius transposuit sextum et quintum librum, vid. Commentat. acad. p. 31 seqq. 38. ἐχρῶντο δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἵπποις πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας] nonne πολέμους ad bellum gerendum adversus vicinos? ita iam versio lat. (sic Bekker²).

cap. 4. pag. 1290, 31. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχοῦ τὸ πλεον μέρος κύριον] falsum hoc et aliunde illatum censet Schneiderus; sed explicatur infra IV, 8 τὸ δ' ὅτι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, ἐν πάσαις ὑπάρχει καὶ γὰρ ἐν ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις ὅτι ἂν

δόξῃ τῷ πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τοῦτ' ἐστὶ κύριον.
adde p. 1291, b, 37.

pag. 1290, b, 15. δῆμος] necessario hic ὀλιγαρχία ex contrario scribendum esse videtur, non supra v. 11 quod Schneider in Add. vult (de quo non recte refert Göttling); tamen hoc probari non potest, nam Colophoniorum erat aperta oligarchia, itaque distinguendum οὐτ' ἂν οἱ πλούσιοι, διὰ τὸ . . ὑπερέχειν δῆμον. conf. III, 8. 26. ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῶον] omnia enumerantur, ut necessarium esse putem ἅπερ.

29. εἰ δὴ τοσαῦτα εἶδη μόνον] mire dictum εἶδη hic putes delendum esse; ceterum εἶδη et γένη hic ut alibi commutat.

pag. 1291, 12. scrib. τὴν γ' ἀναγκαιοτάτην ex Platone p. 79 quod iam requisivit Schneiderus ad Plat. civit. p. 153. 17. πλήρωμα] ex Platone sumptum vocabulum p. 84, tum recte Coraius ἀναγκαίων τε. sequitur enim ἴσον τε. 19. προπολιτευοῦν] Plat. p. 87 seqq. 24. τὸ δίκαιον] ita et Plato p. 84. 29. ξεχωρισμένως] negat Plato p. 88 ubi conf. Schleierm. not. p. 537 et infra VII, 10. 33. ἐβδομον in ἔκτον. ὄγδον in ἐβδομον mutandum, nisi sextum τὴν ἱερατείαν (VII, 8) cum Conringio excidisse credas (ita et Nickes).

pag. 1291, b, 1. ἀρετῆς τῶν πολιτικῶν] quidni ut alibi ἀρετῆς τῆς πολιτικῆς? 4. δεῖ γενέσθαι . . . καὶ καλῶς γίνεσθαι] nescio cur tempus mutet (corr. Bekker²). 27. καὶ εἴ τε τοιοῦτον ἑτέρου πλήθους εἶδος] imo ἕτερον vid. ad. poetic. cap. 1 (sic Bekker²). 29. καὶ τὰ τοῦτοις λεγόμενα] non intellexi et ἐπομένα conieci, male, τοῦτοις sunt γνώριμοι, et quae alia discrimina addunt nobiles inter ipsos et δῆμον.

32. τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπάρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους] scrib. ἄρχειν, recte procedunt οἱ ἄποροι quod vulgo hoc fieri solet. VI, 2 fine ἴσον γὰρ τὸ μηδὲν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας. 39. ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο, ἄλλο δὲ τὸ] est gradatio vel deminutio a maiori ad minus, ab meliore ad pessimam. infra easdem recenset cap. 6 nec plures quam quatuor inveniuntur, ibique ad primam pertinet quod hic secundae tribuit, omnes formas ibi repetitas esse docent verba p. 1293, 10 τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα. his respondent item quatuor oligarchiae species; itaque hic locus corruptus, et ἄλλο δὲ cum Schlossero

delendum, vel τοῦτο ἀλλὰ τὰς reponendum, ceterum in hac civitate ἄρχειν τὸν νόμον, etsi neglectum lugemus, res ipsa docet.

pag. 1292, 33. τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ἀρχὰς, καὶ τὴν πολιτείαν κρίνειν] semper dicit legem τὸ καθόλου spectare, ut 1286, 10.

cap. 5. p. 1292, b, 1. μακρῶν] ita recte Bekkerus, codices μικρῶν quod inepte servat Göttling; eadem enim ratio quae in democratia; sensim enim progreditur, 1, ἀπὸ τιμημάτων, 2, augetur primum, ergo non μικρῶν sed μακρῶν, id ea quoque confirmant quae infra leguntur.

16. τῇ δ' ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἔθουσιν] ἔθουσιν Göttling, quod praecedit διὰ τε τὸ ἔθος καὶ τὴν ἀγωγὴν, sed τὰ ἔθη efficiunt ἔθος, cf. ad Rhet. I, 8.

30. διὸ . . μετέχειν] repetita sunt propter vocabulum πᾶσι. 35. διὰ τὴν ἐχομένην αἴρεσιν] scrib. διαίρεσιν. ἔστι γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι] notandum ἔστιν ἐξεῖναι, simplicius dixisset ἔστι γὰρ καὶ πᾶσι τοῖς ἀντιπυθύνουσιν κατὰ τὸ γένος μετέχειν δυναμένοις σχολάζειν, sed μετέχειν, μὴ μέντοι quod ex uno codice exhibent Göttling et St. Hilarius falsum est, debebat enim esse οὐ. ceterum adverte v. 38. πρόσδοτον. cum praecedat πρόσδοτον οὐσῶν.

p. 1293, 11. διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας ἔστιν] praeter morem dictum pro αἰτίας vel αἰτίας ἀναγκαῖον ἔστιν. 18. ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦντας] locum indicavit Wanowsky de casib. absolutis p. 38 male accusativum defendens, scrib. ἀμελοῦντες. 22. οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες . . πλείω δὲ] non convenit; aut τὴν οὐσίαν aut πλείονας grammatica requirit, itaque οὐσίαν intelligendum est.

cap. 7. pag. 1293, b, 1. ὥσπερ Πλάτων ἐν ταῖς πολιτείαις] i. e. in republica et in legibus? at in reip. VIII, p. 378 est laconica, oligarchia, democratia, tyrannis: in legibus vero III. 312 non nisi duas agnoscit monarchiam et democratiam ut fontem ceterarum, neque alibi haec duo scripta πολιτείας dicit; alia autem si intelligit, Politicum v. c. non dici potest ἐν ταῖς πολιτείαις, itaque scriptores qui in libris suis de rep. his utuntur, intelligendi sunt. 2. περὶ ἧς ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις διήλθοντες] tertium solet his verbis indicare librum, at ipsam optimam civitatem intelligere et laudare debet, ut ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις vel ἐν τοῖς πρὸ τούτων λόγοις ut VI. 4 conicias, sed ita de caelo I, 3, IV, 3 φυσικὴν appellat ἀφρόσιν. 8. καὶ καλοῦνται ἀριστοκρατίαι] ponenda v. 9 post πολιτείαν. 31. δεκτέον] λεκτέον? sic iam Coraes.

cap. 8. pag. 1294, 2. ἀλλὰ πονηροκρατομένην] de industria fictum verbum, sed haec ponenda post εὐνομουμένην. 25. ἕτερα πολιτείας εἶδη] quidni πολιτειῶν, et cur infra αἱ πολιτεῖαι, cum illa sua una intelligatur ἡ πολιτεία.

cap. 9. p. 1294, b, 21. τὸ περὶ τροφήν τῶν παιδῶν] ad vid. Isocrat. Panathen. 27. ἐσθλῆτα] deest verbum, ἔχουσι vel simile. 37. ἔξωθεν] del. nam si hoc est, quomodo δι' αὐτῆς servari potest? id autem fit, non si plures sunt qui ea contenti sunt, id enim et in mala esse potest civitate, sed si nulla pars ex quibus civitas constat aliam desideret. (idem Thurot p. 66.)

cap. 10. p. 1295, 1. ἦν ἡμῖν λοιπὸν] cur ἦν, imo ἐστὶν vel potius nihil, an hoc dixit quia iam supra cap. 8 de hac λοιπὸν δ' ἐστὶν.

24. ταῦτα καὶ τοσαῦτα] τοιαῦτα καὶ dici solet.

cap. 11, 25. τίς δ' ἀρίστη] non est interrogatio, et sequi debebat ἐχόμενόν ἐστι τῶν εἰρημένων εἰπεῖν vel simile quid, quod cur desit, non satis apparet. 29. ἀλλὰ βίον] non πρὸς addendum est?

pag. 1295, b, 7. ὑπέριτωχον] cur primum omittit qui τῷ ὑπερχάλῳ contrarius est: ὑπεραισχυρον vel σφόδρα αἰσχυρὸν? nulla est causa, excidisse videtur. 8. ἡ ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον] quidni et hic ἡ σφόδρα? unum enim iam sufficit. 20. ἀρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ] οὐδεμίαν ἀρχήν reddendum; qui casus ex usu flagituratur, et hoc ipso loco repetitur.

pag. 1296, 20. δηλοῖ δ' ἐκ τῆς ποιήσεως] nostro haud usitatum pro δηλον, sic V, 7, δηλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως. 37. εἰς γὰρ ἀνὴρ] Theseum significari ex Isocrat. Helena et Panath. apparet.

pag. 1296, b, 7. δεῖ γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι] non graecum est, scrib. AEI pro AEI, id correxi in censura Epistolae Herm. Sauppil ad. God. Hermannum Annal. Monac. et in comment. acad. pag. 25. conf. p. 448, b, 11. 449, b, 22, item pro ἐγγύτητα scribendum est ἐγγυτέρω. vid. ad VIII, 1. 12. εἶναι] abesse potest.

cap. 12, 34. κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πλήθους] supra κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δήμου ἐκείνου, nam variae sunt species oligarchicae multitudinis.

cap. 13. p. 1297, b, 7. εἰ μὴ ὑβρίζῃ τις αὐτοὺς μὴ τε ἀφαιρῇται μηθὲν] scrib. μηθ' ὑβρίζῃ et sane vet. transl. si qua in hoc est

auctoritas neque . . neque . . de re vid. VI, 4 ubi idem: καὶ γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν, ἐάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ καλῶν μὴδ' ἀφαιρῇται μὴθέν, unde et nostro loco corrigas cum Coraio μὴδ', certe μή . . . μή τε stare nequit.

11. ὀκνεῖν] non malum est quod vet. tr. movere κινεῖν tumultum facere. illud tamen verum, nam opponitur πολεμεῖν, ergo illud et cunctari, nolunt πολεμεῖν.

cap. 14, 35. πάλιν δὲ καὶ κοινῇ] vet. tr. rursum autem cum dixerimus et communita, unde pessime Schneiderus λέξαντες inseruit, nunquam ita noster, et si vetus interpres re vera haec scripsit nec aliunde illata leguntur, de suo dedit. Intelligit Aristoteles quae restant, quartum et quintum IV, 2 indicata et promissa; in his autem singulas democratiae et oligarchiae species attingit.

41. ἐν μὲν τι τὸ βουλευόμενον] propter hoc infra τρίτον δὲ τί τὸ δικάζον mutandum videtur in δέ τι, et vet. tr. utroque loco aliquid, at non dicitur τρίτον τι. et hic potius scribendum est ἐν μὲν τί τὸ βουλευόμενον.

p. 1298, 10. τὸ μὲν οὖν πάντας καὶ περὶ ἀπάντων] malim πάντας περὶ πάντων. 24. ἄλλος δὲ τρόπος] quibusne haec tertia ratio a secunda distat? debent autem in hac tertia plura quam in secunda esse, at doest in hac νομοθεσία quae abesse non potest, item καὶ εἰρήνης. et tamen etiam his additis nulla est discrepantia, nam in utraque sunt ἀρχαὶ αἱρεταὶ ἢ κληρωτοί. nisi quod in posteriore verbis ὅσας ἐνδέχεται numerus τῶν αἱρετῶν minuitur, quare locus integer non videtur, procedit res a minore ad maius, si supra verba καὶ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνας omittuntur.

32. ἢ ἀνάλογον φαμέν] id non dixit, ideo est φαμέν; de oligarchia dixit IV, 5. 40. ὅτιαν δὲ μὴ πάντας] huius quatuor illae species supra enumeratae IV, 5 et 6, repetendae erant, sensum supplere licet ex illis ἀλλ' αἱρετοὶ — ἀπὸ τιμημάτων μακροῦν ὥσι καὶ αἱρῶνται αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας — κατὰ νόμον δὲ tertiam speciem et quartam coniungere potuit phrasi ὅτιαν δὲ transposito ὅτιαν sic ὅτιαν δὲ καὶ αἱρῶνται αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ κύριοι τοῦ βουλευέσθαι καὶ παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσίη. καὶ ὅτιαν κύριοι τῶν νόμων ὥσιν. μᾶλλον ὀλιγαρχικὴν ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τάξιν ταύτην. non tamen illa coniunctio probabilis est, cum alibi magna cum cura singula examinet. Coraius ὀλιγαρχικωτάτην. positivus vix sufficit, quod dicit ἀναγκαῖον. Infra

quoque VI, 6, 1320, b, 21—33 tres modo *ὀλιγαρχιῶν* formae memorantur, ut non semper in his sibi constare videatur.

pag. 1298, b, 5. *ὅταν δὲ τινῶν τινες*] sic potius: *ὅταν δὲ τινῶν μὲν πάντες, τινῶν δὲ τινες* aut quod facilius cum Camerario dele *τινὲς*, ut coniungatur *τινῶν* (*οἶον . . εὐθυγῶν*) *πάντες*. 7. *ἡ κληρωτοί*] delenda, nam in aristocratia non fiunt *κληρωτοί*, semper *αἵρετοί*, adde ineptum esse nunc, nam idem repetitur, at deletis illis verbis et *μὲν* rite dictum, et a seqq. bene distinctum (sic et Brandis). 13. *συμφέρει δὲ δημοκρατία τε τῇ μάλιστα εἶναι δοκούσῃ δημοκρατία νῦν*] particula *τε* si ferri potest, mutatio structurae fit v. 26 *ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις*, sed abundat potius *δημοκρατία τε*, nec praeferam *συμ. δὲ δημοκρατία καὶ μάλιστα τῇ εἶναι*, V, 9, *ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκούσαις δημοκρατικαῖς*.

pag. 1299, 1. *περὶ μὲν οὖν τοῦ βουλευτικοῦ καὶ τοῦ κυρίου δὴ . . τοῦτον διωρίσθω τὸν τρόπον*] non intelligo δὴ, et libri *δεῖ . . διωρίσθαι* ut initio dixit, *δεῖ θεωρεῖν*, praebent, quocum conferas seq. cap. *δεῖ δύνασθαι διελεῖν . . οὐδὲ τοῦτο διορίσαι ἑάδειον*.

cap. 15, 14. *ποῖαι ποῖαι πολιτεῖαι*] imo *πολιτεῖαις* scribendum cum Sylburgio. 19—30. res notata digna; est enim eadem quam Aeschines in Chesiphontem tractat, unde apparet sane in iudicium venire potuisse, utrum ille et hic magistratus sit, *ἀρχή*, nec ne, ut apud Romanos tribuni plebis. acta est illa causa anno 330, scripsit Aristoteles Philippo interfecto, ipse igitur illam tum ignoravit, an dignam rem non censuit? de ipsa hac re iudicium ne tum quidem factum erat, sed accusator cavit, ne hac ratione adversarius effugeret. 27. *τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχιζωτέρον ἐστίν*] imo *ἀρχιζωτάτον*. vet. intr. magis principatuum *ἀρχιζωτέρον*, comparativus si sanus est, intelligendum *ἢ βουλευέσθαι καὶ κρίνειν* (*ἀρχιζωτάτον* Bekker³).

pag. 1299, b, 14. *ποῖα δεῖ κατὰ τόπον ἀρχεῖα πολλῶν ἐπιμελεῖσθαι*] sensus flagitat *ποίων . . . ἀρχὰς πολλὰς* (*ποίων . . . πολλὰ* etiam Thurot). 27. *κατ' αὐτὰς τὰς διαφορὰς*] *κατ' αὐτὰς διαφοραὶ* Victorius recte. v. 24 *ἀλλ' ἕτεραι ἐν ἑτέροις* scribendum erat *ἀλλ' ἑτέρων* vel *ἐξ ἑτέρων*, ut certe *ἕτεροι* sit reddendum. 30. *ἴδαι*] fort. *ἴδιοι* vid. quae congeSSI in adversariis ad libros de coelo. 32. *δημοκρατικῇ*,

[βουλῇ] nonne ἡ βουλῇ geminata littera η? 37. ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς] addendum videtur πολιτικόν, ut infra ἀριστοκρατικόν sequitur.

pag. 1300, 2. ὅταν εὐπορία τις ἢ ἡ μισθὸς τοῖς ἐκκλησιάζουσι] imo εὐπορία τις ἢ μισθοῦ ita VI, 2 δῆμος εὐπορῶν μισθοῦ. cf. IV, 4, conf. comm. acad. p. 40 (sic Bekker³). 20. τὰς μὲν τινες, τὰς δὲ πάντες] quidni et hic πάντες . . . τινές? an quod infra etiam αἰρέσει . . . κλήρω transponit? 24. καὶ ἡ ἐξ ἀπάντων] ἢ delendum. 26. καὶ] scrib. ἡ πάντες ἐκ τινῶν αἰρέσαι, ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρω ἢ τὰς μὲν οὕτω, τὰς δὲ ἐκείως. ita et paulo post v. 30 τὰς μὲν . . . τὰς δὲ . . . 30. ἐκ πάντων] delenda sunt. 36. τὰς δὲ ἐκ τινῶν ἀμφοῖν] scrib. τὰς δὲ ἐκ τινῶν ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν, ceterum hunc locum alii aliter constituerunt, mihi Aristoteles hanc rationem secutus esse videtur:

TINES

πάντες
τινές

EK TINΩN

ἐκ πάντων
ἐκ τινῶν

TINA ΤΡΟΠΟΝ

αἰρέσει
κλήρω

τὰς μὲν πάν-
τες, τὰς δὲ τινές.

ταῦτα συνδυάζόμενα

τὰς μὲν ἐκ πάντων, τὰς
δὲ ἐκ τινῶν

τὰς μὲν αἰρέσει, τὰς
δὲ κλήρω.

iam dicit: τούτων δ' ἐκάστης ἔσονται τῆς διαφορᾶς τρόποι τέσσαρες, sic v. c. primi ordinis ὅρου, illius TINES:

1. πάντες ἐκ πάντων αἰρέσει,
2. πάντες ἐκ πάντων κλήρω
3. [πάντες ἐκ τινῶν αἰρέσει,
4. πάντες ἐκ τινῶν κλήρω.]¹⁾

similiter secundum τινές, et tertium illud τὰς μὲν πάντες, τὰς δὲ τινές, ut iure dicatur ὥστε δώδεκα οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. hos igitur συνδυασμοὺς supra quoque in verbis τρόποι τέσσαρες excludit²⁾, his enim additis non quatuor, sed sex fiunt τρόποι, falsum vero est v. 30 λέγω δὲ τὰ μὲν ἐκ πάντων αἰρέσει, τὰ δὲ κλήρω, poterat rem integram referre λέγω δὲ ἐκ πάντων τὰς μὲν αἰρέσει, τὰς δὲ κλήρω.

1) haec exciderunt in libris, vid. ad v. 26.

2) sic intellig. v. 32 αἱ δύο καταστάσεις, item cap. 16 init. et fine, vid. ad p. 1301, 1.

καὶ ἐκ τινῶν τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρω, sed facilius et probabilius verba ἐκ πάντων delenda sunt, locum itaque sic fere refingimus:

τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαὶ τὸ πάντας ἐκ πάντων αἰρέσει ἢ κλήρω [γίνεσθαι] ¹⁾ ἢ ἀμφοῖν τὰς μὲν κλήρω τὰς δ' αἰρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἀπάντων δ' [ἢ ἐκ τινῶν] ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν, ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν . . . ²⁾ ἀμφοῖν, τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρω τὰς δ' αἰρέσει, πολιτικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἰρέσει καθιστάναι τὰς δὲ κλήρω.

τὸ δὲ ³⁾ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν πολιτικόν ἀριστοκρατικῶς . . . ⁴⁾ ἢ τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρω.

τὸ δὲ τινὰς ἐκ τινῶν (αἰρέσει) ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν κλήρω, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν ὀλιγαρχικόν, ὀλιγαρχικώτερον δὲ [καὶ] τὸ (αἰρέσει ἢ τὸ) ἀμφοῖν.

τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἀπάντων καὶ τὸ ἐκ τινῶν πάντας αἰρέσει. ἀριστοκρατικόν.

cap. 16, 14. καὶ τούτων] quorum? praecedit enim τὸ δικαστικόν, num ad sensum? at dicit deinde δικαστήρια. item VI, 1, supra vero cap. 14 τὸ δικάζον. 15. ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις] supra p. 1300, 10, εἰσὶ δὲ αἱ διαφοραὶ ἐν τρισὶν ὅροις. cur variat neque idem hoc loco dicit, hoc praestare puto. 27. ἀμυγισθῆται δὲ περὶ τοῦ δικαίου] i. e. utrum iure an injuria sit factum, sed in Aristotele exspecto δικαίως. 28. οἶον Ἀθήνησι λέγεται καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον] del. καὶ nam Piraeus Athenis esse dicitur V, 3 fine καὶ Ἀθήνησιν . . . μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειρεῖα οἰκοῦντες τῶν ἐν ἄστει.

41. τοὺς μὲν κλήρω τοὺς δὲ αἰρετούς] citius repone κληρωτούς, ita iam Sylburg, Coraius; debbat enim sequi αἰρέσει. item τὰ μὲν . . . τὰ δὲ . . .

p. 1301, 5. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τέτταρες τὸν ἀριθμὸν] quatuor sane sunt modi hi:

πάντες περὶ πάντων αἰρέσει ἢ κλήρω ἢ ἀμφοῖν.

πάντες περὶ τινῶν τοὺς μὲν κληρωτούς τοὺς δ' αἰρετούς.

1) γίνεσθαι falsum esse recte vidit Thurot.

2) addend. ἢ αἰρέσει ἢ κλήρω ἢ.

3) τινὰς ex praecedenti intelligendum aut addendum est.

4) fort. addend. ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει.

atque quod inprimis notandum est, iidem statim recurrunt:

τινὲς περὶ πάντων αἰρέσει ἢ κλήρω ἢ ἀμφοῖν,

τινὲς περὶ τινῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἰρετῶν.

tacent interpretes, at haec tam inepte sunt composita, ut ab Aristotele scripta esse iure neges; cur enim in posteriore membro quod περὶ τινῶν est, omittitur illud αἰρέσει ἢ κλήρω? sic vero sex, non quatuor existunt modi. imo etiam hic ut supra cap. 15 primum singula dis-iunxit, deinde coniuncta memoravit sic:

πάντες περὶ πάντων αἰρέσαι ἢ κλήρω,

πάντες περὶ τινῶν αἰρέσει ἢ κλήρω.

similiter particulariter:

τινὲς περὶ πάντων αἰρέσει ἢ κλήρω,

τινὲς περὶ τινῶν αἰρέσει ἢ κλήρω.

sic quaterna apparet iusta divisio, sequuntur συνδυασμοί, qui sunt,

τὰ μὲν πάντες τὰ δὲ τινὲς, τὰ μὲν περὶ πάντων τὰ δὲ περὶ τινῶν,
τὰ μὲν αἰρέσει τὰ δὲ κλήρω.

e quibus primum συνδυασμὸν affert, reliquos duos ut apertos transit. atque haec quae requirimus adsunt, si verba male inculcata deleamus:

ἀνάγκη δ' ἦτοι πάντας περὶ πάντων χρήναι τῶν διηρημένων αἰρέσει ἢ κλήρω, [ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρω τὰ δ' αἰρέσει] ἢ περὶ ἐνίων τῶν αὐτῶν κληρωτοὺς ἢ αἰρετούς.¹⁾ οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμὸν, τοσοῦτοι δ' ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος· πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν [καὶ] οἱ διζάζοντες περὶ πάντων αἰρέσει, ἢ ἐκ τινῶν περὶ πάντων κλήρω, [ἢ τὰ μὲν κλήρω τὰ δὲ αἰρέσει] ἢ ἐνία διζαστήρια [περὶ τῶν αὐτῶν] ἐκ κληρωτῶν ἢ²⁾ αἰρετῶν. οὗτοι μὲν οὖν ὥσπερ ἐλέχθησαν οἱ τρόποι τοῖς ἐξηρημένοις· ἐπεὶ δὲ τὰ αὐτὰ συνδυάζόμενα, λέγω δ' οἷον τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν [ἢ δ' ἐκ ἀμφοῖν], οἷον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διζαστηρίου εἶεν οἱ μὲν ἐκ πάντων οἱ δ' ἐκ τινῶν [καὶ ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν].

1) sic scripsimus pro τοὺς μὲν κλήρω, τοὺς δ' αἰρετοὺς.

2) ἢ pro καὶ reposuimus.

LIBER VII, vulgo VI.

Cap. 1, 34. ἔτι δὲ . . . εἴρηται πρότερον] mala manu inserta, vid. Comment. p. 35.

p. 1317, 3. πολιτείας δημοκρατικωτέρας] i. e. quam πολιτικωτέρας, inclinant magis in popularem statum, sed malim δημοκρατικός, nam re vera id quod δημοκρατικὸν non est, δημοκρατικώτερον fieri non potest.

4. ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον] fort. τὸ μὲν περὶ τὸ βουλευόμενον, et tum τὸ δὲ περὶ τὰ δικαστήρια, nam si ταῦτα dicit, non τὸ περὶ τὰ δικ. sed τὰ δικαστήρια ipsa intelligit. cf. Comm. p. 43. 13. ὅμως δὲ δεῖ] deest apta verborum constructio, quam inserto ἐπεὶ reddunt; potest alia quoque ratione succurri, praeterea me offendit istud ὅμως, puto ὁμοίως. 14. ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν] scrib. αἰρετὴ ποίαις πόλεσιν. Comment. p. 34 (recepit Bekker², improbat Bendixen Philol. XIII, 298). 18. ἦν καλοῦσι τινες ὀλιγαρχίαν] mirum illud τινές, cum vulgaris sit opinio. 25. θητιζόν] cur hic omittit τὸ δ' ἀγοραῖον? nam supra IV, 4 distinxit. VI, 4 τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητιζόν. 28. τῷ βελτίῳ καὶ χείρῳ] βελτίῳ dixit, quia praecedit τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβάνομένου. nam si τῷ πρώτῳ τοῦ δευτέρου scripsisset, non βελτίῳ, sed χείρῳ fieret.

cap. 2. p. 1317, b, 24. καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης] IV, 15 p. 1300, 1. inepte Stahr suspecta dicit verba ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης. supra 1317. 18 λιπτόν δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικά. id est, ad hanc partem, conf. comment. p. 40. 30. ἢ τῶν μεγίστων κυρίαν] cum Sepulveda pone v. 29 post πάντων. 40. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν] novum esse argumentum videtur, ut ἔτι scribendum sit cum Aretino.

cap. 3. p. 1318, 19. τῶν διαρίσεων] ita codd. alii αἰρέσεων IV, 15 ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς διαρίσεις loco vix sano, ἀρχαιρεσιῶν legendum esse vidit Lambinus. 33. ὅ τι ὅν οἱ πλείους καὶ ὅν τὸ τίμημα πλείων] imo omisso καὶ vel certe ὅν καὶ . . an illud dedita opera dictum est, ut et plures sint et maior sit eorum census? si plurium census minor erit, pauciores maiore censu superabunt.

cap. 4. p. 1319, 9. ἀπό τινος τόπου] ἄπο? ut Plato in legibus et ipse VII, 10? nisi alius prorsus sensus est et verbum excidit. 23. καὶ χρήσιμοι] scrib. χρήσιμοι καὶ.

p. 1319, b, 7. τῷ προσλαμβάνειν] recte delet τῷ Scaliger.

cap. 5, 33. ἔστι δ' ἔργον . . μέγιστον ἔργον] alterutrum abundat, puto posterius, conf. comment. p. 39.

p. 1320, 38. ἀθροίζων] ἀθροίζειν Scaliger, recte.

cap. 6. p. 1320, b, 20. ἀναλογιζόμενον . . ἢ δει] anacoluthon pro ἀναλογιζομένους . . τῷ, item notandum ἢ pro ἐν ἢ vel ἡς. 26. εἰσαγομένους vet. tr. 32. ὡς περ χειρίστη, τοσούτω δει πλείονος φυλακῆς] scrib. πλείστης ut v. 39 οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χεῖρισται πλείστης δέονται φυλακῆς . . vid. ad VIII, 1 p. 1337, 18. 35. τοῖς πλωτήροισιν] h. l. melius abest.

cap. 7. p. 1321, 12. ὀπλίτην] ὀπλιτικὴν melius esse quam ὀπλίτην puto.

cap. 8. p. 1322, 12. καὶ τὰς τῶν νέων μᾶλλον τὰς νέας] difficilem locum Scaliger ἔνων pro νέων corrigens expedivit; etiam in Demosth. p. 775, 25 τὰς ἑνας ἀρχὰς ταῖς νέαις sunt libri qui νέας exhibent.

33. εἶεν] aut εἰσιν aut ἄν addendum, hoc Coraius et Bekker², illud Göttling probavit, et sic infra quoque b, 18, τοσαῦταί τινές εἰσιν.

p. 1322, b, 35. ἐπιλογισμοὺς] puto ἐπὶ λογισμοὺς, ut supra v. 10 εὐθύναι, λογισταὶ, ἐξετασταὶ dicuntur. mutatur oratio περὶ τε τὰ δαιμόνια . . . εἰ τὰ περὶ τὰ δικαστήρια καὶ ἐπὶ λογισμοὺς . . . καὶ πρὸς εὐθύναις τῶν ἀρχόντων, ubi nolim cum Sylburgio προσευθύναις.

pag. 1323, 7. ἀρχὰς τὰς νεώτους] imo νεώτας. conf. V, 6 fine 1306, b, 20.

LIBER VIII, vulgo V.

Pag. 1301, 22. καὶ ἐκ ποίων εἰς ποίας μάχιστα μεθίστανται] haec supra ponenda esse coniicias ante verba καὶ τίνας ἐκάστης πολιτείας φθοραί. adhaerere enim illis ἐκ πόσων καὶ ποίων, sed ut illa τὸ κοινὸν,

ita haec τὸ χωρὶς significant, ergo idem est atque καὶ ἐκ ποίας εἰς ποίαν μάλιστα ἐκάστη μεθίσταται, tum aperta est varietas:

ἔτι δὲ σωτηρίαι τίνες καὶ κοινῇ καὶ. | ἔτι δὲ διὰ τίνων ἂν μάλιστα σώ-
χωρὶς ἐκάστης εἰσίν. | ζοιτο τῶν πολιτειῶν ἐκάστη.

vid. similem varietatem III, 16, p. 1287, 10, V, 7, 1306, b, 24, V, 11, 1314, 25. VII, 1, 1324, 3. prius praestat quod utrumque est καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς, ita enim infra haec exponuntur. 27. πάντων μὲν ὁμολογούντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον] conicias δίκαιον εἶναι (καὶ) τὸ, nam infinitivus ex indole linguae abesse nequit, si subiecti praedicatum his indicatur. III, 9 τὴν μὲν τοῦ πράγματος ἰσότητα ὁμολογοῦσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφοσβητοῦσι, ibique omnibus δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, ibidem διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἐκατέρους δίκαιόν τι νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἀπλῶς. III, 12, δοκεῖ δὲ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι καὶ μέχρι τινὸς ὁμολογοῦσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις. item τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. Ethic. V, 6 ἔτι ἐκ τοῦ κατ' ἀξίαν τοῦτο δῆλον· τὸ γὰρ δίκαιον ἐν ταῖς διανομαῖς ὁμολογοῦσι πάντες κατ' ἀξίαν τινὰ δεῖν εἶναι, τὴν μέντοι ἀξίαν οὐ τὴν αὐτὴν λέγουσι πάντες ὑπάρχειν. Ergo omnes concedunt (καὶ) τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον esse τὸ δίκαιον, ubi vero in politicis hoc dixit, si verba ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον ad haec ut par est, neque solum ad postrema τούτου δ' ἀμαρτανόντων referenda sunt? in his dicit homines falli et errare quod ἴσον τι esse putent ἴσον ἀπλῶς, quare tale quid exspectamus τὸ δίκαιον εἶναι ἴσον. neque b, 35 seq. satis intelligo. Sensus aptus esset, si scripseris τι δίκαιον sed Aristoteles vix ita dedisset pro δίκαιόν τι, tamen sequitur ἔχουσι τι πᾶσαι δίκαιον. an fuit. εἶναι τι δίκαιον καὶ? vid. III, 12 seq.? cf. comment. p. 38 (καὶ om. Bekker²). 29. ἴσους ὅτιον ὄντας] imo ἐν τι ὄντας ut v. 31. 34. πάντων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν] num hoc recte dicitur pro πάντων ἴσως? aliud est infra πάντων ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτοὺς et cap. 3 μετέχουσι τῶν ἴσων οὐκ ἴσοι ὄντες. et dubito de primo exemplo. verba τῶν ἴσων abundat (πάντων ἴσων Bekker²). 36. ἡμαρτημένοι δ' ἀπλῶς εἰσιν] omnino falsae sunt, at non hoc dicere voluit, sed eas aberrare ab eo quod simplex et absolutum est verum. corrigo itaque ἡμαρτηκυῖαι δὲ τοῦ ἀπλῶς εἰσίν. ita supra τούτου ἀμαρτανόντων.

pag. 1301, b, 29. ἔστι δὲ διττὸν τὸ ἕσον] idem ante Aristotelem docuerunt Isocrat. Areopag. § 21, Plat. Legg. VI, 424 seq. Bekk. totum Isocratis Areopagiticum in usum suum Aristoteles vertit, tam multi sunt loci qui eadem tradunt. 38. πάντων ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτούς] nonne ἀνίσους? cf. ad a 34.

p. 1302, 14. ἐγγυτέρω τοῦ δήμου ἢ ἡ τῶν ὀλίγων] del. ἡ. 37. ἐπὶ] priora septem, tum quatuor alia sequuntur ἐτι δὲ ἄλλον τρόπον quae infra p. 1303, 14 explicat καὶ ἄνευ στάσεως.

pag. 1302, b, 2. διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχὴν] transpone quo ordine explicat δι' ὑπεροχὴν, διὰ φόβον, cetera omnia optime congruunt.

36. ὅταν ὁ μὲν πούς τετάρων πηχῶν ᾖ] Aristoteles ridicule rem augere εἰς ὑπερβολὴν et amplificare solet; vid. Poet. cap. 7 supra III, 13 sub finem, V, 9 quod in Rhetor. I, 4 recurrit, VII, 4 p. 1326, 40.

p. 1303, b, 3. ἀποίκους] ἐποίκους rectius infra 1306, 3.

p. 1304, 33. καὶ ὅλως δὴ δεῖ . . καὶ φύλαι καὶ ὅλως μέρος] scabra oratio; del. prius δὴ quod est δεῖ, tum scribe ὅλον vel dele ὅλως.

pag. 1304, b, 36. ἵν' ἔχουσιν δημεύειν] recte Göttingius ἔχουεν.

cap. 6, p. 1305, b, 1. ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐξ ἄλλων ἀρχὴ στάσεως διαφοράς] ἐξ αὐτῶν Isingr. nam si postremum ἀπὸ συμπτώματος 1306, b, 6 omiseris, omnium mutationem quae sequuntur, nobiles ipsi autores sunt, sed illud non sufficit, fort. ἡ ἐξ ἀλλήλων ἀρχὴν στάσεως διαφορά.

23—28. ἡ δημαγωγία δὲ διττή· ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς . . . ἡ ὅταν] anacoluthon est, sed scribe ἡ δ' ὅταν cap. 7 initio αἱ στάσεις αἱ μὲν . . ἡ ὅταν τινες . . ἡ ὅταν . . ἐτι . . ἐτι at hic plura adduntur, ibi duo sola sunt.

pag. 1306, 18. καὶ ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ γερόντων] καὶ οὐχ ὁμοίαν Sauppius epist. ad Herm. p. 147 seq. at quis in tali re negativam afferet sententiam? an intelligit eos qui nollent non cogi p. 1271, 9 seqq.? 20. ὀλιγαρχικῶν] leg. cum aliis ὀλιγαρχικῶν.

pag. 1306, b, 4. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν δυσχερανάντων] diversi sunt τινὲς δυσχεράναντες ab οἱ ἐν τῇ πολιτείᾳ. 9. πολλάκις γὰρ τὸ ταχθὲν πρῶτον τίμημα] anacoluthon est, sed vix ferendum, expectas ταχθέντος πρῶτον τιμήματος, fort. scribendum γὰρ παρὰ τὸ.

20. εἰς τὰς κυρίας] scrib. κυρίας, item p. 1323, 7.

cap. 7, 24. διὰ τὸ] hic quoque est varietas lectionis quae viros doctos vexavit, nam res aperta est, in utraque civitate pauci sunt, at in aristocratia quod virtute pauci tantum excellent, in oligarchia quod pauciores divitiis pollent. at idem sensus est in verbis:

διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν		ἐπεὶ δοκεῖ γὰρ διὰ ταῦτα [imo τοῦτο]
ὀλιγαρχίαν εἶναι πως.		καὶ ἡ ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι.

si alterum utrum elegeris, omnia conveniunt; si utrumque, turbas invenies. 28. ὅταν ἢ τὸ πλῆθος τῶν πεφρονηματισμένων] exspectas αὐτῶν πεφρονηματισμένον, sed procedit constructio, si reddideris ἢ τι πλῆθος.

p. 1307, 20. ἐφ' ὁποτέρου . . ἐπὶ ταῦτα] non convenit, alterutrum mutandum, puto posterius, τοῦτο. 25. αἱ δὲ πολιτεῖαι] debebat dicere ἡ δὲ πολιτεία ut v. 22. 31. certum est apodosin incipere verbis ὁ δὲ δῆμος et delendam esse particulam δέ.

cap. 8. p. 1307, b, 31. ὅσπερ ἄλλο τι] id est ἕπερ ut VII, 17, 1336, b, 4. 35. παραλογίζεται γὰρ ἡ διάνοια ὑπ' αὐτῶν ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος] p. 1460, 25 παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ, h. l. verbum et passivo et activo dictum est sensu.

p. 1308, 3. ἔτι] praestat ἔστι. 10. πρὸς αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας] melius abest καὶ, si quidem ii ipsi sunt οἱ μετέχοντες. 39. κατὰ τοῦτον χρόνον] aptius haec vet. interpr. post ἐνιαυτὸν ponit, sic et sensus et verborum constructio convenit.

p. 1308, b, 11. καὶ μοναρχία] recte om. codd. nam nondum de hac locutus est, quae cap. 10 sequitur. 24. καὶ τὸ εὐημεροῦν δὲ τῆς πόλεως ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας] notandum pro φυλάττειν δεῖ. 34. ἐν ταῖς ὀλιγαρχικαῖς] scrib. ὀλιγαρχίαις.

cap. 9. p. 1309, b, 9. καὶ δύναμις ὑπάρχει τῆς πολιτείας καὶ φιλία] imo καὶ τῆς πολιτείας, nisi verba τῆς πολιτείας sunt delenda (καὶ φιλία τῆς πολιτείας Eucken de Arist. p. 81). 28. διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν] imo ἢ, quamvis utrumque coniungi possit, i. e. de utroque id valet.

p. 1310, 9. καὶ τῷ δήμῳ] at hoc fidem omnem excedit, neque si non Aristoteles esset qui id aperte confirmat νῦν μὲν γὰρ ἐν ἐνίαις

ἀμείνουσι, verum esse crederem; nunc dubitare non licet. etenim in alio scriptore si inveniretur, ex comico sumptum censerem:

καὶ τῶ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω τὸ χείριστον
conf. Niebuhr hist. rom. II, 337. Quid vero Athenienses triginta viris expulsis? καὶ οὐ μνησιζακίσω τιλ. 31. καὶ ἔσον] parum apte addita sunt. 34. ὡς Εὐριπίδης γησιν] fragm. XCI, v. Gaisf. ad supplic. v. 450.

cap. 10, 39. ἐξ ὧν τε φθίρεται καὶ δι' ὧν σώζεσθαι πέφυκεν] quidni φθίρεσθαι?

p. 1310, b, 36. οἱ μὲν κατὰ πόλεμον ζωνύσαντες δουλεύειν ὥσπερ Κόδρος] Codrus regnum tenuit hæreditate acceptum. aliud igitur nomen esse videtur, accedit codices I V et Paris. 2026, C, 261 Pal. 160 scribere Κέδρος. De Ione hoc dici poterat, Strab. VIII, 7, Ἴων δὲ τοῦς μετ' Εὐμόλπου νικίσας Θρᾷκας οὕτως εὐδοκίμησεν, ὥστ' ἐπέτρεψαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν Ἀθηναῖοι. sed quod de Codro filio praeter Aristotelem nemo tradidit, de patre Melantho ex Pausan. 2, 18, 8 constat.

p. 1311, 2. ἡ δὲ τυραννὶς] i. e. ὁ δὲ τύραννος, ut initio ἡ μὲν βασιλεία . . ὁ δὲ τύραννος. 22. καθάπερ οὐκ σχεδὸν ἐλέχθη τὰς αὐτὰς ἀρχὰς] quidni ἐλέχθη, σχεδὸν. sic enim sensus inest quem requirimus; apud Aristotelem σχεδὸν εἴρηται frequentatur expositione finita, sed non dicitur ὡς σχεδὸν εἴρηται.

p. 1311, b, 4. καὶ ἡ τοῦ εὐνούχου Εὐαγόρα τῷ Κυπρίῳ] structuram mutat, nam supra genitivus indicat eum cui insidiae factae sunt regi, et a quo factae sunt, dicitur ὑπὸ, nunc non obiectivus, sed subiectivus est genitivus, ut v. 8 ἡ Κραταίου εἰς Ἀρχέλαον. sed mirum veteres tam varia de Cyprio tradidisse; nil Isocrates et is quidem de industria. inep̄te Diodorus qui eum ab eunucho Nicocle interfectum esse dicit, eumque regnum tenuisse; veriora Theopompus ap. Photium cod. 176, p. 120 Bkk. ubi eunuchus Thrasydaeus appellatur, sed aliter res narratur, et falsum ab eo simul Nicoclem interfectum esse; Aristotelis auctoritas mihi praestare videtur. 20. Πύρρον] Πάρον Ald. quod nomen fuisse apparet ex Physicis, ubi Pythagoreus laudatur et veteres utrum sit verbum παρόν an nomen proprium dubitant. fuit vero Πύθων, ut ex Demosthene aliisque constat.

p. 1312, 17. οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς] haec non conveniunt cum

verbis *ἀνδρία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστί.* unde *ἀνδρεῖοι* potius logica ratio postulat, sic enim sensus cohaeret.

p. 1312, b, 13. *τῶν δ' οἰκείων συστάντων]* alii libri *συστησάντων*, quod si *τοὺς πολίτας* vel simile quid addideris probum erit, sed potius sequens *οἱ δὲ συστάντες αὐτῶν* corruptum est, Camerarius *κατ' αὐτῶν* correxit, fort. *αὐτοῖς*, quos οἰκεῖοι illi sibi adiunxerant. 37. *καὶ γὰρ αὗται τυγχάνουσιν οὐσαι διαιρεταὶ τυραννίδες]* cod. R. *αἶρεται* idque esset ut *αἶρετὴ βασιλεία* III, 15. recte demagogos ipsi sibi eligunt, haud dubie etiam optimates.

p. 1313, 4. *ἀλλ' ἄνπερ γίγνονται, μοναρχίαι καὶ τυραννίδες μᾶλλον]* hoc ineptum est, nam *μοναρχία* est genus cuius species sunt *βασιλεία* et *τυραννίς*. id vel ex hoc capite elucet, scribe deleto *καὶ* sic

ἀλλ' ἄνπερ γίγνονται μοναρχίαι, τυραννίδες μᾶλλον.

(*καὶ* del. Bekker³). 18. *σώζονται δὲ δῆλον ὥς ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν]* dele *δῆλον*, nam sic non dicit, neque *δῆλον* ὅτι autorem dedisse puto, cuius transpositionis supra exempla dedimus incerta; licet vero *σώζεσθαι* reddere. 39. *τά τε πάλαι λεχθέντα . . ὥς οἶόν τε]* verissime Bekkerus ὥς οἶονται, falsa enim sunt, non vera, ut infra dicit *οὐθὲν δ' ἐλλείπει τῆς μοχθηρίας*.

p. 1313, b, 13. *αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι]* mihi additum scholium videbatur ab eo qui nominis ipsius memor erat: *οἱ παταγωγίδαι καλούμενοι*, sed sane notandum vet. transl. praebere: vocatae potagogites et auribus audientes quos misit ieron. sic et cod. Monac. 307. coniungendum *κατασκόπους . . καὶ τοὺς ὠτακιστὰς, οὐς*. 17. *διαβάλλειν ἀλλήλοις]* *ἀλλήλους* Scaliger. 19. *ὅλως μὴ τε φυλακῇ]* aperte scribendum quod Victorius alii dederunt *ἢ τε*. 23. *Ὀλυμπίου]* id est *Ὀλυμπιίου*. 31. *ὥς βουλευμένων μὲν πάντων, δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων]* deest verbum, Aldus addit *αὐτὸν καθελείν*, sane excidit, nam intelligi non potest, *διαφθείρειν, ἐπιβουλεύειν* vel simile.

p. 1314, 3. *ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπιχειρεῖς ἢ οὐ καλαζέουσιν]* puto *καὶ* pro *ἢ*, Schneid. delet. 17. *δευτέρου δὲ τοῦ διαπιστεῖν]* scrib. *τοῦ ἀπιστεῖν*, sic noster semper. 18. *αὐτοῖς]* nonne addendum *καὶ τοῖς ἄλλοις* ut v. 22? 23. *τρίτον δ' ἀδυναμία]* imo quod concinnitas flagitat *τρίτον δ' ἀδυναμίας*, ut Schneid. monuit. 25—9. *εἰς οὐς . . φρονῶσιν]* male haec repetita hic legi alii viderunt. 40. *δοξεῖν]* male

repetitum, praecedens enim huc pertinet τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοξεῖν φροντίζειν, an hoc verbum apparet propter ὑποκρινόμενον καλῶς et quod re vera non φροντίζει τῶν κοινῶν?

p. 1314, b, 7. δόξει] scrib. cum Scaligero δόξειεν vel δόξαι.

9. τοῖς ἐκτοπιζουσιν] tyranno non licere ἀποδημεῖν quod alii facile eius regnum et locum occupent, dicit Plat. rep. p. 440 Bkk. et queritur Hiero tyrannus apud Xenoph. I, 12, cf. XI, 10. 39. φαίνεσθαι ἀεὶ σπουδάζοντα] coniicias δεῖ, ut fort. et VI, 5, 1320, 12, sed non sine causa ἀεὶ dictum, sufficitque verbum v. 15 δεῖ φαίνεσθαι . . .

p. 1315, 19. τὴν δ' εἰς ἀτιμίαν] praeter morem dictum, si tyrannus eos ἀτιμία affici non curat, cum probum sit quod praecedit τὴν εἰς τὰ χρήματα ὀλιγωρίαν, an fuit simpliciter τὴν δ' ἀτιμίαν?

cap. 12. p. 1315, b, 11. ὀλιγοχρονιώτεροι] ὀλιγοχρονιώταται potius cum πασῶν praecedat; at quid sibi vult h. l. ὀλιγορχία, cuius nulla postea fit mentio neque apte fieri potest; scribendum erat ὀλιγοχρονιώ-τάτη . . . ἐστὶ τυραννίς. conf. 1306, 9. 34. περὶ Συρακούσiais] aut ἐν aut accusativus reddendus est. (παρὰ Συρακουσίοις Sylb. Bekker²). 38. αἱ δὲ πολλαὶ . . . πάσαι γιγνόμεναι παντελεῖς] haec quomodo iure coniungi possint non intelligo, an ut Latini dicunt pleraeque omnes? alius generis est IV, 1 καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσιν.

p. 1316, 1. ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ] haec missa facere potuit, neque quae sequuntur contra Platonem dicta, vera sunt; Plato concedere potuit varias civitatum mutationes et exempla, neque tamen eo confutatur; ex ea quam ipse fecit ἀρίστην πολιτείαν transitus est non in τυραννίδα. cf. Schleiermacher ad Plat. Remp. p. 588. Rettig de Platonis loco p. 22. Schneider ad Plat. republ. III, p. XXVIII—X. non male meritis est G. Schneid. qui ex interpretibus multa contulit, ut Bessarionis epistolam ineditam ad Gemistum; Victorius Baroccium intelligit. 14. καὶ διὰ τε τοῦ χρόνου δι' οὗ] hoc corruptum; locus secundus esse videtur; fort. καὶ διὰ τοῦ vel καὶ διὰ τί διὰ τοῦ χρόνου, δι' οὗ . . . (καὶ διὰ γε τὸν χρόνον Coraius et Bekker²). 25. οὐτ' εἰ ἔσται] transpone huc negationem sequentem οὐτ' εἰ μὴ ἔσται, tum cetera stare possunt.

32. ἡ τῶν Ἰέλωνος] adde καὶ Ἰέρωνος ut supra 1315, b, 34.

34. καὶ ἐν Καραγιόρῳ] nomen proprium excidit, ne Χαριλάου huc

referas. 40. χρηματισται] scrib. φιλοχρηματισται ex Platone p. 390 Bekk. ex aristocratia fit τιμοκρατία, illa λαωνιζή Plat. p. 390—8, ex hac ὀλιγαρχία p. 389—97, ex hac δημοκρατία p. 397.

p. 1316, b, 15. οὐ λέγει ἀλλὰ μίαν] conicias ἀλλ' ἢ, sed conf. Ethic. Nic. VII, 3, 1145, b, 27. 21. ἔτι δὲ καὶ τιμῶν μὴ μετέχουσιν] Plato ipse p. 398 κἀθιηται . . . οἱ μὲν ὀφείλοντες χρεῖα, οἱ δὲ ἄτιμοι γέγονότες, οἱ δὲ ἀμφοτέρω . . . πεωτερισμοῦ ἐρῶντες. 23. διὸ τὸ ἐξεῖναι ὅτι ἂν βούλωνται ποιεῖν] id ad democratiam pertinet et ipsius Platonis sunt verba p. 401, ut τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν ibidem p. 413, unde aliquid excidisse videtur, v. c. καὶ vel ἢ, διὰ τὸ ἐξεῖναι. ceterum his verbis τὰ πολιτικά Aristotelis finita non esse et Conring et Schneider monuerunt.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Α.

De hoc libello, cuius autorem Philodemus Theophrastum asserit, plura anno 1838 in academia exposuimus (Münchner gelehrte Anzeigen VII, 1001—23), alia ibidem IX, 505—38 anno 1839 in censura commentationis Fr. Schoemanni de hoc Theophrasti Oeconomico leguntur, unde quaedam in hunc commentarium repetitis curis transtulimus.

Philodemus περὶ ζαζιῶν καὶ ἀφαιρῶν col. VII—XII, fol. 92—8 Ox. leviter quaerens quae hic tractantur, haec exagitat:

- ἀλλὰ γὰρ
- οὐδὲν ἐστὶ δὲ προσδιατρίβειν
τοῖς Ξενοφώντιος οἰκονο-
μικοῖς τῶν ἐφεξῆς γεωργι-
30 ζήν] τέχνην περιεχόντων,
ἢ] ἐπ' ἰδίας ἐμπειρίας, οὐκ ἀπὸ
φιλοσοφίας γίνεσθαι συμβαί-
νει. προσέτι δ' οὐτ' ἀναγκαῖα γι-
νῶσθαι τοῖς φιλοσόφοις
- 35 ταῦτ' ἐστίν] οὐτ' οἰκεῖα τὰ καὶ αὐ-
τὴν καὶ] συντελεῖσθαι δι' αὐ-
τὴν. δ]ῆλον δὲ διότι καὶ πρὸς
τὰ πλεῖστα τῶν θεοφράστον
διαλεγόμεθα ταῖς δυνάμε-
40 σιν ἐκείθεν ζεξελογισμέναι.
μᾶλλον δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλ-

30 lacunas incerto a nobis aut aliis expletas literis inclusis indicavimus.

- λων· ἅπαντες γὰρ, ὥς ὑπερ
 . . . μετηλλεύκασιν, ὁπότε
 . . . Θεόφραστος ἀποψομε-
 45 οἱς διαλλάττει περίερ-
 γα τοίνυν ἃ προέθιγεν· οὐ-
 δὲν γὰρ εἰς οἰκονομικὴν.

col. VIII.

- τὸ διαφέρειν τῆς πολιτικῆς
 καὶ εἰ ψεῦδος ἐστὶν τὸ τὴν πο-
 λιτικὴν πάντως μὴ μοναρ-
 χίαν εἶναι, καὶ τὸ τὴν οἰκono-
 5 μικὴν πάντως μοναρχίαν,
 καὶ μὴ ποτε ἀναλογούντ' εἶ-
 ναι περὶ ἑκατέραν· οὐδὲ τὸ τῶν
 τεχνῶν τινὰς μὲν οἷς χρῶν-
 ται ποιεῖν, τινὰς δὲ καὶ μὴ, βλε-
 10 πόμενον δ' ἄλλως πᾶσιν, ὅτι
 τῶν εἰρημέρων ἐστὶ συστή-
 σασθαι τε καὶ χρῆσθαι· καὶ τὸ
 τί πόλις ἐστὶν ἀποδιδόναι,
 καὶ ταῦτ' ἐναργίστατον ὑ-
 15 πάρχον, καὶ τὸ πρότερον οἰ-
 χίαν πόλεως συστήναι, διὸ
 καὶ τὴν οἰκονομικὴν τῆς πο-
 λιτικῆς. Τῶν δ' ὑπὲρ τῆς οἰκονομι-
 κῆς ἴδιον τὸ μῆρι λέγειν τῆς
 20 οἰκίας ἀνθρώπων καὶ κτη-
 σιν, ἴδιον δὲ καὶ τὸ τὴν ἐκά-
 στου γένει ἐν τοῖς ἐλαχίστοις
 θεωρεῖσθαι, διὸ καὶ τῆς οἰκί-
 ας· καὶ ἄξιον ἐπιζητεῖν, πῶς
 25 ἐπιζευχταὶ τοῦτο [ις] ὥστε

2 excidit negatio, scrib. εἰ μὴ ψεῦδος.

25 τοῦ τοῦ γ' Götting, τοῦτο lacuna neglecta ed. Neap.

- καθ' Ἡσιόδου δέοι ἂν ὑπάρ-
 χειν οἶκον μὲν πρῶτιστα
 γυναικά τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς
 τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν
 30 ἐλευθέρων, εἰ μὴ κτήσις, ὥσ-
 περ ἡ] τροφῇ, γαμετῇ, καὶ ταῦ-
 τ' οἶκο]ν οἰκονομοῦσα; καὶ πῶς
 οἶκος τῆς] τροφῆς πρῶτον;
 καὶ πῶς γυνή τῶν ἐλευθέ-
 35 ρω[ν πρῶτ]ον; καὶ πῶς δέχε-
 ται γαμετὴν ὑφ' Ἡσιόδου λέ-
 γεσθαι τὴν γυναικά, πολλῶν
 καὶ φασκόντων αὐτὸν γε-
 γραφέναι κτητὴν, οὐ γαμε-
 40 τήν; καὶ τί τὸ κατὰ φύσιν εἶναι
 τὴν γεωργικὴν, διὸ πρῶτην
 ἐπιμέλειαν αὐτῆς; καὶ πῶς
 τὴν μεταλλευτικὴν καὶ πᾶ-
 σαν τὴν ὁμοίαν σπουδαί-
 45 ων οἰκείαν ὑπολαμβάνει, καὶ
 διὰ τί τῶν περὶ ἀνθρώπους

col. IX.

- τὴν περὶ γαμετὴν πρῶτην γί-
 νεσθαι δυναμένης εὐδαίμο-
 νος ζωῆς καὶ χωρὶς αὐτῆς; καὶ
 πῶς τὸ τίνα τρόπον γαμετῇ
 5 δεῖ προσφέρεισθαι τοῦ περὶ τῆς
 συνήθως νοουμένης οἰκο-
 νομίας λόγῳ προσήκειν, ὥσ-
 τε καὶ διὰ τί πάντως δεῖν παρ-

31—2 sic supplevimus, οἶκον οἰκονομεῖν Xen. Oec. I, 4 ταῦτα συνοικονομοῦσα Schoemann.

35 δέχεται] Theophrastus scil. quomodo accipit, intelligit. sed requirimus potius πῶς ἐνδέχεται.

5 τοῦ] scrib. τῷ.

7 ΠΡΟΣΗΚΕΙΝΩΣ] scrib. προσήκει, πῶς, male X pro H dederunt.

- 10 *θένον γαμειν; καὶ πῶς τῶν
 κτημάτων πρῶτον καὶ ἀναγ-
 καιότατον πρὸς οἰκονομίαν
 τὸ βέλτιστον καὶ οἰκονομι-
 κώτατον ὥστ' ἄνθρωπος; καὶ
 πῶς δούλους πρότερον πα-
 15 ρασκευαστέρον, ὃν Ἡσίοδος
 παραγγέλλει πρῶτων; καὶ
 πῶς δούλου δὺ' εἶδη φησὶν,
 τὸν ἐπίτροπον καὶ τὸν ἐργά-
 την ἀμφοτέρων καὶ ἐλευθέ-
 20 ρων εἶναι δυναμένων; καὶ
 διὰ τί παῖδας κελεύει παρα-
 σκευασάμενον τρέφειν καὶ
 παιδεύειν, οἷς τὰ ἐλευθέρια
 τῶν ἔργων προστακτέον
 25 μᾶλλον ἢ πεπαιδευμένους
 ὑπ' ἄλλων ἡγμένους; τὸ δὲ
 μήθ' ὑβρίζειν ἔαν τοὺς δού-
 λους μὴ τε πιέζειν, καὶ τοῖς
 μὲν ἀληθινωτέροις τιμῆς
 30 μεταδιδόναι, τοῖς δ' ἐργά-
 ταις τροσῆς πλείονος ἀνε-
 κτῶς ἔρρηται, σκληρῶς μὲν
 τάττειν τοῦ οἴνου πόσιν κοιν[ᾶς
 ἀ[λλ' οὐ τήν] τοῦ πλείονος καὶ
 35 τοὺς ἐλευθέρους ὑβριστὰς
 ποιεῖν, διὸ παρὰ πολλοῖς ἔ-
 θνεσιν ἀπέχεσθαι, καὶ τούτοις
 φανερόν λέγειν, ὅτι δεῖ δού-
 λους ἢ μηδὲν ἢ ὀλιγάκις με-
 40 ταδιδόναι, φανεροῦ μᾶλλον*

32 *μὲν* non convenit, fort. *μέντοι* τῆν τοῦ.

34 ἀφαιμετόν μὴ τοῦ Neap. ἀπέχεσθαι ὅτι τοῦ Götting.

- ὄντος ὥς ἡ ποσὴ δύνάμιν
 τ' ἐμποιεῖ τῇ εὐθυμίᾳ καὶ
 χορηγεῖται παρὰ τοῖς ἐργαστι-
 ζωτέροις. Κοινὰ δὲ καὶ οὐκ ἔ-
 45 δια φιλοσόφου τὰ περὶ ἔργου
 καὶ τροφῆς καὶ κολάσεως

col. X.

- καὶ] ὑπὸ τῶν μετριωτέρων φυ-
 λαττούμενα· τὸ δ' ἀλόγῳ κο-
 λάσει μὴ χρῆσθαι καὶ ὁμοίως
 λόγῳ καὶ ἔργῳ προσήκον μὲν,
 5 ἀλλ' εἰ παραληπτέον ἦν ἐν-
 ταῦθα περὶ οἰκετῶν χρήσε-
 ως, ἢ διὰ τί τοῦτο μόνον; μάλ-
 λον δὲ καὶ τὰ συναφῇ, διότι
 γένῃ δεῖ πρὸς τὰ ἔργα μήτ' ἄ-
 10 γαν δεῖλὰ μήτε θυμικὰ, καὶ
 τῶν πόρων ἀθλὸν προκεῖ-
 σθαι, εἰ καὶ τὸ πᾶσιν καὶ τὸν
 χρόνον ὀρίξειν πάντως
 οὐκ ἀναγκαῖον· καὶ τὸ μὴ πολ-
 15 λούς ὁμοεθνεῖς. τὸ δ' ἐξο-
 μητεύειν ταῖς τεχνολοί-
 αῖς ἐπιχρῆναι κοινῶς χεῖ-
 ρον εἶναι δοκεῖ τοῦ παρὰ Ξε-
 ροφῶντι κελεύειν τρέφειν
 20 ἐκ τῶν ἀγαθῶν. οὐκ ἐκ τῶν
 πονηρῶν κελεύοντι. καὶ
 τὸ τὰς εὐθυσίας δὲ καὶ τὰς
 ἀπολαύσεις ποιῆσθαι τῶν
 δοῦλων ἔνεκα μᾶλλον ἢ

5 nil proficimus distinctione post παραληπτέον addita, ut apodosis verbo ἦν incipiat; potius v. 7 ἢ delendum est.

19—21 κελεύειν . . κελεύοντι scabra oratio. fort. prius abundat.

- 25 τῶν ἐλευθέρων βιαιότε-
ρον ἅμα τῇ πίστει, διότι πλε-
ον' ἔχουσιν, οὐ χάριν τὰ τοι-
αυτ' ἐνομίσθη. καὶ [ἐ]ν τ[ῷ]
τέτταρα δ[εῖν] εἶναι τοῦ συν-
30 ἡθως οἰκονόμου [προσαγ]ο-
ρευομένου περὶ τὰ χρήμα-
τα, τό τε κτητικὸν καὶ τὸ φυ-
λακτικὸν καὶ τὸ κοσμητικὸν
καὶ τὸ χρηστικὸν . . παρ . .
35 πολλ . . νοαυ κατα δ' . .
στα π . . τα τε ολα . . ἰν
αὐτο . . θως . . έχοντες
. ἐν οὐδὲ κατὰ τὴν
τέχνην. το[ῦ δέ] κοσμητικοῦ πα-
40 ρὰ τὸ κτητικὸν καὶ φυλακτι-
κὸν οὐκ ὄντος, εἴ γε τὸ τάτ-
τειν ὥς δεῖ καὶ ἐνθα δεῖ, τοῦ-
το λαμβάνεται, καθάπερ ἔ-
οικεν, [ἔσ]τω δ' εἰ θέλει κ[αὶ] τερ-
45 ψιν ἐ[πι] γέρουσα

col. XI.

- διακόσμησις ὑπὸ τὸν οἰκονο-
μικόν, ἢν ἀντιδιαρεῖν ἡξίου
τοῖς ἀναγκαιοτάτοις; φιλοχρη-
μάτου δὲ τὸ παραινεῖν τῶν
5 ὑπαρχόντων πλείω τὰ κάρ-
πιμα τῶν ἀκάρπων, εἴ γε τὰ
προσοδικὰ καὶ ἀπρόσοδα ταῦ-
τ' ἔλεγεν· εἰ γὰρ τὰ χρήσιμα
καὶ ἄχρηστα, κοινῶς πάντ' ἔ-

44 ἔστω acutum, sed incertum supplementum. apodosis v. 45 esse videtur, διὰ τί αὕτη ἡ δια-
κόσμησις . . .

- 10 δει χρήσιμα κελεύειν καὶ μη-
δὲν ἄχρηστον. τὸ μέντοι
τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμη-
σθαι προσήκειν, ὥπως μὴ ἄ-
μα κινδυνεύῃ πᾶσιν, ἰδιώ-
15 τῇ μὲν παραινούμενον λό-
γον ἔχει, φιλόσοφος δ' οὐτ' ἐρ-
γάζεται κυρίως εἰπεῖν, οὐτ' ἂν
ἐργάσῃται ποτε, πᾶσι μαί-
νεται κινδυνεύειν, ὥστε πα-
20 ρακελεύσειας τοῦ μὴ ποεῖν
δεῖσθαι. τῆς δὲ φυλακῆς ἦν
γε Ἀττικὴν φησιν εἶναι, ποι-
λοῦντας ὠνεῖσθαι, δυσχε-
ρὴς, τάχα δὲ καὶ ἀλυσιτελείης,
25 καὶ τῆς Περσικῆς τὸ πάντ' αὐ-
τὸν ἐφορᾶν. γνωστὸν δὲ
πᾶσιν τὸ δεῖν ἐπιβλέπειν ἀεὶ
μὲν εἶναι οὐλογομίαν μικρὰ,
ὀλιγ]ακίς δ' ἐν ἐπιτροπεν-
30 ομένη· ταλαίπωρον δὲ καὶ
ἀνοίξιον φιλοσόφου τὸ
πρότερον τῶν οὐκείων ἐ-
γείρεσθαι, καθεύδειν δ' ὕστε-
ρον· φανερόν δὲ καὶ τοῖς τε-
35 χοῦσιν τὸ μηδὲ ποθ' ὄλην
οὐκίαν ἀγύλακτον εἶναι. πύ-
ρην δ' ἐλίποντο τὸ διαρίστα-
σθαι νύκτωρ ἐκθεῖναι, ζη-
τῶ δ' εἰ καὶ πρὸς ἰγίειαν καὶ
40 φιλοσοφίαν ἐν ταῖς μικραῖς
συμφορῇ νύξιν. εἰ δὲ καὶ πε-
ρι φ]ροῦρον τὸν φιλόσοφον

- δεῖ παραγγελλεῖν, πρὸς τί
λέγει τὸ σωτηρίας ἕνεκα
45 τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐξ-
φερομένων καὶ τὸ τοῦτον
ἄχρηστον εἶναι τῶν ἄλλων

col. XII.

- ἐργων, καὶ τοῦτο θεματ . .
με. τὰ μὲν οὖν πρὸς τοὺτους
ἰκανῶς ἐπισεσήμανται, τὰ δ' ἡ-
μῖν ἀφείκοντα συντόμως
5 ὑπογραπτέον.

P. 1343, 3. ἀλλ' ὅτι καὶ] malim ἀλλὰ καὶ ὅτι. 15. γενέσει] multi libri om. nec Philodemus VIII, 15 legisse videtur; id vero est intelligendum, contrarium enim *γένεσι* est; itaque doctus aliquis ne haereas addidisse videtur ad explicandum. praeter locos ex Polit. a Göttl. allatos, vid. Phys. V, 3, 227, 20, ibique Eudem. ap. Simplic. f. 206, VIII, 7. 261, 14 ὅπως δὲ φαίνεται τὸ γινόμενον ἀτέλές καὶ ἐπ' ἀρχὴν ἶδόν, ὥστε τὸ τῇ γενέσει ὑστερον τῇ γένεσι πρότερον εἶναι. de coelo IV, 3, 310, b, 33. optime expositum de part. anim. II, 1, 646, 24, 778, b, 1, 989, 15.

21. βούν τ' ἀποτίνα] haec non legit Philodem. VIII, 28, recte; duo enim sunt quae inde affert et exponit, non tria. 27. οἷον μεταλλευ-
τιζή καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη] dicere solet καὶ εἴ τις. de re vid. Pol. I, 11, ubi est ἰστομία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτιζή. 29. χαλιεία] χαλι-
λεία Scaliger. 30. γένεσι γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἢ τροφῇ πᾶσιν ἐστίν. ὥστε καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῆς γῆς] fort. παίσιν ἐστίν, ut docet seq. ἀνθρώποις, et dicit μητρὸς, non ut Plat. Menex. p. 384 παρ γὰρ τὸ τεχὼν τροφὴν ἔχει ἐπιτηδεύειν ὃ ἂν τέχῃ, quae eadem fere in Dem. Epitaph. 5 p. 1390 leguntur.

p. 1343, b, 7. τῶν δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ κατὰ γυναικα πρότε, ἐπιμέλεια] Philod. IX, 1 invenit ἢ περὶ. recte, nam hoc posterius generis est species.

p. 1344, 6. τὴν μὲν γένεσιν ἴδιον, τὴν δὲ ὠφέλειαν κοινὴν] sic Bekk. ex codd. sed recte puto duo apud eundem libri quos Aldus secutus est κοινὴν . . ἴδιον, nisi quod γέννησιν praestat. 8. πρότερον μὲν οὖν

νόμοι πρὸς γυναῖκα καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν] imo πρῶτος . . νόμος πρὸς γυναῖκα τὸ . . particulum καὶ iam Scaliger deleuit. 11. ὥσπερ ἐκέτιν καὶ ἀφ' ἐστίας ἡγμένην ὡς ἥμισυ δειν [δοκεῖν] ἀδικεῖν] vulgarem formulam καὶ ἐφ' ἐστίας ἡμένην Scaliger reddidit, et nostra aetate. Gruppe: Ueber die Fragm. des Archytas p. 36, vel potius Bergk Zeitschr. f. Alt. 1841, 91, 336, hoc idem fere quod ἐκέτιν significat, sed illud ἀφ' ἐστίας ἡγμένην invenit iam Iamblichus vit. Pyth. § 48 ἔτι δὲ τὴν γυναῖκα νομίζειν ἀπὸ τῆς ἐστίας εἰληφότας μετὰ σπονδῶν καθάπερ ἐκέτιν ἐναντίον τῶν θεῶν εἰσῆχθαι πρὸς (τὸ add.) αὐτήν . . παράδειγμα γενέσθαι, item § 84 γυναῖκα οὐ δεῖ διώκειν τὴν αὐτοῦ. ἐκέτις γὰρ . . διὸ καὶ ἀφ' ἐστίας ἀγόμεθα καὶ ἡ λήψις διὰ δεξιᾶς. Illud δοκεῖν iure inclusit Bekker, natum ex varietate ἀδικεῖν quod alii omittunt; nam et in Iamblichi loco διώκειν corruptum certoque ἀδικεῖν restituendum est. Idem particulam καὶ post ἐκέτιν in libro suo invenisse non videtur. 13. μήθ' ὥστε δεῖσθαι, μήθ' ὡς ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν] necessario ὥστ' scrib. sequitur item οὕτως ἐθίζειν ὥστε. tum singularem numerum ἀπόντος reddendum esse, iam librarii intellexerunt; sic enim S. T. 23. τὸ βέλτιστον καὶ ἡγεμονικώτατον] postremum minime rei aptum vocabulum, Philodemus vero IX, 12 optime πρὸς οἰκονομίαν τὸ βέλτιστον καὶ οἰκονομικώτατον. 28. τρέφειν οἷς] idem IX, 22 τρέφειν καὶ παιδεύειν οἷς. 30. ἀνιέναι] verum videtur quod Schoemann p. 15 coniecit, ἀνιᾶν, cuius in locum Philod. πιέζειν restituit v. 28, mox idem Phil. non ἐλευθεριωτέροις, sed eodem fere sensu ἀληθινωτέροις. et v. 31 πλείονος, non πλῆθος, v. 34 ὀλιγώζεις recte, non ὀλίγον.

p. 1344, b, 5. μήδε ἀθλα ἢ ἀρετῆς καὶ κακίας] num alibi ἀθλα κακίας dicitur? duo postrema vocabula abundant. Phil. X, 10 καὶ τῶν πόγων ἀθλον προκίεσθαι. 19. θυσίας] εὐθυσίας Philod. X, 22, vocabulum inusitatum, litterae EY et OY librarii errore male coniunctae.

p. 1345, b, 5. 13] Polit. I, 11, 1259, 3—36. ἔτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην δι' ὧν ἐπιτευχίχασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι δεῖ συλλέγειν πάντα γὰρ ὡφέλημα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικὴν. haec Aristotelis aetate huius generis exempla collecta non fuisse, ipsum vero more suo ne hoc quidem neglexisse docent; at non οἰκονομικῆς, sed

χρηματιστικῆς collectionem nominasset. Polit. V, 11, 1313, b, 27 de Dionysio quod autor noster de Cypselo cap. 2 tradit, refertur. vid. infra 1346, 25—31. 11. οἰκονομίαι δὲ εἰσι τέσσαρες] Stoici ap. Stob. eth. ecl. p. 224 τρεῖς δὲ τοὺς προηγουμένους εἶναι βίους, τὸν τε βασιλικὸν, καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τρίτον τὸν ἐπιστημονικόν· ὁμοίως δὲ καὶ χρηματισμοὺς τρεῖς προηγουμένους, τὸν τε ἀπὸ τῆς βασιλείας, καθ' ἣν εἰ αὐτὸς βασιλεύει καὶ μοναρχικῶς χρημάτων εὐπορήσει, δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας . . . 22. τούτων δὲ ἕκαστον μὲν περὶ τὸ νόμισμα] κράτιστον male Göttl. περὶ μὲν Bekker, puto ἑκάστων τὸ μὲν, nisi melius omnino ἕκαστον abest.

p. 1346, 6. ἡ ἀπὸ τῶν ιδίων ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων] aegre τῶν post ιδίων caremus, sed supra b, 29 rectius ἀπὸ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ιδίων γινομένων. 13. ἐγκυκλημάτων] sic Boeckhius coniecerat quod tacite Bkk. recepit, pro ἐγκλημάτων. num illud praebent codices plures? ἐγκλημάτων Scalig., Schn., κτημάτων ego correxi. 23. τῶν ἀναλωμάτων τῶν νῦν ἀναλουμένων] 1347, 27 ἀνῆλiskon, 1348, b, 29 ἀναλίσκειν, sed verba τῶν νῦν ἀναλουμένων om. S. T. U., ut aliena manu addita esse coniicias. non desunt vero similia, ut εὐπόρησε χρημάτων 1350, b, 6, 1351, 22, εὐπορούμενοι χρημάτων 1347, b, 4, εὐπορεῖται 1348, 7. ἀπορῶν χρημάτων 1348, 35, b, 17. ἀπορούμενος ἀργυρίου 1350, 23, b, 14, 19. sic etiam πράττειν et πράττεσθαι ἀργύριον. alia singularia adsunt 1351, b, 5, διειπάμενος, 1349, b, 17, τὰ τούτων χρήματα ἀπεχρᾶτο, 1350, b, 29, τοῦτον δὴ χρόνον ἀπεχρᾶτο, 1350, 7 τὰ . . . προσπορευόμενα ἐχρῶντο 1348, 21 ὁπότε . . . προσενέγκοι . . . ἐκέλευσε τρέφειν, ἕως ἂν ἐπανέλθοι, cum haec dicendi ratio saepius et semper recte redeat, haud dubie hic ἐκέλευε reddendum est (conf. v. l. 1346, b, 3), sed postremum ibi dictum variat, 1348, 3 ἕως ἂν καὶ τὸ κεφάλαιον εὐπορήσωσι (εὐρήσωσι?), 1349, b, 17, ἕως ἑκάστος . . . ἔλθοι 1351, 5 ἕως ὁ πόλεμος διαλυθῇ. 1352, b, 10, ἕως αὐτὸς . . . δῶ, 1350, 19, προεχίρουν . . . καθ' ὅπως ἑκάστος δύνηται πείθειν. non praeter Graecorum morem dictum est 1349, b, 12 ὡς δὲ πρὸς τοῦτο ἔταξε . . . οἱ δὲ πάλιν ἱερόθντα ἐποιοῦν, ὁ δὲ ἀπεῖπε . . . ubi Scaliger ὁ δὲ πρὸς correxit, sed iure idem 1348, 17 τὸ δὲ τεῖχος οὐκ ἔφη τὸν θεὸν ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν verbum εἶναι post θεὸν excidisse censet; item 1351, b, 10 ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρεῖαν εἶναι καὶ τούτων, quod ipse conieceram, ἔτι scripsit, 1352, 30, τῇ Φάρῳ pro τῷ, nec

fortasse iniuria 1353, 3 γῆς pro τῆς 1351, 7 ἀπ' οἰκίας δὲ ἐκάστης ἐκέλευσεν ἅπαντας εἰσενέγκαι τάξαντα ὃ δὲ, Scaliger τάξας correxit, postea ἐκέλευσεν delevit; potius κλεῦσαι scribendum, ut v. 14, et intelligendum συνεβούλευε quod initio capitis extat. praeter usum est 1348, b, 30 δεύτερον δὲ pro ὑστερον δὲ, 1353, 19 τε, item 24, nam minus apte his δὲ adiungitur, similiter 1349, b, 32, 1352, 34 ἐδωκαν (quae forma semper recurrit) ἔν' ἐᾷ. multa corrupta sunt nec certo restituenda, ut 1352, b, 26 Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος γενόμενος Ἀλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα, ubi Scaliger correxit ῥόδιος ἢ μένδιος γενομένου parum probabiliter, potius muneris nomen quo functus est, latet. 1351, 33 Μέντωρ υἱὸς vix aliud est quam quod alii iam viderunt, Ῥόδιος. saepius verba quaedam exciderunt; 1349, 31 εἶτα πάλιν οἴομενοι ἀπολήψεσθαι, εἰσήνεγκαν, ubi post πάλιν aegre verbis ἀξιούντος πλείω εἰσενεγκεῖν caremus, 1348, b, 23, ὑφείλοντες στρατιώταις μισθὸν . . καὶ οὐ δυνάμενοι τόκον ἔφερον, scil. οὐ δοῦναι δυνάμενοι. notanda varietas 1342, 21 ὥστε συνέβαιναν αὐτῷ ἐξαγομένου ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν, nam Q. S. I. exhibent εἰ μὴ ἐξαγ. = nonnisi. 1352, 10 τῶν νομαρχῶν ut v. 18, item v. 22 τοὺς νομάρχας, sed 1353, 6 οἱ νόμαρχοι. 32. Catalogus nullo ordine compositus videtur, insunt tamen non negligenda; nam vicina loca inde a p. 1347, 25, hac ratione componuntur: Ἀντισσαῖος . . Λαμψακηνοὶ . . Ἡρακλεῶται . . quos si Λακεδαιμόνιοι sequuntur b, 16, id Σαμίων δεηθέντων factum esse scias, Καλχηδόνιοι . . Κυζικηνοὶ . . Χίοι . . Μαύσωλος ὁ Καρίας τύραννος . . Ἀριστοτέλης Ῥόδιος ἄρχων Φωκαίας . . . Κλαζομένοι . . Σηλυμβριανοὶ . . Ἀβυδηνοὶ . . Ἐφέσιοι . . vides Asiam minorem inprimis his celebrari et commendari. quodsi Hippias et Athenienses p. 1347, 4—24. Cypselum p. 1346, b, 6 sequerentur, omnia melius cohaerent, primum exempla ex interiore Graecia, deinde Λύγδαμιν Νάξιον . . . Βυζάντιον . . . Ἀντισσαῖος et quos enumeravimus. Ephesios sequitur Διονύσιος Συρακούσιος decem exemplis illustratus, ut si p. 1353, b, 20 nova duo accedant, quibus opus finitur, haec autor ipse postea aut alius adderet. Simili negligentia Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς bis recurrit 1352, 16, 1353, b, 1, item Ἀντιμένης 1352, b, 26, 1353, 24, neque tamen his exemplis illud satis defenditur. sequuntur duo loci qui ad Macedoniam referuntur. Imperatorum argenti penuria laborantium astutiae quibus militum animis persuaderent aut quas reges

docerent, coniunctae sunt Timothei, Datamis, Chabriae, Iphicratis qui quod Cotyn docuit, huius ipsius regis inventum p. 1351, 24 memoratur. Iam regis satrapae sequuntur Asiae minoris et Aegypti, quibus si duo insunt prorsus aliena exempla, alterum Atheniensium, alterum Chabriae, 1353, 15—23, illud ad Tyrios pertinere; huius vero consilium Tao Aegyptio datum esse teneas. agmen claudit Dionysius, de quo iam diximus. Ex his tamen autorem huius libri Asianum illius terrae fuisse certo confirmari non potest.¹⁾

1) quae Niebuhrii est sententia: Ueber das zweite Buch der Oekonomika unter den arist. Schriften I, 412—6.